Z13A 76
РIII 4 17
5827

РПСр I 28/1821.1 МI 15
1821

39

БИБЛИОТЕКА
ИНВ. БР. 5827
МАТИЦЕ СРПСКЕ

39

Matia Ljubiša
Advocatus

Ovime čast imam accessi primem
v. a pivella Ljubiša

M. Tatić

БИБЛИОТЕКА
МАТИЦЕ СРПСКЕ
КЊ. БР. 5827

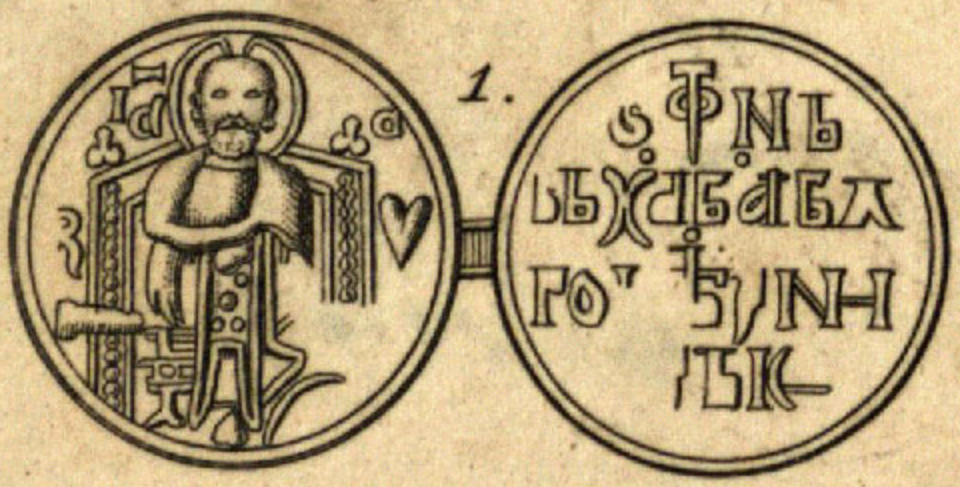

1.

3.

2.

4.

39. МІІ5 РАСФ І28/1821.1

Записникъ

За годину

1821.

Дитинствомъ Давидовымъ

составленъ

у

Вени

21

ЗАБАВНИКЪ

за

ГОДИНУ

1821.

БИБЛИОТЕКА
МАТИЦЕ СРПСКЕ
НБ. БР.

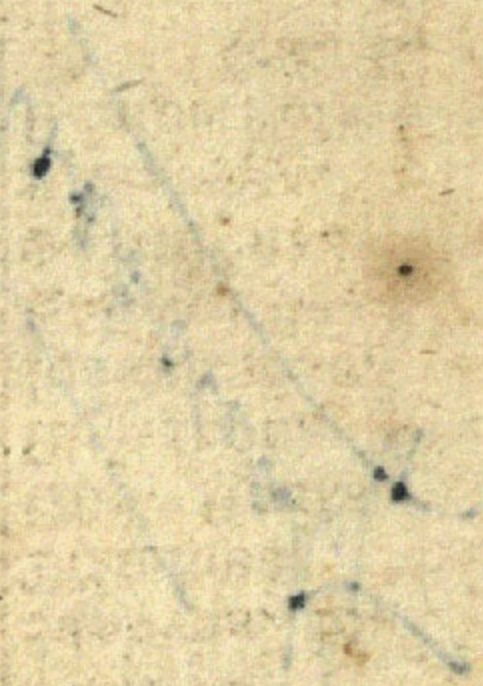

Јануаръ, има 31 данъ.

Суб.	1	Обрѣзаніе Господ.	13	Иларіа
Нед.	2	Сїлвестра Папе Р.	14	Фелікса
Пон.	3	Малахіа, и Гордіа.	15	Мавра.
Втор	4	Соборъ 70 апостол.	16	Іисуса имя.
Сред.	5	Теопемпта и Теон.	17	Антоніа
Четв.	6	Богоявленіе Господ.	18	Прїскедѣв
Пет.	7	Іоанна крестителя	19	Фердін.
Суб.	8	Георгіа и Емїліана	20	Фаб. и Себ.
Нед.	9	Полїевкта мученика	21	Агнесъ дѣв.
Пон.	10	Григоріа епїс. Нїс.	22	Вїнценц.
Втор	11	Теодосіа преподоб.	23	Заручен. М.
Сред.	12	Татіане мученице	24	Тїмотеа
Четв.	13	Ермїла и Страт.	25	Обр. Павла
Пет.	14	Савве Арх. Серб.	26	Полїкарп.
Суб.	15	Павла Тивејскога	27	Іоанна Зла.
Нед.	16	Ап. Петра верига	28	Карола Вел.
Пон.	17	Антоніа великога	29	Францішка
Втор	18	Атанасіа и Кїрїлла	30	Аделгунд.
Сред.	19	Макаріа Егїптян.	31	Петра Нол.
Четв.	20	Евтїмїа великогъ	1	Февр. Іги. Е.
Пет.	21	Максїма исповѣдн.	2	Срѣтеніе.
Суб.	22	Тїмотеа и Анастасіа	3	Блазїа Еп.
Нед.	23	Климента епїс. Аги.	4	Веронїка
Пон.	24	Преп. матер. Ксенїе	5	Агаты
Втор	25	Григоріа богослова	6	Доротеа
Сред.	26	Ксенофонта и друж.	7	Ромуалда
Четв.	27	Іоанна Златоуст. м.	8	Іоанна Мил.
Пет.	28	Ефрема Сїріна	9	Аполлонїа
Суб.	29	Преп. мч. Ігнатїа	10	Схоласт.
Нед.	30	Велик. Іерарха.	11	Евфросїн.
Пон.	31	Кїра и Іоанна	12	Евлалїи Д.

Февруаръ има 28 дана.

Втор.	1	Трїфона мученика	13	Катаріи. Ц.
Сред.	2	Срѣтеніе Г'оспод.	14	Валентїна
Четв.	3	Сїмеона богопрїим.	15	Фаустїна
Пет.	4	Ісїдора Пїлусїотска	16	Юліане
Суб6.	5	Агатіи мученице	17	Сабїна Е.
Нед.	6	Вукола, епїс. Смїрн.	18	Сїмеон. Еп.
Пон.	7	Партенїа еп. Ламис.	19	Сосанне
Втор.	8	Теод. Страт. и Зах.	20	Елефтерїа
Сред.	9	Нїкифора мученика	21	Елеоноре
Четв.	10	Хараламиїа мучен.	22	Петра Кат.
Пет.	11	Власїа свещеномуч.	23	Лазара
Суб6.	12	Мелетїа Патр. Анти.	24	Матїс.
Нед.	13	Мартїнїана и Свм. С.	25	Вїкторїна
Пон.	14	Авксентїа преподоб.	26	Леандра
Втор	15	Онисїма апостола	27	Валбурге
Сред.	16	Памфїла мученика	28	Мат. Ап.
Четв.	17	Теодора Тїрона	1	Мар. Албїнъ
Пет.	18	Лва Папе Римскогъ	2	Сїмпліцїа
Суб6.	19	Архїппа апостола	3	Кунегунд.
Нед.	20	Лва єпїскопа Катан.	4	Казїмїра
Пон.	21	Тїмотеа преподоб.	5	Евсевїа
Втор.	22	Обрѣтеніе мщ. Евг.	6	Фрїдеріка
Сред.	23	Полїкарпа еп. Смир.	7	Чиста Сред.
Четв.	24	Обр. гл. Іоанна крес.	8	Іоанна
Пет.	25	Тарасїя.	9	Францїш.
Суб6.	26	Порфїрїа епїс. Газ.	10	40 Мучен.
Нед.	27	Прокопїа Декапол.	11	Хераклїа
Пон.	28	Васїлїа Спостника	12	Григорїа

Мартъ, има 31 данъ.

Втор	1	Евдокіє преподобм.	13	Ернеста
Сред.	2	Геодота еп. Кіріп.	14	Матіlде
Четв.	3	Евтропіа мученика	15	Хрістоф. †
Пет.	4	Герасіма преподоб.	16	Еріберта
Субб.	5	Конона мученика	17	Гертруде †
Нед.	6	Свет. 42 мученика	18	Александ. †☉
Пон.	7	Свещенном. вЪ Хер.	19	Іосифа
Втор	8	Теофілакта еп. Нік.	20	Нікете
Сред.	9	40 Мученика	21	Бенедікта
Четв.	10	Кодрата и другова.	22	Опіона Еп.
Пет.	11	Софронія Патріарх.	23	Вікторіна
Субб.	12	Преподоб. Теофана	24	Гаврііла А.
Нед.	13	Прен. мщ. Нікифора	25	Благовѣщ.
Пон.	14	Венедікта преподоб.	26	Емануил. ☾
Втор	15	Агапіа мученика	27	Руперта
Сред.	16	Савіна и Папе	28	Гунтрама
Четв.	17	Алексіа чел. Божія	29	Мехтілде
Пет.	18	Кіріlла Архіеп. Іерл.	30	Регула
Субб.	19	Хріsанта, и Даріи	31	Балбіна
Нед.	20	У обители с. Савве	1	Апр. Хуго
Пон.	21	Якова епіскопа	2	Фран. Пад. ☉
Втор	22	Васіліа пресвітера	3	Ріхарда
Сред.	23	Нікона преподобна	4	Ісідора
Четв	24	Артемія и Захаріє.	5	Вінценціа
Пет.	25	Благовѣщеніє Бце.	6	Целестіна
Субб.	26	Собор. Арх. Гаврііла	7	Херманна
Нед.	27	Матроне матере	8	Діонісіа
Пон.	28	Іларіона и Стеф. чуд.	9	Маріє Егv. ☽
Втор	29	Марка Еп и Кириlла.	10	Іезекіила
Сред.	30	Іоанна лѢствичника	11	Лва Папи.
Четв.	31	Іпатіа епіс. Гаггр.	12	Юліа Папе.

Априлъ, има 30 дана.

Пет.	1	Преп. Маріє Егіпт.	13	Юстіна
Субб.	2	Преп. Тіта чудотв.	14	Тіпурція
Нед.	3	Преп. Ніките исп.	15	Анастаеїа
Пон.	4	Іосифа, и Георг. М.	16	Турібіа
Втор	5	Теодула и Агатоп.	17	Рудолфа ☽
Сред.	6	Евтихіа Архіеп. Ки.	18	Аполлон.
Четв	7	Георгіа Еп. Меліт.	19	Антоніи
Пет.	8	Апост. Иродіона	20	Сулпіція
Субб.	9	Мученика Евпсіхіа	21	Анселма
Нед.	10	Воскресен. Хріс.	22	Воскрес. Хр.
Пон.	11	Воскресен. Понед.	23	Воскрес. Пон.
Втор	12	Васіліа епіс. Парііс.	24	Георгіа в.
Сред.	13	Артемона Свещенм.	25	Марка Ев. ☾
Четв	14	Мартіна папе Рим.	26	Іезекіила
Пет.	15	Аріст. Пуда и Троф.	27	Анастасіа
Субб.	16	Агапіє, Ірине и Хіо.	28	Віталіс. М.
Нед.	17	Сімеона Персідска	29	Петра М.
Пон.	18	Іоанна учен. Гр. Дек.	30	Екатеріне
Втор	9	Іоанна Ветхопещер	1	Маіи. Філ. и Я.
Сред.	20	Преп. отца Теодора	2	Атанасіа ⊙
Чет в.	21	Януара и Александ.	3	† Обрѣтен.
Пет.	22	Теодора Сікеота пр.	4	Флоріана
Суб.	23	Георгіа великом.	5	Готтхард.
Нед.	24	Муч. Саве Страт.	6	Іоанна
Пон.	25	Евангелісша Марка	7	Станислав.
Втор	26	Свещм. Васіліа Е. А.	8	Міхаила
Сред.	27	Сімеона срод. Госп.	9	Григоріа ☽
Четв.	28	Ясона и Сосіпатра	10	Іезекіиля
Пет.	29	Светы 9 мучен.	11	Мамерт.
Субб	30	Якова брата Іоанова	12	Панкратіа

Маїй, има 31 данъ.

Нед.	1	Пророка Єремїє	13	Серватїа
Пон.	2	Атанасїа патр. Але.	14	Хрїстїана
Втор	3	Тїмотеа, и Мавре	15	Софїи
Сред.	4	Преп. мучц. Пелагїє	16	Іоан. Неп.
Четв.	5	Ірине мученице	17	Убалда
Пет.	6	Іова многострадал.	18	Венантїна
Субб.	7	Явленіе ч. †	19	Іво блажен.
Нед.	8	Іоанна Еванг. и Арс.	20	Бернард.
Пон.	9	Исаїи и мщ. с. Нїкол.	21	Констант.
Втор	10	Ап. Сїмона Зилота	22	Юлїа
Сред.	11	Мокїа, и Метод. Еп.	23	Десїд. Еп.
Четв.	12	Епїфанїа и Германа	24	Іоанны
Пет.	13	Мученице Глікерїе	25	Урбана
Субб.	14	Мученика Ісїдора	26	Фїлїп. Нер.
Нед.	15	Преподоб. Пахомїа	27	Іоанн. П.
Пон.	16	Теодора освященна	28	Германа
Втор	17	Андронїка Апостола	29	Максїма
Сред.	18	Теодота Мученика	30	Феліксa
Четв	19	Вознесеніе Хрїст.	31	Возн. Хрїс.
Пет.	20	Мученика Талалеа	1	Юнїй. Нїк.
Субб.	21	Конст, и Єлене	2	Еразма
Нед.	22	Васїлїска мученика	3	Клотїлде
Пон.	23	Мїхаила Еп. Сїнад.	4	Квирїна
Втор	24	Сїмеона на дивн. гори.	5	Готтхарда.
Сред.	25	Ш. обрѣт. главы Пр.	6	Норберта
Четв.	26	Апостола Карпа	7	Роберта
Пет.	27	Свещм. Терапонта.	8	Медарда
Субб.	28	Нїките Еп. Халкид.	9	Прїма и Фїл.
Нед	29	Сошест. ст. Духа	10	Духовн.
Пон.	30	Духов. Понедѣлн.	11	Дух. По
Втор	31	Ермїа, и Ермеа	12	Олїмпїа

Юнїй, има 30 дана.

Сред.	1	Юстїна Мч. Фїлос.	13	Антон. Па. †
Четв.	2	Нїкифора П. Конст.	14	Васїлїа
Пет.	3	Лукїллїана мучен.	15	Вїта † ☽
Субб.	4	Митрофана Патр.	16	Франциш. †
Нед.	5	Доротеа Еп. Тїшска	17	Райналда
Пон.	6	Висарїона чудотвор.	18	Марцелїна
Втор:	7	Теодота Еп. Агкир.	19	Гервасїа
Сред.	8	Теодора Стратил.	20	Флорентїн.
Четв.	9	Кїрїлла Архїеп. Алек.	21	Врашанч.
Пет.	10	Тїмотеа Еп. Прусска	22	Ахатїа ☾
Субб.	11	Вартолом. и Варнав.	23	Сїдонїа
Нед.	12	Онуфрїа великогѣ	24	Іоан. крест.
Пон.	13	Мученице Акїлїне	25	Проспера
Втор	14	Елїсеа прор. и Мет.	26	Іеремїя пр.
Сред.	15	Амоса пр. и К. Лазар.	27	Ладислава
Четв.	16	Светаго Тїхон.	28	Лва Папы †
Пет.	17	Мануила и Савела	29	Петр. и П. ⊙
Субб.	18	Леонтїа мученика	30	Павла Г.
Нед.	19	Юде брата Господ.	1	Юлїй. Теод.
Пон.	20	Методїа Епїс. Пат.	2	Посѣщен. Б.
Втор	21	Юлїана муч. Тарсїй.	3	Корнелїа
Сред.	22	Евсевїа Еп. Самосад.	4	Удалрїка
Четв.	23	Агрїпїне мученице	5	Домїцїана
Пет.	24	Рождес. Іоанн. кр.	6	Исаїє прор.
Субб.	25	Февронїе мученице	7	Еспире. ☽
Нед.	26	Преподобн. Давїда	8	Кїллїана
Пон.	27	Сампсона страни.	9	Лукреція
Втор	28	Кїра, и Іоанна безср.	10	Венїамїна
Сред.	29	Ап. Петра и Павла	11	Пїа П. Рим.
Четв.	30	Соборъ 12 апостол.	12	Хайнрїха

Юлїй, има 31 данъ.

Пет.	1	Косме и Дамїана	13	Маргарете
Субб.	2	Положенїе ризы Бц.	14	Бонавент.
Нед.	3	Якїнта мученика	15	Раздѣл. ап.
Пон.	4	Андреа Крит. Архїп.	16	Фауста М.
Втор	5	Атанасїа Атонска.	17	Алексїа
Сред.	6	Сїсоа великога	18	Арнолда
Четв.	7	Томе у Мал.	19	Арсенїа
Пет.	8	Прокопїа велико муч.	20	Прор. Илїа.
Субб.	9	Панкратїа Еп. Тавр.	21	Прор. Дан.
Нед.	10	45 муч. у Нїкоп. Ар.	22	Маріє М.
Пон.	11	Евфимїе мученице	23	Лївоpїа
Втор	12	Прокла и Іларїа	24	Хрїстїне
Сред.	13	Собор. арх. Гавpїила	25	Якова ап.
Четв.	14	Акїле апостола	26	Анне
Пет.	15	Кирїка и Юлїте	27	Панталеона.
Субб.	16	Атиногена свещ. му.	28	Інноценцїа.
Нед.	17	Маріне вел. мучц.	29	Мартец.
Пон.	18	Якїнта и Емїлїана	30	Абдона
Втор	19	Макріне сестр. в. В.	31	Ігнатїа
Сред.	20	Пророка Илїе	1	Авг. Ч. В.
Четв.	21	Сїмеона и Іоанна	2	Порцїунк.
Пет.	22	Маріе Магдалине.	3	Стефана
Субб.	23	Трофїма и Теофїла	4	Домїнїка
Нед.	24	Хрїстїне мученице	5	Мар. Шне.
Пон.	25	Успенїе свет. Анне	6	Преображ.
Втор	26	Ермолаа свещенним.	7	Каєтана
Сред.	27	Пантелеимон. велик.	8	Кирїака
Четв.	28	Прохора и Нїканора	9	Романа
Пет.	29	Каллїнїка мученика	10	Лавренп.
Субб.	30	Сїле и Аггел. Деся.	11	Сосанне
Нед.	31	Евдокїма праведна	12	Кларе

Августъ, има 31 данъ.

Пон.	1	Происх. честн. †	13	Иполїта ☺
Втор	2	Мощи с. Стефана	14	Евсевїа †
Сред.	3	Ісаакїа и Фавста	15	Успен. Бог.
Четв.	4	7 Отрока у Ефес.	16	Рохуса и Іс.
Пет.	5	Евсїгнїа мученика	17	Лїберата
Субб	6	Преображ. Хрїе.	18	Єлене Цар.
Нед.	7	Домет. Пулхерїе Ц.	19	Лудвїка
Пон.	8	Емїлїана Епїс. Кїзїч.	20	Стеф. Кр. ☾
Втор	9	Маттїа апостола	21	Іоанне
Сред.	10	Лаврентїа архїдїак.	22	Тїмотеа
Четв.	11	Евпла муч. и дїак.	23	Фїлїппа
Пет.	12	Фотїа и Анїките	24	Вартолом.
Субб.	13	Максїма исповѣдн.	25	Лудовїка
Нед.	14	Мїхеа пророка	26	Самуила
Пон.	15	Успеніе Богород.	27	Іосифа ⊙
Втор	16	Свет. Убруса	28	Августїна
Сред.	17	Мїрона мученика	29	Усѣк. Іоан.
Четв.	18	Флора и Лавра м.	30	Розе
Пет.	19	Андреа Стратилат.	31	Раймунда
Субб.	20	Самуила пророка	1	Септ. Егїд.
Нед.	21	Таддеа апостола	2	Іодока
Пон.	22	Агатоника мученика	3	Мансвета
Втор	23	Луппа мученика	4	Розалїе ☽
Сред.	24	Евтїха свещенном.	5	Вїкторїна
Четв.	25	Вартол. ап. и Тїта	6	Захарїе
Пет.	26	Адрїана и Наталїе	7	Регїне
Субб.	27	Преподобн. Нїмена	8	Рожд. Бог.
Нед.	28	Пр. Мойсеа Муріна	9	Горгонїа
Пон.	29	Усѣк. Іоанна крест.	10	Нїколаа
Втор	30	Алексан. и Іоан. Пат.	11	Емїлїе
Сред.	31	Честног. пояса Богр.	12	Товїе ☺

Септемвръ, има 30 дана.

Четв.	1	Сїмеона и Марте	13	Маврїлїа
Пет.	2	Маманта мученика	14	† Воздвиж.
Субб.	3	Антїма и Теоктїста	15	Нїкодима
Нед.	4	Вавїле Епїс. и Мовс.	16	Евфїмїи.
Пон.	5	Захарїа пр. и Елїсав.	17	Ламберта
Втор	6	Евдоксїа мученика	18	Томе ☾
Сред.	7	Созонта мученика	19	Констанса †
Четв.	8	Рожд. Богородице	20	Евстахїа
Пет.	9	Іоакїма и Анне	21	Матт. ап. †
Субб.	10	Минодоре, и Митр.	22	Маврїкїа †
Нед.	11	Преподоб. Теодоре	23	Текле
Пон.	12	Автонома свещенм.	24	Герарда
Втор	13	Корнилїа сотника	25	Клеофе
Сред.	14	Воздвиж. честн. †	26	Кїпрїана ⊙
Четв.	15	Нїките великомуч.	27	Космe
Пет.	16	Евфимїе великомчц.	28	Вѣнцесл. Кр.
Субб.	17	Софїе и чад. нѣн.	29	Мїхаила
Нед.	18	Евменїа Еп. Гортїн.	30	Іеронїма
Пон.	19	Трофїма и Савват.	1	Окт. Ремїг.
Втор	20	Евстахїа велик.	2	Леодегард.
Сред.	21	Кодрата апостола	3	Кандїда
Четв.	22	Фоке и прор. Іоне	4	Франц. Сер. ☽
Пет.	23	Зачатїє Іоанна крес.	5	Плацїда
Субб.	24	Текл. и Сїм. К. Серб.	6	Бруна
Нед.	25	Препод. Евфросїнїе	7	Розїне
Пон.	26	Престав. Еванг. Іоан.	8	Брїгїтте
Втор	27	Каллїстрата муч.	9	Дїонїсїа
Сред.	28	Препод. Харїтона	10	Фран. Бор.
Четв.	29	Преподобн. Кїрїака	11	Емїлїана ♋
Пет.	30	Григорїа у Арменїи	12	Максїмїл.

Октовръ, има 31 данъ.

Субб.	1	Покрова Богородиц.	13	Коломанна
Нед.	2	Кіпріана и Юстіне	14	Каліста
Пон.	3	Діонісіа Ареопагіт.	15	Терезіе
Втор	4	Ієроѳ. и Стеф. Щил.	16	Галла
Сред.	5	Харіпіне мученице	17	Хедвіге
Четв.	6	Томе апостола	18	Луке Еваг. ☾
Пет.	7	Сергіа, и Вакха	19	Фердінанда
Субб.	8	Преподобн. Пелагіе	20	Фелицијана
Нед.	9	Якова ап. и Стеф. Д.	21	Уршуле
Пон.	10	Евлампіа мученика	22	Кордуле
Втор	11	Філіпа апостола	23	Северіана
Сред	12	Прова, Тараха муч.	24	Рафаила
Четв.	13	Карпа и Папіле	25	Крішпіна
Пет.	14	Преп. Параскеве	26	Димитр. ☉
Субб.	15	Евтіміа и Лукіана	27	Савіне
Нед.	16	Лонгіна мученика	28	Сім. и Іуд.
Пон.	17	Осіи пророка	29	Киновіа
Втор	18	Евангелиста Луке.	30	Клаудіа
Сред.	19	Іоила пророка.	31	Волфганга †
Четв.	20	Артемиа великомуч.	1	Ноем. Бо. Є.
Пет.	21	Іларіона преподобн.	2	Сведу.
Субб.	22	Аверкіа Епіс. Єрап.	3	Хуберта ☽
Нед.	23	Якова брата Господ.	4	Карола Бор.
Пон.	24	Арете мученика	5	Емеріка
Втор	25	Маркіана и Мартір.	6	Леонарда
Сред.	26	Димитріа велик.	7	Енгелберта
Четв.	27	Нестора мученика	8	Готфріда
Пет.	28	Терентіа, Арсенія А.	9	Теодора ♋
Субб.	29	Анастасіе мученич.	10	Трифона
Нед.	30	Зинов. и Милут. К.	11	Март. Еп.
Пон.	31	Стахіа, и Амплія	12	Емілиана

Ноємвръ, има 30 дана.

Втор	1	Космe и Дамїана	13	Станислав
Сред.	2	Акїндїна и Пигасїа	14	Авраама
Четв.	3	Акепсїме и Іосифа	15	Леополда
Пет.	4	Прп. Іоаннїкїа Вел.	16	Едмунда
Субб.	5	Галактїона и Епїс,	17	Григорїа
Нед.	6	Павла Архїеп. Кпол.	18	Евгенїа
Пон.	7	33 Мучен. у Мелїт.	19	Елїсавете.
Втор	8	Мїхаила Архїст.	20	Феліkса
Сред.	9	Онисифора и Порф.	21	Вход. Бог.
Четв.	10	Ераста и Олїмпа	22	Цецїлїє
Пет.	11	Мине и Стеф. Дец.	23	Климента
Субб.	12	Іоанна милостивогъ	24	Іоан. Зла.
Нед.	13	Іоанна Златоуста	25	Екатерин.
Пон.	14	Фїлїппа апос. и Пок.	26	Конрада
Втор	15	Гурїа, постъ р. Х.	27	Вїргїлїа
Сред.	16	Матпеа Евангелїст.	28	Состена
Четв.	17	Григорїа Епїскопа	29	Сатурна
Пет.	18	Платона и Романа	30	Андр. ап.
Субб.	19	Авдїа пророка	1	Дек. Елїг.
Нед.	20	Григорїа Декапол.	2	Бабїанне
Пон.	21	Входъ Богород.	3	Фран. Ксав.
Втор	22	Фїлимона апостола	4	Варваре
Сред.	23	Амфїлох. Еп. Іконїйс.	5	Савве
Четв.	24	Екатерїне великом.	6	Нїколаа
Пет.	25	Климента Папе Р.	7	Амвросїа
Субб.	26	Преподобн. Алїпїа	8	Зачат. Бог.
Нед.	27	Якова Персянина	9	Леокадїа
Пон.	28	Стефана Новогъ	10	Іудите
Втор	29	Парамона мученика	11	Дамаска
Сред.	30	Андреа первозвана	12	Аделхайде

Декемвръ, има 31 данъ.

Четв.	1	Наума пророка	13	Луціє
Пет.	2	Аввакума и Уроша	14	Нїкасїа
Субб.	3	Софонїа пророка	15	Валерїа
Нед.	4	Варваре великомуч.	16	Албїна ☾
Пон.	5	Савве освећенногѣ	17	Лазара
Втор	6	Свеш. Нїколаа.	18	Грацїана
Сред	7	Амвросїа Епїс. Мед.	19	Немесїа †
Четв.	8	Преподоб. Патавїа	20	Теофїла
Пет.	9	Зачатїє Богородице	21	Томе ап. †
Субб.	10	Ермогена и Іоан. Д.	22	Зенона †
Нед.	11	Данїила Столпника	23	Вїкторїна
Пон.	12	Спірїдона Еп. Трїм.	24	Адам. и Ев. ⊙
Втор	13	Евстратїа и Авксен.	25	Рожд. Хрїст.
Сред.	14	Тїрса, Левкїа и Фїл.	26	Стефана
Четв.	15	Елевтерїа свещенм.	27	Іоан. еваг.
Пет.	16	Аггеа Пророка	28	Нев. млад.
Субб.	17	Данїила пророка	29	Томе Еп.
Нед.	18	Севастїана мученик.	30	Давїда
Пон.	19	Вонїфатїа мученика	31	Сїлвест. ☽
Втор	20	Ігнатїа богоносца	1	Ново лѣт.
Сред.	21	Юлїане мученице	2	Макарїа
Четв.	22	Анастасїе великом.	3	Геновеве
Пет.	23	10 Муч. у Криши.	4	Тїта
Субб.	24	Евгенїє мученице	5	Телесфора
Нед.	25	Рождество Хрїст.	6	Ш. Крал.
Пон.	26	Соборъ Богород.	7	Валентїн. ♋
Втор	27	Стефана Архїд.	8	Саверїна
Сред.	28	Дву тму мученика	9	Юлїанне
Четв.	29	14 тыс. младенц.	10	Павла Пус.
Пет.	30	Анїсїе мученице	11	Теодосїа
Субб.	31	Преподоб. Меланїє	12	Ернеспа

ПАСХАЛІЯ.

Ново лѣто починѣ у суботу.
Месоѣдьа има 51 данѣ.
Месне покладе быће 13. Февруара.
Бѣле — — 20. Февруара.
Постѣ ускршньій починѣ 21. Февруара.
Четрдесетѣ мученика быће 9. Марта.
Воскресеніѣ пада 10. Апрїла.
Вознесеніѣ — 19. Маїя.
Дуови — 29. Маїя.
Петрове покладе быће 5. Юнія.
Петрова поста быће 23. дана.
Празникѣ апостола Петра и Павла пада 29. Юлія.
Постѣ пресветой богородицы трае одѣ 1. до 15. Августа.
Постѣ божићньый трае одѣ 15. Новембра до 25. Декембра.

ГОДИНЕ

паметодостойны приключенїя.

Одъ створеня свѣта по восточной цркви има година 7329
— — — — римской . . . 5770
— — — — еврейской . . 5582
— рождества Хрїстова 1821
— паденїя Сербїе после битке на Косову 431
— пронађенїя печатиђ 381
— — Америке 380
— рођенїя Цара нашегђ ФРАНЦА I. . 53
— ступлђнїя нђгова на престолђ . . 29
— уведенїя србске и влашке печатнђ 29
— основанїя гїмназїе Карловачке (у Срему) 29
— — препарандски училища . 9

Година 1821.

Година 1821. єстъ проста, или година, коя се изъ 365 дана састои.

О годишньимъ временима.

Пролеће починѣ 8|20. Марта у 11 часова, 13 минута, и 13 секунда у вече.

Лѣто починѣ 9|21. Юнїя у 8 часова, 7 минута и 14 секунда у вече.

Єсень починѣ 11|23. Септембра у 10 часова, 43 минута и 37 секунда у ютру. А

Зима починѣ 10|22. Декембра у 13 часова, 39 минута и 51 секундъ у ютру.

Ово су почетакъ и свршетакъ годишньи времена астрономически, по звѣздама счисльны. Фїсїчески немогу се тако точно назначивати, зашто времена прелазе єдно у друго полагано. У Вїєни н. п. и у мѣсти, коя подъ Вїєнскомъ ширимомъ леже, починю времена годишня у 2, да, и у 4 седмице раніє, него она по звѣздама счисльѣ-

на, тако да право пролѣће у Вїєни свега 81 данъ, лѣто 113, єсень 71, а зима 101 данъ траю, и да пролѣће починѣ 1. Марта; лѣто 21. Маїя; єсень 11. Септемвра; а зима 21. Новємвра.

Помрачењя сунца и мѣсеца 1821 године.

Ове године быће 2 помраченїя сунца, неће се ни єдно видити.

А мѣсецъ неће се ни помрачити.

Знацы мѣсечны четвртїй.

Новъ мѣсецъ има знакъ . . . . . ⊙

Прва четврть . . . . . ☽

Пунъ мѣсецъ . . . . . ☺

Последня четврть . . . . . ☾

Кодъ кои дана ови знацы стояли буду, у оне ће се мѣне сбывати.

Знацы недѣля и празника.

Недѣлѣ и празницы печатани су црвены, а тежашницы црны писмены.

Мѣне мѣсеца 1821. године.

Јануарѣ.

6|18. у 8 часова, и 18 минута у јутру — пунѣ мѣсецѣ.

14|26. у 11 часова, 43 минута у јутру — [последня четврть.

21. у 7 часова, 45 минута у вече — новѣ мѣсецѣ.

28. у 11 часова 55 минута у јутру — прва четврть.

Февруарѣ.

5|17. у 1 часѣ, 38 минута у јутру — пунѣ мѣсецѣ.

13|25. у 6 часова, 43 минута у јутру — последня четврть.

20. у 6 часова, 43 минута у јутру — новѣ мѣсецѣ.

26. у 10 часова, 3 минута у вече — прва четврть.

Мартъ.

6|18. у 7 часова, 58 минута у вече — пунъ мѣсецъ.

14|26. у 9 часова, 57 минута у вече — последня четврть.

21. у 4 часа, 15 минута у вече — новъ мѣсецъ

28. у 10 часова, 28 минута у ютру — прва четврть.

Априлъ.

5|17. у 1 часъ, 33 минута после подне — пунъ мѣсецъ.

13|25. у 9 часова, 15 минута у ютру — последня четврть.

20. у о часъ, 37 минута у ютру — новъ мѣсецъ.

28. у о часъ, 48 минута у ютру — прва четврть.

Маїй.

5|17. у 5 часова, 11 минута, у ютру — пунъ мѣсецъ.

12|24. у 5 часова, 9 минута, у вече — последня четврть.

19|31. у 8 часова, 24 минута у ютру — новъ мѣсецъ.

26. у 4 часа, 47 минута, у вече — прва четврть.

Ю н ї й.

3|15. у 6 часова, 52 минута, у вече — пунъ мѣсецъ.

10|22. у 10 часова, 36 минута, у вече, — последня четврть.

17|29. у 4 часа, 55 минута, у вече, — новъ мѣсецъ.

25. у 9 часова, 52 минута, у ютру — прва четврть.

Ю л ї й.

3|15. у 5 часова, 24 минута, у ютру — пунъ мѣсецъ.

10|22. у 3 часа, 11 минута, у ютру — посл. четврть.

17|29. у 3 часа, 15 минута, у ютру — новъ мѣсецъ.

25. у 3 часа, 17 минута, у ютру — прва четврть.

А в г у с т ъ.

1|13. у 3 часа, 14 минута, у вече — пунъ мѣсецъ.

15|27. у 4 часа, 21 минутъ, у вече — новъ мѣсецъ.

23. у 8 часова, 12 минута, у вече — прва четврть.

31. у 0 часъ, 26 мин. у ютру — пунъ мѣсецъ.

Септембрь.

6|18. у 2 часа, 41 минута, у вече — последня четврть.

14|26. у 8 часова, 11 минута, у ютру — новь мѣсець.

22. у 12 часова, 8 минута, после подне — прва четврть.

29. у 9 часова, 33 минута, у ютру — пунь мѣсець.

Октовръ.

6|18. у 1 чась, 15 минута, у ютру — последня четврть.

14|26. у 1 чась, 56 минута, у ютру — новь мѣсець.

22. у 2 часа, 17 минута, у ютру — прва четврть.

28. у 6 часова, 55 минута, у ютру — пунь мѣсець.

Ноємврь.

4|16. у 3 часа, 41 минута, у вече — последня четврть.

12|24. у 8 часова, 21 минутъ, у вече — новь мѣсець.

20. у 2 часа, 16 минута, у вече — прва четврть.

27. у 5 час., 12 мин. у ютру — пунь мѣсець.

Декембрь.

4|16. у 9 часова, 54 минута, у ютру — последня четврть.

12|24. у 2 часа, 10 минута, у вече — новь мѣсецъ.

19|31. у 11 часова, 56 минута, у вече — прва четврть.

Време 1821. године.

Мѣсецы поособъ.

Јануарь.

Студенъ сь почетка; 4|16. снѣжанъ; 8|20 до 15|27. снѣжанъ, после кишовитъ и снѣжанъ до краја. 2|14. Јануара естъ управъ среда зиме. Познїє дуваће сѣверни вѣтрови, а и южни, и по планинама и равницама.

Февруарь.

1. Лѣпъ и прїятанъ, после 3 дана снѣжанъ, студенъ, и мразовитъ 6|18. кишовитъ.

Мартъ.

Починѣ студенимъ временомъ, и трає до 8|20. Одъ 10|22. до 11|23. врло студенъ; одъ 13|25. до края у ютру леденъ, а даню одкравлѣнъ. По планинама быѣе врло ладне ноћи.

Априлъ.

Съ почетка пріятанъ и топао. 6|18. кишовитъ; 7|19. лѣпъ, до 11|23. буреванъ съ громовы, а после студенъ; 13|25. врло студенъ, и мутанъ, а одъ 18|30. до края мутанъ.

Маї.

3|15. лѣпъ, топао, съ мало грмлявине и съ кишомъ помѣшанъ; 12|24. у ютру леденъ; 15|27. лѣпъ, 16|28. и 17|29. ладанъ, и мало кишовитъ, 18|30. мразовитъ, а после кишовитъ.

Юнїй.

Съ почетка ладанъ, у вече топлїи, 3|15. и даню и ноћу кишовитъ, 8|20. у ютру врло ладанъ; 10|22. и 11|23. лѣпъ и топао; 12|24. врло кишовитъ; 14|26. такође кишовитъ, а после до края мутанъ и ладанъ, кадкадъ само топао.

Юлїй.

Одъ 4|16. до 6|18. топао; одъ 7|19. до 9|21. кишовитъ, одъ 11|23. до 18|30. лѣпъ, топао и запаранъ; позиѣе лѣпъ и жаракъ; 27. кишовитъ, 28. до 30. мутанъ и мало кишовитъ.

Августъ.

1|13. лѣпъ; 3|15. мразовитъ ноћу; 4|16. громовитъ и кишовитъ; 5|17. ладнокишовитъ; одъ 6|18. до 13|25. лѣпъ, и врло топао; 14|26. и 16|28. свакїй данъ громовитъ и врло кишовитъ; позније топао и до края ведаръ.

Септемвръ.

1|13. кишовитъ; 6|18. до 15|27. непостоянъ; 15|27. пріятанъ и топао; 17|29. кишовитъ; 19. пріятанъ; 20. и 21. мразовитъ; 22. и 23. топао и савъ кишовитъ; до 30. ладанъ.

Октовръ.

1|13. и 3|15. у ютру студенъ, мало вѣтровитъ и кишовитъ; 4|16. врло вѣтровитъ и снѣговитъ; 7|19. непостоянъ; 10|22. до 15|27. врло кишовитъ и снѣговитъ; 17|29. прилично лѣпъ; 18|30. мутанъ и студенъ; а до краја студенъ и кишовитъ.

Ноємврь.

1|13. и 2|14. студенъ кишовитъ; 4|16. ноћу снѣжанъ; одъ 5|17. до 8|20. после подне кишовишъ; 9|21. до 14|26. топао и лѣпъ; до 18|30. пріятанъ и постоянъ; 20. и 21. снѣжанъ; до 26. непостоянъ.

Декемврь,

Съ почетка непостоянъ; 7|19. ноћу студенъ и врло снѣжанъ; 8|20. мало снѣжанъ.

РОДОСЛОВІЄ

садашньи владѣтеля у Европи.

ЦАРСТВА.

АВСТРІЯ.

Францъ I. Наслѣдственый Царъ Австрїйскїй, Краль Мађарскїй и Чешкїй. Рођенъ 31. Јануара год. 1768, ступїо на престолъ свїю наслѣдствены австрїйски држава 18. Февр. 1792.

Каролїна Августа, кћи Максїмїлїяна Іосифа Краля Баварскогъ, рођена 8. Февр. 1792. ступила у бракъ съ Н. В. Царемъ 29. Октов. 1816. четврта супруга Царева.

Дѣца Н. В. Цара и Краля.

Сва одъ другога брака съ Марїомъ Терезїомъ, блаженопокойномъ. И то:

Марїя Луиза, Царица Француска, садашня Херцогнна Пармїйска и Пяченцска: рођ. 12. Декем. 1791.

Фердинандъ Каролъ Леополдъ Іосифъ, наслѣдникъ царства, роѣ. 19. Априла 1793.

Леополдина Каролина, роѣ. 12. Октовра 1798. За Бразиліянскимъ Кралѣвиѣемъ.

Марїя Клементїна, роѣ. 2. Юлїя 1790. За Сїцїлїянскимъ Кнезомъ Леополдомъ.

Каролина, роѣ. 8. Апрїла 1801. За Саксонскимъ Кнезомъ Фридрихомъ Августомъ.

Францъ Каролъ Іосифъ, роѣ 7. Декемвра 1802.

Марїя Анна Францїска Терезїя, роѣ. 8. Юнїя 1804.

Браћа Н. В. Цара.

Фердинандъ Іосифъ, бывшїй Кнезъ великїй Вырцбуржкїй, сада опетъ, као и пре, Тоскански, роѣ. 24. Априла 1769.

Каролъ Лудовикъ, роѣ. 24. Авг. 1771.

Іосифъ Антонїй, Палатїнъ Маѣарскїй, роѣ. 27. Априла 1775.

Антонїй Вїкторъ, роѣ. 31. Авгу. 1779.

Іоаннъ Баптїстъ, роѣ. 20. Януара 1782.

Райнеръ Іосифъ, роѣ. 30. Септемвра 1783.

Аудовикъ Іосифъ, рођ. 13. Дек. 1784.

Рудолфъ Іоаннъ Іосифъ, архїепїскопъ Олмычкїй и кардиналъ, рођ. 8. Јануара 1788.

Сестра Н. В. Цара.

Марїя Терезїя, за Краљемъ Сардинскимъ, рођ. 20. Юлїя 1759.

Сродство Н. В. Цара.

Марїя Леополдина Анна, удова Курфыршткиня Пфалцска, рођ. 15. Февр. 1776.

Францъ Іосифъ Каролъ, кавалѣръ златногъ руна и пр., рођ. 24. Септемвра 1771.

Фердинандъ Каролъ Іосифъ, кавалѣръ златногъ руна и Маріатерезїйногъ ордена, Командїрендеръ у Мачжарской. рођ. 25. Априла 1781.

Максїмїлїянъ Іосифъ, кавалѣръ немачкогъ ордена и пр., рођ. 14. Юлїя 1782.

РУСІЯ.

Александръ Павловићъ I. Императоръ Све Русїє, рођ. 23. Декемвра 1777. на престолъ ступїо 24. Марта 1801

Єлисавета Алексїевна, Императрица Све Русїє, рођ. кћи Наслѣдногa Кнеза Баденскогъ: вѣнчаласе съ Императоромъ Александромъ 9. Окт. 1795.

Мати Н. В. Императорова.

Марїя Феодоровна, Господьа Мати и Императрица.

Браћа Н. В. Императора.

Константїнъ Цесаревићъ, великїй Кнезь, рођ. 28. Маїя 1779.

Нїколай Павловићъ, рођ. 2. Юлїя 1796.

Мїхаилъ Павловићъ рођ. 8. Февр. 1798.

Сестре Н. В. Императора.

Марїя Павловна, рођ. 1789 год. Херцогиня Баймарска.

Анна Павловна, рођ 1795. год. садашња Кралѣвићка Нидерландска.

ТУРСКА.

Махмудъ, рођ. 1785. ступїо на престолъ год. 1810.

КРАЛѢВСТВА.

ЕНГЛЕСКА.

Георгїй IV. Краль Енглескїй, рођ. 12. Авг. 1762.

ПРАЙСКА.

Фридрихъ Вилхелмъ III. Краль Прайскїй, рођ. 3. Августа 1771. ступїо на престолъ 16. Ноємвра 1797.

Удовљ.

Наслѣдный Кнезъ Фридрихъ Вилхелмъ, рођ. 15. Октовра 1795.

ФРАНЦУСКА.

Лудовикъ XVIII. Краль Францускїй и Наварскїй, рођ. 1756. год. ступїо на престолъ год. 1814. у мѣсецу Юлїю, после двадесетогодишнѣга свогъ отсуптства.

Удовљ, и безъ дѣце.

СПАНІЯ.

Фердинандъ VII. Краль Спанскїй, рођ. 14. Окт. 1785. ступїо на престолъ год. 1814. мѣсеца Юлїя, пробавившїй шестъ година у Француской съ Оцемъ своимъ Каролом IV. у робству Пренѣга быо є Кралѣмъ Іосифъ Бонапарте.

Супруга Кральица Кнегиня Саксонска.

ДАНСКА.

Фридрихъ VI. рођ. 28. Януара, 1798. ступїо на престолъ їошше год. 1784. кадъ є почео заєдно съ покойнымъ Оцемъ Христїяномъ VII. владати.

Марїя Софїя, Кральица, роѣ. Кнегиня Хесен-Касселска.

Фридрихъ Хрїстїянъ. Сыновацъ и Наслѣдникъ, роѣ. 1753. год.

ШВЕДСКА и НОРВЕЖКА.

Каролъ XIV. Краль Шведскїй и Норвежкїй, роѣ. 1764. гоо. ступїе на престолъ 1818. год.

Оскаръ Кралѣвичъ, роѣ. 1799.

БАВАРСКА.

Макс. Іосифъ, Краль Баварскїй, роѣ. 1758. ступїо на престолъ кралѣвскїй 1806. дотле Курфырстомъ само бывшїй.

Фридерика Вилхелмина Каролина, Кральица, роѣ. Кнегиня Баденска.

Каролъ Лудовикъ, Наслѣдникъ, роѣ 25. Августа 1785.

НИДЕРЛАНДСКА.

Краль Вилхелмъ, роѣ. 1773.

ВЫРТЕМБЕРЖКА.

ФридрихъВилхелмъКаролъ, роѣенъ 1780. ступїо на престолъ 1817.

СІЦІЛІЯ.

Фердинандъ IV., Краль обе Сїцїлїе, роѣ. 12. Януара 1751. Ступїо на престолъ 6.

Октов. 1795. а на престолъ Неаполитанскїй 1816. год. по паденїю Іоакима Наполеона (Мырата) одъ 1806. Кралѣмъ Неаполитанскимъ бывшегъ.

Удовъ.

Наслѣдникъ Леополдъ.

САРДИНІЯ.

Викторъ Еманулъ, Краль Сардинскїй, роѣ. 24. Юлїя 1760. ступїо на престолъ 1802. год.

ПОРТУГАЛСКА.

Іоаннъ Максїмїлїянъ Лудовикъ Іосифъ, роѣ. 19. Маїя 1767. ступїо на престолъ португалскїй, бразилїянскїй и алгарвїйскїй 1817. године.

ПОЛЬСКА.

Краль Царъ русїйскїй Александръ.

САКСОНСКА.

Фридрихъ Августъ, роѣ. 1751.

ДРЖАВА РИМСКА.

Пїюсъ VII. Папа Римскїй, пре тога Григорїй Варнава Кярамонтїй званъ, роѣ. 14. Августа 1742. изабранъ у Млетками (Венеціи) 24. Марта 1800.

ВЫША ДУХОВНА ДОСТОИНСТВА

ВОСТОЧНЕ ЦРКВЕ.

Архїепископъ и Митрополитъ.

Н. Превосходителство, Высокопреосвященнѣйшій, Высокодостойнѣйшій Г. Стефанъ Стратимировичь Кулпинскїй, православный Архїепископъ Карловачкій, и цѣлогъ у Држава Ц. К. налазећегсе народа Србскогъ и Влашкогъ Митрополитъ, ордена Цар. Австрїйскогъ Леополдовогъ великога крста Кавалѣръ и дѣйствителный тайный Совѣтникъ Н. Ц. и А. Величества.

ГГ. ЕПИСКОПИ.

Буковина.

Г. ДаніилЪ Влаховичь, ЕпископЪ Буковинскій.

Подунавлѣ у средньой Маћарской.

Г. ДіонісІй Поповичь, ЕпископЪ Будимскій.

БанатЪ.

Н. Превосход. Г. СтефанЪ Аввакумовичь, ЕпископЪ Темишварскій, и Н. Ц. К. Велич. дѣйств. тайный СовѢтникЪ.

Бачка.

Г. ГедеонЪ Петровичь. ЕпископЪ Бачкій.

Илліріа.

Н. Прев. Г. Мойсей Мїоковичь, Епископъ Карлштатскій, и Н. ц. к. В. дѣйств. тайный СовѢтникЪ.

Рватска.

Г. Іосифъ Путникъ, Епископъ Пакрачкїй и Вараждинскїй.

Ердель.

Г. Васїлїй Мога, Епїскопъ Ерделъскїй.

Престоли Епархїє Арадске и Вршачке єсу удови.

ГГ. АРХІМАНДРИТИ.

У епархїи Архїепископской.

Г. Лукїанъ Мушицкїй, Архїмандр. мон. Шишатовца у Архїепископской Епархїи, Консисторїалный Присѣдатель.

Г. Антонїй Графъ Бранковичъ, Архїм. общежителногъ монасты. Гргетега у Архїепископской Епархїи, и Консїст. Присѣдатель.

Г. Димитрїй Крестичь, Архїмандрїтъ Мон. Крушедола у Епархїи Архїепископской, и Консїсторіє Присѣдатель.

Г. Максїмъ Манулловичъ, Архїмандрїтъ общеж. мон. Опова у Митрополїтской Епархїи, Честн. Конеїсторїума и Сл. Комїтата Арадского и Бихарскога Табуле Судейске присѣдатель.

У епархїи Буковинской.

Г. Ісаїй Георгїевичь Балашескулъ, Архїмандритъ монастыра Драгомирне, у Буковини.

У епархїи Будимской.

Г. Данїилъ Чупичъ, Архїмандрїтъ Мона. Грабовца, у Будимской Епархїи, и Консїсторіє Епархїалне Присѣдатель.

У епархїи Темишварской.

Г. Павелъ Кенгелацъ, Архїмандр. мон. Св. Георгїя у Темишварской Епархїи, Присѣдатель Консїсторіє Епархїалне.

Г. АвгустинЪ Петровичь, Архїмандр. мон. Бездина у Епархїи Темишварской, и Консїсторїє Епархїалне Присѣдатель.

У епархїи Бачкой.

Архимандритство удово.

У епархїи Карловачкой.

Г. ІосифЪ РаячићЪ, АрхїмандритЪ общеж. Мон. Гомиря у Епархїи Карловачкой.

У епархїи Пакрачкой.

Г. СтефанЪ Станковичь, АрхїмандритЪ общеж. мон. Ораховице у Епархїи Пакрачкой, Чест. Консїсторїума исте Епархїе, и С. С. Комїтата Вировїтїчкогѣ и Пыкешкогѣ табуле Судейске Сосѣдатель.

У епархїи Ердельской.

Архимандритство удово.

У епархїи Арадской.

Г. Мойсей Мануйловичь, Архїм. мон. Ходоша у Епархїи Арадской, Конс. Присѣд.

У епархїи Вршачкой.

Г. Сїнесїй Радивоевичь, Архїмандритъ Мон. Месића у Епархїи Вршачкой, Малогъ крста Ордена Леополдова Кавалѣръ, и Консїсторїє, и Вармедье Темишварске Присѣдатель.

ДАЛМАЦІЯ.

Епископъ.

Г. Венедиктъ Кралѣвићъ, епископъ Далматинскїй, Боко-Которскїй, Дубровничкїй и Истрїйскїй.

Архїмандрити.

Г. Герасимъ Зелићъ, Архиманд. мон. Крупе, и бывшїй врховный намѣстникъ у Далмаціи и Боко-Котору.

Г. Стефанъ Дубанићъ, Архимандритъ мон. Драговића.

Г. Герасимъ Омћикусъ, Архим. мон. Крке.

Назначенѣ тргова или вашара.

У АВСТРІИ.

У Вїєнѝи, 1. Понедѣлника по Юбилати, 30 дана.
2 дана после сви светы, 30 дана.
О Маргарити, 14 дана.

У Градцу, у првой половини поста, 3 седмице.
О Егїди, 3 седмице.

У Линцу, 1. Понедѣлникъ по воскресенїю рим. и 16. Августа. Свакїй по 3 седмице.

У ЧЕШКОЙ.

У Прагу, усреди поста великогъ. О свет. Вѣнцеславу. Свакїй по 3 седмице.

У МОРАВСКОЙ.

У Брынну (Брню) 1. Понедѣлникъ по пепелявой среди.
У Понедѣлникъ по брашанчеву. 3, Септемвра.

У ПонедѢлникЪ после зачатїя Хрїстова.
Свакїй по 3 седмице.

У ШЛЕСКОЙ.

У Опави, 1. Февр. трає 14 дана; —
1. Маїя, трає 8 дана; — 1. Авг. трає 14 дана; — 1. Ноємвр. трає 18 дана.
Свагда єданЪ данЪ пре марвеный тргЪ.

У МАѢАРСКОЙ.

У Пешти 19га Марта, 8га Юлїя, 29га Августа, и 16га Ноємвра.

У Дебрецїну, на 3 Краля, 24га Априла, 15га Августа, и 9га Октовра.

У Араду, 1. Марта, 29. Януара, 1. Августа, и 4. Ноємвра.

У Бан Бачке Вармеђе, 1 данЪ пре марвеный вашарЪ быва, 22 Юлїя, 21 Септемвра и 6 Декемвра.

* У Броду, 10 Януара, 14 Априла, 10 Юлїя, и 8 Октовра.

У Будиму, 1 Марта, 27 Юнїя, 14 Септемвра, и 30 Ноємвра.

У Вацу, 25 Февруара, єданъ данъ предъ цвѣти, 2 Юлїя, 16 Октовра, недѣлю дана предъ рождествомъ Христовымъ.

* У Вршцу, у педѣлю цвѣтну восточне цркве, и 28 Октовра.

У Весприму, 9 Януара, 12 Марта, 19 Августа, и 6 Декемвра.

* У Винковцы, 22 Януара, и 22 Юлїя.

* У Вуковару, 1 Маїя.

У Гачу, 25 Януара, на великїй Понедѣлникъ, 15 Юлїя, 1 Септемвра, 25 Ноємвра, и 12 Декемвра.

У Градишки Новой, о Рождеству пресвете Богородице по нашему календару, и 15 Октовра.

* У Градишки Старой, 20 Септемвра.

У Ђармату, 2 Февруара, 4те Недѣлѣ четиридесетнице, 1 Маїя, 20 Августа, и 29 Септемвра.

У Ђуру, 2-ге Недѣлѣ четиридесетнице, у Среду по Благовѣщенїю: у Среду предъ Брашанчево, 22 Юлїя, 8 Септемвра, и 19 Ноємвра.

У Єгри Хевешке Вармеђе, 10 Януара, 12 Маїя, 7 Юлїя, и 29 Септемвра.

У Епер҃шу, 27 Януара, у Нед҃лю пресвете Троице, 10 Августа, и 29 Ноємвр.

* У Земуну, 24 Февруара.

* У Іригу, пре 1 дан҃ь марвеный ваш҃ар҃ь, 3 Февруара, 24 Априла, 8 Септемвра, и 25 Ноємвра.

* У Ілоку, 13 Юнїя, 2 Августа, и 25 Октовра.

У Каньижи, 1 Маїя и 19 Септемвра.

У Кезмарку, 1-ве Нед҃л҃ь четыридесетнице, 1ве Нед҃л҃ь по нед҃льи пресвете Троице, 3 Маїя, 14 Септемвра, и 13 Декемвра.

У Кечкемету, 12 Марта, 10 Маїя, 10 Августа, 28 Септемвра, и 25 Ноємвра.

У Кикинди, о Рождеству пресвете Богородице по нашем҃ь календару.

У Коморану, 1 Маїя, 29 Юнїя, 4 Октовра, и 30 Ноємвра.

У Кракову, о Мїholю дну.

У Кремницу, 4 Маїя, и 2 Августа, и у четвртак҃ь по Мїholю дну.

У Левчи у Цїпской, 1 Януара у 5ту Нед҃лу по Воскресенїю; 25 Юлїя, и 19 Октовра.

У Лугошу у Банату Крашовске Варме҃ье, 10 Февруара, 10 Маїя, 2 Юлїя, и 21 Октовра.

* У Митровицы у Недѣлю цвѣтну по нашемъ Календару, о вознесенїю Господнѣмъ такође по нашемъ; О Петрову дну восточне цркве, и 20 Септемвра.

У Мохачу, 25 Февруара, 17 Априла, 24 Новембра, и 21 Декембра.

У Оравицы у Банату, 3 Маїя, 14 Септемвра, и 25 Новембра.

У Осѣку, 20 Януара, 24 Априла, 30 Юлїя.

У Острѣгоню, 12 Марта, 25 Маїя, 10 Августа, и 1 Новембра.

* У Панчеву, о Петрову дну восточне цркве, и о Рождеству пресвете Богородице восточне цркве.

У Петроварадину, 22 Февр. и о Петрову дну.

У Печую, 2 Февруара, о Дуови, 27 Авг. 25 Новембра, 2 дана пре марвеный тргъ.

У Пожеги, 17 Януара; у Недѣлю цвѣтну. О Дуови, 23 Юлїя, 10 Августа, и 15 Октовра.

* У Раковцу, О Преображенїю восточне цркве, и 27 Септемвра.

У Рима - Сомбати (Großsteffelsdorf) у Хонтъ-Варменьи, 6 Януара, 15 Маїя, 13 Юлїя. 29 Августа, и 21 Октовра.

* У Ρуми, у Недѣлю цвѣтну восточне цркве, О Вознесенїю Господнѣмъ, 29 Юнїя, и 29 Септемвра.

У Сегедину, 14 Априла, 31 Юлїя, 29 Септемвра, и 30 Новембра.

У Сент-Андреи близу Будима, 5 Маїя, 1 Августа, и 20 Октовра, пре на 1 данъ марвеный тргъ.

У Сенти, 17 Августа, и 19 Новембра.

У Сомбору, 21 Марта; о Вознесенїю Господнѣмъ восточне цркве. О Успенїю Богородичномъ восточне цркве, и 25 Новембра, по Римск.

У Столномъ Бѣограду, у 1ву Недѣлю четиридесетнице, 24 Юлїя, 24 Августа, и 26 Октовра, свагда у вторникъ.

У Тати Коморанске Вармеђе, у 1 Недѣлю по Пасцы. У Недѣлю Пресвете Троице, 21 Августа, и 5 Новембра.

* У Темишвару, 19 Марта, 1 Юнїя, 29 Септемвра, и 15 Декемвра.

У Токаю 25 Марта, 24 Юнїя, 25 Юлїя, 21 Септемвра, 26 Октовра, и 21 Декемвра.

У Турскомъ Бечею, у Недѣлю цвѣтну, 7 Августа, и 3 Октовра.

У Трнави, 22 Януара, у 1-ву Недѣлю четиридесетнице, 24 Априла, 15 Юнїя, 25 Юлїя,

Недѣлю по рождеству Богородичномъ, 20 Октовра, и 9 Декемвра.

У Фїюми, 15 Юлїя.

* У Франьови у Банату о пророку Єремїи восточне цркве.

У Футоку Бачке Вармеђе, 5 Априла, о Благовѣщенїю восточне цркве, 26 Маїя, о Дуовы восточне цркве, и Митрову дну восточне цркве, 1 данъ пре марвеный тргъ быва.

* У Чакови у Банату, 30 Марта, о Мїхолю дну восточне цркве, и 11 Новембра.

У Шїклошу, у Недѣлю пресвете Троице и 20 Новембра.

У Шопроню, у вторникъ 1ве Седмице четыридесетнице, 1 Маїя, 13 Юлїя, 6 Августа, и 19 Новембра.

ИСТОРІЯ

ДѢЯНІЯ

къ

ИСТОРІИ

СРБСКОГА НАРОДА.

Скуплѣна

Димитрїємъ Давидовиħемъ,

Учредникомъ Новина Србски

и

ПечатателѢмъ книига.

У Вїєни 1821.

У печатньи ч. о. Єрмена.

Посвећена

РОДУ и ОБЩЕСТВУ

СРБСКОМЪ.

ПРЕДИСЛОВІЄ.

Посвећуємъ Теби Роде! Дѣянїя къ Исторїи Србскога Народа, коя самъ скупїо изъ разны историка.

Желимъ Ти, да їй читашъ съ ономъ сласћу, съ коїомъ самъ їй я купїо, видећи у њима славу праотаца наши, и чувствующи величину њину, атрудећисе, да се и мы сравнимо њима у свему, шпо су они добро и красно чинили, а клонимо свега, у чему су они погрѣшавали.

Колико самъ напредовао у скупляню дѣянїя овы, и колико самъ раскрчїо путъ Србльину, кои се буде када подватїо, да пише пространну исторїю свога рода, нек пресуде учени наши.

Давидовићъ.

ИЗЯСНѢНІЄ

печата стари новаца србски, стоєћи у заглавїю.

Налазисе више стари србски новаца у ц. к. кабинету древностїй (Antiquen-Kabinet). Одъ Мунтимира има 1, одъ Уроша 9, одъ Стефана Душана 13, а одъ Бранковића 3. Но сви су тако излизани, да нису могли изићи печатиньини чистїи, него што се овде налазе. Мунтимировъ новацъ и новцы Урошеви немогу се ни читати, и новцеиспытательи суде само, да су ньини.

Новацъ, стоєћїй подъ числомъ 1., єстъ новацъ Душановъ, кованъ їошт' у врѳме, кадъ є бьио Душанъ Кралѣмъ. На предньой страни стои образъ Іисуса Христа съ срцемъ съ десне стране. А на стражньой написано є: Сфнь вь Ха Ба Блговѣрни Крль: т: є: Стефанъ въ Христа Бога Благовѣрный Краль.

Новацъ, стоећій подъ числомъ 2., єстъ новацъ Вукашиновъ. И на нѣму стои на предньой страни образъ Христовъ, но не съ срцемъ на десно, веће съ трубомъ маломъ. А на стражньой стои написано: Вь Ха Ба Блговѣрни Крл Влькаш. т: є: Въ Христа Бога Благовѣрный Краль Влькашинъ.

Новацъ, стоећій подъ числомъ 3., єстъ новацъ Бранковићевъ. Подобанъ є на предньой страни горнѣмъ новцу; а на стражньой стои образъ самогъ првогъ деспота Ђурђа Бранковића, сѣдећа на престолу, и држећа мачъ голъ преко крила лѣвомъ, а дигша крстъ десномъ рукомъ, и съ круномъ деспотскомъ на глави. Надписъ, унаоколо стоећій, нїє могуће прочитати, нѣколико черта има, одъ коїи се може извести име нѣгово: Георгїє Бранковићъ, но писмена су тако изглодана, и написана, да србска єсу подобна латинскимъ, а ова опетъ србскимъ, и тако су измѣшана єдна съ другима.

Новацъ, стоећій подъ числомъ 4., єстъ новацъ найновїи, одъ године 1496 матере Ангелине, и два нѣна сина, деспота Георгїя и Іо-

ана Бранковића. Види стр. дѣянїя овы 125. Овай є найчистїи одъ свїю, и наймлађїи є, а нїє было ни у теченїю посведиевномъ, да се излиже, као старїи и маньїи, стоећи у првимъ числама.

Ова четири новца, споменике наше историје, представлямъ сада, а остале представићу другомъ приликомъ; нисамъ їй могао дати све на єданъ путъ, колико бы ми плоча требало къ начертанїю 33 новца, кои се налазе у кабинету царскомъ?

Землѣписникъ, стоећїй на краю дѣянїя овы, єстъ само мало представлѣнїє земаля, у коима живе данасъ Србльи; гдигди су назначени поглавитїи градови земаля исты. Къ великомъ землѣписнику ође се и више времена и трошка, и млого труда.

СѢЧЕНІЄ ПРВО.

Ступлѣніє у исторіїю србскогъ народа.

§. 1.

У старомъ Илирику, т. є. у земльи римской дужь мора адріятскога до Саве и Дунава, и до мора црногъ наєелилисусе око' 7. вѣка славенски народи, и основалису више држава, коє су истина позніє Турцы овладали, но и коє су исторіи таконазванога среднѣга вѣка врло важне быле. Народи тіи єсу: Бугари, Рвати и Србльи, народи, бывши пре 7. вѣка подъ силнимъ Аварима, а онда иселившисе у старый Илирикъ.

§. 2.

Предузимаюћи исторію народа овы славенски упиштамосе у полѣ, врло закрчено. Новіи

историцы смелису и помрачили првобытность ньину већма, него су є освѣтлили. Но нїє ни могло быти другоячїє: сами ови народи нису имали свои историка; а туђи старалисусе слабо о ньима; и, што су написали, написалису или као мимогредъ узъ историїо други народа, или, ако су само о ньима писали, а оно су морали несавршено писати, неимавши никаква поуздана извора, изъ кога бы могли црпити, као што треба, критически. Будући да су Цариградцы были у састанку съ народы овы, то су историцы Цариградски єдини, кои су се у вѣку 7. забавляли съ историїомъ Бугара, Рвата и Србаля. Гдикои су смѣшали историїю ньину съ историїомъ други народа; гдикои сматралису землѣ ньине за землѣ мађарске, тимъ су учинили, те се увеличала история Мађара, а овамо нису были народинаши славенски непрестано подъ Мађары.

§. 3.

История народа славенски може се само тимъ начиномъ поцрпити, кадъ предузмемо историю свакогъ одъ ньи поособъ, и изброимо све паметодостойне догађає, кои су се сбывали у народу овомъ или ономъ, и освѣдочимо їй и назначаванѣмъ времена и мѣста, кадъ и гди су се сбывали. Тимъ ћемо узвисити историю ньину къ

степену, да буде часть свемїрне историє, у коїой се брое догађаи, сбывавшисе у свемь свѣту.

§. 4.

Три народа быласу, коя су дошла 7. вѣка у старый Илирикь, кои єприпадлежао онда Римлянима, царствовавшимь у Цариграду. То су были: Бугари, Рвати и Србльи. Мы ћемо сада предузети историю Народа Српскогь. Одь овогь смо колѣна, нѣгову историю и треба найпре да познамо, па после да идемо кь другимь народима. Србльи былису готово и найславнїи одь други славенски племена, коя су се населила у Илирику римскомь, зато и заслужую найвише призрѣнїя између ньи.

§. 5.

Ступаюћи у историю Српскогь Народа наилазимо и неотпице на ова пытаия:

Ко су Србльи, т. є. одь кога су рода и племена?

Какавь є єзикь српскїй?

У комь реду стоє Србльи у призрѣнїю друге браће одь племена свога?

Одкуда є произишло име Србаля?

Одкада су Србльи на свѣту?

Гди су Србльи?

Гди су пребывали Србльи у (најстарїя времена?

Како су дошли Србльи изъ земаля свои стари у нове?

Коє су границе земаля, у коима пребываю Србльи сада? А коє су быле границе земаля, у коима су пребывали у стара времена, у Боики, и у римскомъ Илирику?

Какви су обычаи у Србаля сада, а какви су были пре?

Какво вѣроисповѣданїє?

Какво правлѣнїє?

Какви су Србльи у призрѣнїю физическомъ, моралномъ, умномъ, и политическомъ?

На сва ова пытаня треба, да одговоримо, што краће можемо, па онда да прећемо къ правой исторїи Народа Србскогъ.

§. 6.

Србльи єсу народъ одъ колѣна славенска. То свѣдочи крой єзика ньина, коимъ и данъ данашньїй говоре, и коимъ су и пре више стотина година говорили и писали, и кои є сроданъ русїйскомъ, рватскомъ, бугарскомъ, краинскомъ, словачкомъ, чешкомъ, моравскомъ, и польскомъ, коц су сви признани за славенске єзике. Упоредъ са єзикомъ свѣдочи то

и земля, гди су Србльи у прва времена пребывали, и гди су у среди други Славена живили; то є земля, позната свѣту їошт' одъ 471 године после Христа подъ именомъ Славїє.

§. 7.

Єзикъ Србскїй єстъ рођакъ свїю славенски єзика, и по положенїю старомъ народа србскогъ, єзикъ, кои принадлежи къ реду источнославенски єзика, коимъ су говорила колѣна Анпа, къ коима се броє и Руси. Истина, да є онъ и другоячїи одъ остале браће своє, но коренъ рѣчїй остало є читаво, као што є и съ првога почетка было, у нѣму, а на коренъ рѣчїй гледасе, па се суди, єли и колико є єзикъ кои сроданъ съ другимъ.

Єли пакъ єзикъ србскїй данасъ другоячїи, него што є био у почетку їошт' 640. године, или и пре нѣ, то незна нико, неимамо ни рукописа ни извѣстїя одъ оны времена, кадъ су почели Србльи упознаватисе съ осталы народы. Цариграђани нису се старали о туђи єзицы ни найманъ, и називалису їй све варварскима, па їй нису удостоявали ни спомена, ни погледа свога: єдино, што су назначили, то є, да су Србльи колѣна славенска, а да сва колѣна славенска говоре єднимъ єзикомъ, и да се разумѣваю међу

собомъ. А сами Србльи былису у она времена, нећу рећи немарльиви за своє, но подъ тешкимъ ярмомъ силны Авара, па нису ни имали кадъ бринутисе о томе, да пишу дѣла своя и приключенїя сами, да бы їй потомцы ньини могли читати, и видити, шта су имъ праоцы радили, како су мислили, и како говорили. — Србльи среднѣгъ вѣка писалису истина дѣла своя и приключенїя, но писалису їй єзикомъ, кои єчасъ помѣшанъ съ єзикомъ, коимъ су писане црквене кньиге; а часъ съ єзикомъ, кои су свештеницы нашли за добаръ, бавившисе съ црквенимъ кньигама, и правивши мисли своє све єзикомъ овы кньига, а трудившисе, да и народу снисходе, да їй и онъ разумѣ. Но не само грѣшилису стари наши у томе, што се нису бринули за свой єзикъ, већъ и мы, данашньи Србльи, незнамо єзика нашегъ, као што треба, и препиремосе и данъ данашньїй, како треба да пишемо; и нама єразличанъ єзикъ у градови одъ єзика по сели. Тако, ко ће се наћи у замршаю овомъ, ко ли рећи, ово є правый Србскїй єзикъ? — Г. Добровскїй мисли, да є єзикъ, коимъ су списане наше црквене кньиге, єзикъ, коимъ су стари Србльи говорили. Но црквене кньиге наше превођене су 10. и 11. вѣка: тако єли єзикъ тай и єзикъ оны Србаля, коє познаємо

одъ 640. године после Христа? Кромѣ (тога превоѣене су одъ Кїрїла, и Методїя, а ови су били изъ Солуна града, кои є близу Бугарске; да се нису учили найпре бугарскоме єзику? па, да ніє єзикъ, на кои су превоѣене црквене књиге, бугарскїй?

§. 8.

Што се каса реда, у комъ стоє Србльи у призрѣнїю друге браће одъ племена свога; у поме є поставїо Г. Добровскїй овай ланацъ єзика славенски, тако и народа ньиных: Србскїй, Русїйскїй, Польскїй, Чешкїй, помѣшани єзицы. Србскїй и Русїйскїй назива источно-славенски, а Польскїй и Чешкїй западно-славенски. И тога є мнѣнїя, да є єзикъ, коимъ су данашнѣ црквене књиге писане, єзикъ стари Србаля, и да су подъ именомъ Србаля разумѣвани у стара времена сви Славени. Тако бы были Србльи првый народъ одъ колѣна славенска, но само узимаюћи у призрѣнїю првобытногъ єзика и првобытне важности између Славена.

§. 9.

Одкуда є прозишло име Србаля, незнамо. Једни веле, одъ рѣчи Српа, зашто су Србльи живили у земляма, гди су морали српомъ да жа-

нію. Други веле: одъ народа славенскога Сорба, кои су пребывали изнадъ Чеха одма до Турингїє. Трећи веле: одъ Сибирїє и Сѣвера, гди су нѣгда Србльи живили. Четврти потврђую, да є было нѣгда народъ Сабири, па да су Србльи произвели име свое одъ сабира, саберу єдно. Цариградскїй историкъ Константинъ Порфирогенита каже, да име Србаля произлази одъ рѣчи Сервуля, коя є значила опанке, кое су Србльи носили. Остали Цариградцы називаю Срблѣ часть Серви, а часъ Сервїи, говорећи, да су отудъ названи Серви, што рѣчь латинска servi значи слугу, а Србльи былису слуге Римляна. Све то єсу мнѣнїя овогъ или оногъ историка, коя се немогу критически потврдити. Г. Добровскїй исповѣда чистосрдачно, да незна, одкуда є произишло име Србаля; а вели, да нїє ни врло полезно ни нужно знати, одкудъ су се Србльи назвали; довольно, да имъ име означава старый народъ славенскїй, и да име то нїє географическо, веће историческо. Неможемо пропустити, да и ово ненапоменемо. И стари историцы, а и новїи, метусе яко у назначаваню имена народа србскогъ. Тако су їй називали гдикои часъ Хрвати, а часъ Тривалли, ако и єсу Србльи различный народъ одъ овы. И данъ данашньїй називаю други народ

Срблѣ часъ Србльи, а часъ Иллирцы, гдикои пакъ и Рацы. Име Иллира приличи Србльима толико, колико бы приличило име Мађара Немцыма, кои живе у Мађарской. Име Рацы єстъ покварено одъ Расцїи, и дано є онимъ Србльима, кои су пребывали у Сербїи на рѣцы Рашки; и оно приличи Србльима толико, колико бы приличило име Подунавцы онимъ Мађарима или Немцыма, кои живе на Дунаву.

§. 10.

Време, одкада су Србльи на свѣту, неможе се точно опредѣлити. Историкъ нашъ, покойный архїмандритъ Раићъ доводи Срблѣ одъ свемїрнога потопа, одъ Ноєвогъ сина Яфета, и одъ зиданя Вавилонскогъ тороня. Но то се неможе критически освѣдочити и доказати. Никакавъ народъ ніє човеку, критически испытующемъ, существовао на свѣту пре, него се появїо подъ именомъ, подъ коимъ га познаємо, и съ дѣли, коя є чинїо, у самый часъ испытиваня. А имена Србаля нїє было до 640 године после Христа, док' се нису састали съ Цариграђаны, къ коима су се доселили, идући изнадъ Карпатски гора. Тако неможемо ни рећи твр.до, да су были Србльи їошт' у време потопа на свѣту. — И ако оћемо, да и мы попустимо мало у докази-

ваню, да су Србльи давнашньій народъ, то неможемо нѣи далѣ одъ времена Плинїєвы, Римлянина, кои є живїо око' 80. године после Христа, и писао исторїю єстествену, а у ньой споменуо и различне народе, кои су живили у земляма, коїи є животна и растѣнїя описивао. Онъ каже у части 1. исторїє те своє, у кньизи 6 и глави 7. ово: „Ora ipsa Bosphori, utrinque ex Asia atque Europa, curvatur in Maeotin. Oppida in aditu Bosphori, primo Hermonassa, dein Cepi Milesiorum. Mox Stratoclia, Phanagoria, et paene desertum Apaturos, ultimoque in ostio Cimmerium, quod antea Cerberion vocabatur. A Cimmerio accolunt Maeotici, Vali, Serbi, Arechi, Zingi, Psesii;“ т. є. Самый брегъ Босфора, съ обе стране и изъ Европе и Азїє, савїясе у црно море. Села на улазку у Босфоръ, прво Хермонаса, а после Цепи Милезїорумъ. Мало за тимъ Стратокліа и Фанагорїя, и до нѣ пусто Апатуросъ; а на крайнѣмъ устїю Киммерїюмъ, кое се звало пре Керверїонъ. Одъ Киммерїя починюћи живе Меотицы, Вали, Серби, Ареси, Зинзи, Псезїи.“ Ако су Србльи ови Плинїєви данашньи Србльи, то можемо узети, да су Србльи топрвъ одъ 70. или 80. године после Христа на свѣту: пре Плинїєва времена немма нигди споменута имена Србска,

§. 11.

Землѣ, у коима Србльи сада пребываю, єсу ове:

1. Сербїя: између рѣке Дрине, Саве, Дунава и Тимока. Србльи, живећи у ньой називаюсе Сербїянцы.

2. Босна: између рѣке Дрине и Драве. Жителы називаюсе Бошняцы.

3. Ерцеговина: између Босне, рѣке Неретве и Требиньштице. Жительи називаюсе Ерцеговцы — Ере.

4. Црна Гора: на десно одъ Ерцеговине, између рѣке Мораче и Требиньштице и єзера. Жительи — Црногорцы.

5. Рагуза: између Котара и Далмацїє. Жительи — Рагузинцы — Дубровничани. —

6. Бока Которска: између Рагузе и Далмацїє. Жительи — Бокельи — Боко-Которцы. —

7. Далмацїя: на лѣво одъ Сербїє и Босне између рѣке Цетынѣ и Мора Адрїятическога. Жительи — Далматинцы. —

8. Илирїя: између рѣке Купе и Драве. Жительи — Србльи — Илирцы —

9 Рватска: између Купе, Драве и Саве. Жительи — Рвати — Рваћани. —

10. Славонїя и Срем; између рѣке Саве, Дрине и Дунава у Мађарской. Житељи — Славонцы — Сремцы. —

11. Бачка: између Тисе и Дунава. Житељи — Бачвани. —

12. Банат: између Тисе, Дунава и Бегея. Житељи — Банаћани. —

13. Подунавље у средньой Мађарской: крај Дунава на десном брегу у Будиму, Ст. Андреи и сели околны Калазу, Помазу, Чобанцу, и Збегу.

Дванайст први Србаља живе сви єдан до другога, тако, да састављаю цѣо круг србског свѣта. А тринайсти удаљилисусе мало одњи.

Іошт' су были млоги Србльи пре 70 година и у Русїи у новой Сербїи. Ови су браћа Србаља, живећи у Мађарской. Но сад немма им ни трага ни гласа, сви су се порусили, и дѣца незнаю им ни єзика србска, коим су им оцы говорили.

Круг земље ове србског свѣта граничи къ истоку са Бугарском и Влашком; къ югу и западу съ морем Адрїятским; а къ сѣверу са Мађарском.

§. 12.

Србльи нису одма, како су постали, пребывали у овимъ изброєнимъ землама, веће у другима, и удалѣнимъ одъ овы. Но и оне землѣ, у коима су пребывали Србльи у найстарїя времена, єдва су назначене у историка, и то само по имену. Историкъ Цариградскїй, Константинъ Порфирогенита, живившїй 950. године после Христа, и бывшїй Царъ у Цариграду, єстъ првый између историка, кои споминѣ землѣ, у коима су пребывали Србльи у стара времена, пре, него су дошли у римскїй Илирикъ. Онъ каже, да су Србльи топрвъ 640. године после Христа дошли у Илирикъ и Далмацїю, а пре тога пребывали-су, вели, изнадъ Турака у предѣлу, кои су називали Боика. Подъ Турцы пакъ разумѣва данашнѣ Мађаре; ови су живили у време Константиново, око' 950. године после Христа, изнадъ царства Цариградскогъ. Тако валя да су живили Србльи око' 640. године после Христа у данашньой Галицїи. Гдикои кажу, да су живили Србльи у врло стара времена у Азїи, између рѣке Дона и Волге, па познїє прешли у Европу, и такона-звану Сарматїю; ови се држе Плинїя римскогъ, и Птолемеа Александрїйскогъ грчкогъ историка, кои Сербе своє поставляю, да су живили у времена ньина у Азїи. Но їощп' нїє освѣдочено,

да су Серби Плинїєви, и Серви Птолемеєви данашньи Србльи. Зато нећемо ни рећи одма по ньима, да су Србльи пребывали у найстарїя времена у Азїи, веће да су народъ европейскїй, и да су пребывали у земльи, коя се називала Славїя, и у коїой су живили сви Славени їошт' одъ 471. године после Христа. Славїя ова была є земля изнадъ народа Гепида на рѣки Днѣпру, Бугу, Днѣстру и Сиретy до црнога мора; на рѣцы Волги до Финна, и на Тиси, Висли и Одри изнадъ Лонгобарда къ мору балтїйскоме. У ньой су пребывали Србльи пре 640. године у кругу колѣна Славена, називана Анти, колѣна, коє є пребывало къ истоку одъ остале браће своє, на Днѣпру, Сиретy и Бугу.

§. 13.

Како су дошли Србльи изъ стари своїи земаля у Илирикъ, преповѣдаю историцы овако. Србльи, пребывавши око' 600 година после Христа у земльи Боики изнадъ гора Карпатски, былису подъ Авари, кои су 500 година после Христа дошли изъ Азїє у Европу, осилилисе и яко распространили, владавши своmъ земльомъ изнадъ Цариградскогъ царства надъ Дунавомъ и Савомъ, тако изнадъ римскогъ Илирика и Далмацїе до црнога мора; своmъ земльомъ на

десно одъ црнога мора къ народу Угурима и Бугарима на Днѣпру, а и земльомъ къ данашнѣму Фрїюлу и Баварской на лѣво. Изнадъ Авара пакъ была є земля Славїя, у ньой су живили народи славенски између рѣке Волге, Днѣпра, и мора балтїйскога до Саксонїє, просѣцани рѣкомъ Днѣстромъ, Двиномъ, и Волгомъ на десно, а Бугомъ, Висломъ, и Лабомъ (Вистуломъ и Елбомъ) на лѣво. Између славенски народа былису Србльи, Бугари, и Рвати подъ Авари. Авари стану ударати їошт' 601. године после Христа на Цариградске землѣ Илирикъ и Далмацїю, и опустоше їй яко. Цариградъ бьо є слабъ, єдва їй побїє, и узбїє 625. године. У ратови Авара съ Цариграђаны бывалису увѣкъ и Славени, бывши подъ ньима, Србльи, Бугари и Рвати. Бугари и Рвати, видивше землю ону Цариградску, Илирикъ и Далмацїю, како су плодне и благе, побунесе їошт' 624. године противъ Авара, оттмусе одъ ньи, нагрну на Дунавъ, и замоле Цара римскогъ у Цариграду Ираклїя, да їй пусти у землѣ своє преко Дунава, и онако су быле пусте одъ нападенїя аварски. Ираклїє пусти їй у ньи; Рвати населе землю, коя се звала пре тога Далмацїя, а Бугари землю, коя се звала Мизїомъ; они землю између рѣке Саве и Купе, а

ови землю између Дунава, Тимона и Ебре. Србльи чую, да є Рватима и Бугарима исъ оне стране Дунава добро, побунесе и сами противъ Авара 640 године после Христа, оттмусе, нагрну такође къ Дунаву, и замоле истогъ Цара римскогъ Ираклїя, да и ньи пусти у своє землѣ, коє су лежале пусте одъ Авара. Ираклїє пусти їй у Тесалїю и Македонїю, и они сазидаю градъ себи, и даду му име Сербица. А мало за тимъ раскаюсе, и замолесе Ираклїю, да їй пусти, да иду натрагъ у свою Боику. Ираклїє одпусти їй. Но тек' што прећу преко Дунава, а они се раскаю на ново, и замоле опетъ Ираклїя, да имъ даде землю какву близу Рвата и Бугара, кои су браћа ньина, и коїи єзикъ и онъ разумѣваю. Ираклїє учини имъ и то, и даде имъ землѣ римске, коє леже између Дунава, Саве и Тимока, и коє су принадлежале ондашнѣму Илирику. А те землѣ єсу данашня Сербїя. После више стотина година, и подъ Царемъ Душаномъ распростране Србльи землѣ свсє и на далѣ. 2 стотине година после нѣга преће єдна часть Србаля у Мађарску. — А други кажу, да су владала у Србаля два брата око' 600. година после Христа; посвађаюсе єданъ съ другимъ, раздѣле народъ између себе, єданъ остане у старомъ отечеству, а другїй изселисе,

доће Ираклїю, и замоли га, да га пусти сѣ народомѣ своимѣ у Иллирикѣ римскїй, коє му Ираклїє учини. — Нѣки пакѣ єсу тогѣ мнѣнїя, да су се Србльи были врло умложили у Бонки, па да нису имали више мѣста у ньой, и да су се морали раздвоити, и селити. — Найпосле мисле гдикои и то, да су и Србльи нагнули у преселяваню общемѣ народа кѣ югу, и нагрнули на Дунавѣ.

§. 14.

Границе земаля, у коима пребываю Србльи данасѣ, єсу: кѣ истоку Бугарска; кѣ югу Македонїя, и часть мора адрїятскогѣ; кѣ западу море адрїятско; а кѣ сѣверу Маћарска. — Кадѣ су пребывали у Бонки, живилису у данашньой Галицїи, иза гора Карпатски, окружени рѣкомѣ Прутомѣ кѣ истоку; горама Карпатскимѣ кѣ югу; Рватима кѣ западу, а рѣкомѣ Висломѣ кѣ сѣверу. — 640. године после Христа граничилису кѣ истоку са Бугарскомѣ; кѣ югу сѣ Цариградскомѣ областїу Дурачомѣ; кѣ западу сѣ Рватскомѣ; а кѣ сѣверу сѣ Дунавомѣ. Кѣ истоку было є последньїй градѣ србскїй Нишѣ; кѣ югу Антиварѣ; кѣ западу Котарѣ; а кѣ сѣверу нису имали Србльи никаквога града свога; у Бѣограду сѣдїо є претворѣ римскїй.

§. 15.

Съ пренебреженїемъ дѣла своїи и єзика своґъ упоредъ пренебреглису стари наши и списиванѣ обичаи своїи. Историкъ нашъ Г. Раићъ описує обичає Славена, и мисли, да су имали и Србльи исте обичає. Мнѣнїє ово єстъ у нѣчемъ и право, браћа єдна могу имати и єдне обичає, но будући да свакїй народъ има своє рођене обичає, кои неима у другоме, зашто не бы было могуће, да су и Србльи имали обичає, коїи су се држали сви Славени, а кромѣ тога и обичає, кои су само у Србаля были? Ко бы хтео описати обичає садашнѣ народа србскоґъ, морао бы списати особиту кньигу, овде неимамо мѣста къ томе, и оставимо другомъ списателю, кои ће писати исторїю народа Србскоґъ на дуже.

§. 16.

Србльи єсу различнога вѣроисповѣданїя. Єдни єсуцркве восточне; други западне; трећи, и управо, само гдикои, мѣшовитоґъ, илити унїятскоґъ вѣр.; а четврти маометанскоґъ, илити турскоґъ. Србльи, вѣроисповѣданїя восточноґъ єсу Србльи у Сербїи, Ерцеговини, и Црной Гори, у Срему, Бачкой, и Банату, нѣка часть у Рватской, Иллирїи, Далмацїи и Боки Которской. Србльи вѣроисповѣда-

нїя западнога єсу нѣка часть у Рвапской, у Далмацїи, Рагузи, и мало нѣшто у Славонїи. Унїята Србаля има врло мало. Србльи Маометанцы єсу у Босни. А какво є было вѣроисповѣданїє Србаля пре долазка ньина у Иллирикъ римскїй, то се незна.

§. 17.

Србльи данашньи стоє подъ различни владѣтельи. Србльи у Сербїи и Ерцеговини стоє подъ правителствомъ Турски закона. У Србаля у Рватской, у Славонїи, Бачкой и Подунавлю среднѣ Мађарске царствую права Мађарска. У Срему и Банату, у кралѣвству Иллирїи, у Далмацїи и Боки Которской царствую закони австрїйски. Црногорцы пакъ, премда се броє за турске поданике, єсу као република подъ кровомъ русїйскимъ, а управляїй епископъ нашегъ вѣроисповѣданїя, како зна. — Какво є было правлѣнїє у старо Србаля, то незнамо; само намъ є то познано, да су имали своє рођене владѣтелѣ, кои су їй довели у Иллирикъ, и кои су имъ и после владали.

§. 18.

У призрѣнїю физическомъ єсу Србльи средньи ил' высоки, кепеца неима у ньи. Єсу и прилично лѣпи, воздухъ землѣ, у коїой су поче-

ли после 640. године пребывати, дѣйствовао є у обликѣ ньинѣ благодѣтельно, и тако одсудно, да ћешѣ моћи познати Србльина и у странномѣ каквомѣ предѣлу. Понайвише єсу смеђи, и коса имѣ є блага и мекана. Тѣлеса єсу имѣ яка, прси широке и здраве. Єзикѣ одрешенѣ тако, да ћешѣ слабо кога наћи, кои шушлѣта и заплеће єзикомѣ. Понайвише рађаю прилично число дѣце. Єсу и срчани, и огнѣвити, да, и напрасни.

§. 19.

У призрѣнїю моралномѣ єсу Србльи побожни, за вѣру и законѣ умреће и пострадати. Кѣ ближнѣму врло гостолюбиви. Кѣ самомѣ себи мало немарльиви. Стидльиви яко, жене сеоске неће имѣ изићи гологлаве ни подѣ кои начинѣ предѣ мужа, а камоли предѣ туђина. Док' се нераздраже, єсу и кротки и благи; а раздражени упорни и осветожельни. За дѣцомѣ своїомѣ и рођацы погинулису, и носе їй у нѣдри. Старїє почитую яко.

§. 20.

У призрѣнїю умномѣ имаю Србльи, као и остали Славени, врло бистру памет: и прости и неучени суде о стварима, коє могу постигнути, разборитїє, него народи други колѣна. Осо-

бито имаю велико памтенѣ. Остали дарови ума єсу високи у ньи, но слабо се ко налази, кои бы прилику имао, и употребљавао їй. Одъ благороднїи художника єдва ћешъ наћи кога између ньи. Живописаца, образорѣзаца и искусны свирача єдва ћешъ наћи два, три. Учены мужева їошт' манѣ.

§. 21.

У призрѣнїю политическомъ єсу Србльи или землѣдѣлцы, или войницы, или свештеницы, или трговцы. Войницы єсу храбри, и Цару своме вѣрни. Свештеницы понайвише неучени, но много прилѣжнїи о просвећенїю и обученїю стада свога, одкако є уведена богословїя и гимназїя у Карловцу. Трговцы србски нису богати, хотя да има и таквы: но неостаю у шпеденю и трудолюбїю ни иза трговаца други народа. — Зато єсу Србльи полезни членови државе, и у политическомъ призрѣнїю.

§. 22.

У §. 9. споменулисмо народъ Сорбе*), о коима млоги мисле, да су Сорби тїи данашньи Ср-

---

*) Немцы називаю Сорбе Венди, а они сами називаю себе Србове.

бльи, и да су ови промѣнули само писмо о на е, па се прозвали одъ Сорба Серби. Но непреба мѣшати Сорбе са Србльима. Србльи разликуюсе и єзикомъ своимъ одъ Сорба, и мѣсти, гди су пребывали у стара времена у Славїи, илити пре изселѣнїя свога у Иллирикъ римскїй. Єзикъ Србскїй єстъ и садъ у Лужицы илити Лаузицу у народу славенскомъ, кои се назива данасъ Вендима. Єзикъ тай смѣшанъ є изъ польскога и чешкога, а Србскїй є самосталанъ по себи; єзикъ сорбскїй принадлежи къ єзицыма западно-славенскимъ, а Србскїй къ источнославенскимъ. — Сорби пребывалису на рѣцы Лабу, тако къ западу Славїе, изнадъ Чеха, таки до Саксонїє и Турингїє: а Србльи живилису у источной Славїи у предѣли колѣна славенскога Анта, къ истоку одъ Рвата, и, као што смо видили у §. 12, изнадъ Турака илити Мађара, у данашньой Галициї.

§. 23.

История народа Србскогъ естъ врло недостаточна. Неимамо никаквы извѣстїя не само о старимъ временима Србаля, но и о новїимъ, т. є. после 600 година после Христа. Никакавъ историкъ недає и землѣписника земаля, у коима су живили Србльи. Нипи знамо, какве

су имѣ быле землѣ, у коима су пребывали, ни какви обичаи, ни какво вѣроисповѣданїє, ни какво правлѣнїє, нит' кои є извео изѣ старога отечества у Илирикѣ, ни за што їй извео, ни колико їй дошло у Илирикѣ. И прошло є 200 година после преселѣнїя ньина у Илирикѣ, нити знамо, ко имѣ є управ' владао, ни колико, и у єданѣ путѣ наилазимо на Владѣтелѣ Србске подѣ именомѣ Жупана. А 200 година познїє наилазимо на владѣтелѣ, за коє незнамо, како су дошли у Србїю, и како су постали кралѣви. Сѣ кралѣви Србски смѣшани су Далматински, а сѣ Далматински Србски: та у Далмацїи бы-лису Рвати, а не Србльи; тако неможемо знати' кои є народѣ коме давао кралѣве. Млоги историцы препирусе и за године, кадѣ се што сбывало. За Краля Стефана Неманю I. незнасе, кадѣ є роѣенѣ, ни управо, одѣ кога. За Волкана, брата Стефана првовѣнчанога, знамо, да є био Кралѣмѣ, но не знасе, колико є кралѣвао. Гди пакѣ нїє точно опредѣлѣнїє и времена и мѣста, кадѣ се што сбывало, тамо неможе быти ни исторїя точна. Имена Кралѣва одѣ племена Неманићева Стефани, Уроши, измѣшана су у историка тако, да ћешѣ єдва разазнати, кол дѣла коме Неманићу принадлеже. Време деспо-

та Србски єстЪ врло замршено. А найновїя времена мораю се само на кратко споменути, тако їй неима нигда подробно написаны. — Часть исторїє Србске Цркве пренебрежена є одЪ историка, досадЪ писавши, са свимЪ. — Тако и часть историє србскогЪ књижества: и познїи историцы и списатељи наши мораће се старати, да обе ове части попуне.

КромЪ тога изискуюсе кЪ изасњењїю историє Србске споменицы, какопи: посуђе свакояко, зданїя, образи, писма, новцы, дипломе. Но неимамо овы ствареї одЪ свїю времена, у коима су Србльи живили. Єдва се може наћи кои спомениkЪ, и то само новцы, и по коя диплома одЪ последньи времена, т. є. одЪ нѣколико година преваденїя СербїєЪ подЪ Турску власть. — Но нетреба очаяти: ако будемо употреблявали и мало число источника домашньи и странны, доћићемо сЪ временомЪ до тога, да ћемо моћи имати колико толико савршену историю и нашега Рода.

§. 24.

Списатељи, писавши историю србскогЪ народа єсу: одЪ Цариграђана: Константинъ Порфирогенита. Продужитель нѣговЪ безименный. КедринЪ. ЗонарЪ. Анна Комнина. КиннамЪ. Ни-

кетъ Хонятъ. Пахимеръ. Никифоръ Григорасъ. Кантакузинъ. Гликасъ. Дукасъ. Халкокондилассъ. — Одъ Римляна: Мавроурбинъ, Дыфренъ, Шпритеръ. Енгелъ. Крузе, и више мађарски историка.—Одъ Србаља: Српскій Цароставникъ. Лѣтописъ Хиландарска. Бранковићъ. Раићъ. Ђулианацъ. — Налазисе у Лвовской библїотецы и исторїя нѣка Кралѣва, войвода и епископа српски, и то у рукопису и на нашемъ, или славенскомъ єзику.

СѢЧЕНІЄ ДРУГО.

Исторїя Српскогъ народа.

§. 25.

Исторїю Српскогъ народа почећемо одъ 640. године после Христа: ранїє, тако и исторїе одъ времена Плинїєвы, неимамо нигди написане. А раздѣлићемо є, удобнїєгъ прегледа ради, на 9 времена или ул.

1). Време исторїє Српске пре 640. године

после Христа ; илѝти време пре, него су дошли Србльи у Иллирикъ.

2). Време одъ 640. године до 1015; илѝти време, кадъ су прешли Србльи у часть Иллирика римскогъ, одонда названу Сербїомъ; и кадъ су владани были одъ жупана.

3). Време одъ 1015 до 1165 године; илѝти време, кадъ су почели владати кралѣви у Сербїи до кралѣва одъ племена Неманићева.

4). Време одъ 1165 до 1371 године. илѝти време, одкако є дошло племе Неманићево на престолъ кралѣвскїй у Сербїи, докле нїє дошао К. Лазаръ на нѣга.

5). Време одъ 1371 до 1428 године; илѝти време, одкако є дошао К. Лазаръ на престолъ Србскїй до времена, кадъ є дошло племе Бранковићево на нѣга.

6). Време одъ 1428 до 1460 године; илѝти, одкако є дошао Бранковићъ на престолъ Србскїй, и изселїосе у Мађарску съ нѣкомъ часћу Србаля изъ Сербїє (подъ именомъ деспота).

7). Време одъ 1460 до 1526 године; илѝти време Турака у Сербїи, и Србаля у Мађарской, до бит̀ке Моачке.

8). Време одъ 1526. године до 1711; илѝти

време лажльиви деспота до смрти последнѣга деспота Бранковиħа у Маħарской.

9). Време одъ 1711 године до наши времена; илити време одъ смрти Бранковиħеве досада.

Прво време исторїе Србске пре 640. године после Христа; илити време пре, него су дошли Србльи у Илліирикъ.

§. 26.

Време ово єстъ врло неизвѣстно и мрачно. Цариградскїй историкъ Константинъ Порфирогенита явля у кньизи своїой de administrando Imperio, у глави 32. Да су Србльи дошли у Илліирикъ римскїй 640. године, изнадъ ондашньи Турака, а данашньи Маħара, изъ предѣла, кои су сами називали Боикомъ. — А историкъ Халкокондилъ, живившїй млого вѣкова после Константина, сумнясе о томе, и вели: „їошт' незнамо, или су дошли Србльи одъ єзера Іонїйска, и

предѣла, оближня Венетима; или одъ мора сѣверна, одъ Рвата и Пруса; но ово ми се чини правїє.“ Тако неимамо ни два историка Цариградска, коя бы се слагала у томе, гди су живили Србльи пре 640. године после Христа. Међу тимъ признає Халкокондилъ самъ, да є правїє потврђенїє, да су дошли одъ Рвата и Пруса. А и єзикъ славенскїй, коимъ су Србльи и онда говорили, кадъ су дошли у Илирикъ, свѣдочи, да Констатинъ Порфирогенита право има, говорећи, да су Србльи дошли 640. године изъ Боике у Илирикъ, и да су пре 640. године у Боики той живили.

§. 27.

Но како су живили у Боики, то незнамо: Неима нигди написано. А и само преповѣданѣ єднога другоме, и тако прелаженѣ вѣстїй о старини устменно одъ оца на сина, исчезло є у Србаля тако, да се нико неопоминѣ, како се поне у народу говори, гди су и како су пребывали праоцы нѣгови у найстарїя времена.

§. 28.

У призрѣнїю владѣнїя, коє є было у Србаля пре 640. године, пише Г. Раинъ, да є было демократическо, у коме су т. є. сви владали. И то суди отудъ, што историкъ Прокопїє пише,

да єу сви Славени и Анти имали владѣнїє демократическо, тако су га морали имати и Србльи. А Константинъ Порфирогенита каже: „док' су были Србльи у стари свои мѣсти, донде су была у ныи два брата, и владаласу свимъ народомъ; после смрти оца свога подѣле народъ између себе, єданъ узме єдну часть народа, и дође съ ньомъ къ Римлянима Цариградскимъ.“ — Ако су владала два брата у Србаля, као што вели Порфирогенита, како ћемо сложити рѣчи нѣгове съ Раићевимъ, кои вели, да є владѣнїє Србско было у оно доба демократическо? Гди двоица владаю свимъ народомъ, тамо невлада савъ народъ самъ собомъ: а гди савъ народъ собомъ влада, тамо немогу быти два владѣтеля, нити могу подѣлити народъ између себе, и єданъ отићи, кудъ му є драго, а другїй остати, гди є нѣму драго. Да нису владѣтельи тїи Србски были само конзули ньини, и вође, а Цариградскїй историкъ дао имъ име правы владѣтеля? Видићемо далѣ, да Константинъ каже, да є, после смрти владѣтеля, кои є извео Србљѣ у Илирикъ, владао синъ нѣговъ, а после овогъ унукъ и праунукъ и т. д. Видисе, да є было онда їоште владѣнїє у Србаля не демократическо, веће монархическо и наслѣ-

дно. И да су имали сви остали Славени демократическо владѣнїе, опетъ зато могло є быти у Србаля и монархическо, билису независими одъ осталы Славена, а стоялису подъ Авары. Ови су гнѣчили народе славенске, што су више могли, и нису имъ давали никаквы слобода, већъ су узимали данакъ одъ ныи, и волели, да имаю народи исти владѣтелъ своє, него да буду републиканцы. И стари народи, побѣдителыи други, нису могли трпити република у своимъ царству: и држалису за велику честь, да могу рећи, овай и онай краль или владѣтель покранъ намъ є, и плаћа намъ данакъ.

§. 29.

Неможемо управо знати, ни какво су вѣроисповѣданїе имали Срблыи пре 640 године после Христа. Раићъ пише, да су были идолопоклоницы; но моглису быти и єзичницы и почитателыи єдинога Бога.

§. 30.

Исто тако незнамо ништа ни о обичаи, кои су были у Србаля пре 640 године.

Друго време историје србске, или-ти време одъ 640 године после Христа до 1015 године, или-ти време, одкадъ су прешли Срблъи у часть Илирика римскогъ, названу одонда Сербїомъ, и кадъ су были владани одъ Жупана.

§. 31.

Видилисмо у § 12., како су се Срблъи, бывши пре 640 године подъ силнимъ Аварима, исте године противъ ныи побунили, и одъ ныи отели, и како су къ Дунаву нагрнули. — И незнаюћи, кои є до Дунава довео и превео, можемо казати, да су преко Дунава прешли 640; и замолили цара римскогъ Ираклїя у Цариграду, да ій пусти у землъ римске, коє су и онако пусте лежале одъ нападенїя Авара. Ираклїє пусти ій у Тесалїю. И Срблъи сазидаю на истомъ мѣсту, гди су се првый путъ станили, одкако су прешли у римске државе преко Дунава, градъ, и надену му име Сервица. Мало за шимъ буде имъ жао за Боикомъ, и поћу натрагъ. Но тек' што пређу преко Дунава, а они замоле опетъ цара Ираклїя преко намѣстника царска у Бѣограду, да ій

опетъ прими у своє землѣ, но да имъ даде не Тесалїю и Македонїю, веће другу какву землю између Рвата и Бугара, кои ньинимъ єзикомъ говоре, а да ће они быти римскимъ царевима у Цариграду покорни. Царъ Ираклїє послуша їй и у томе, одреди имъ землю римску, коя лежи између рѣке Саве, Дунава и Тимока, и коя є принадлежала држави римской Илирику.

§. 32.

Незнамо, зашто су се селили Србльи изъ старога свога отечества Боике у Илирикъ, или после названу Сербїю. Или су се были яко умложили у Боики, па неимали сви мѣста у ньой. Или су се два она брата, коя су, по рѣчма Константина Порфїрогенита свимъ народомъ владала, између себе посваћала, па ячїи испераo слабїега. Или су они, видивше, да є Рвапима у новимъ земляма преко Дунава добро, такође зажелили, да иду у болѣ землѣ. Найприличниїе є мислити, да имъ се додїяо ярамъ Авара, па да су гледали, да се отму одъ ньи.

§. 33.

Новодане римске землѣ између Саве, Дунава и Тимока лежалесуизмеђу Рвата и Бугара. И коє тога ради, а коє зато, што су быле плодоносме и благе, буду Србльима врло повольне. И ста-

несе у ньима, и надену имъ име свое, и назову ій Сербїя, у историка Цариградски Сервїя зато, што Цариграђани или Грцы неимаю у азбуцы своїой б, веће пишу свуда в мѣсто нѣга. Одъ тогъ доба исчезло є име римско Илиријкъ, и називаласе земля она Сербїомъ.

§. 34.

Сербїя граничила є 640 године къ истоку съ Бугарскомъ, одъ коє є дѣлила рѣка Тимокъ; къ югу съ Цариградскомъ областћу Дурачомъ; къ западу съ Рватскомъ; акъ сѣверу съ Дунавомъ. Къ истоку бьо їой последиьій градъ нѣнъ Нишъ; къ югу Антиваръ; къ западу Котаръ; а къ сѣверу ніе имала никаквы градова своїи, у Бѣограду бьо є преторъ римскій.

§. 35.

Србльи бьлису римскимъ Царевима у Цариграду покорни, називалисусе ньнимъ людма, и бранилису границе Подунавля и Посавля одъ Авара, кои су и после 640 године често преко Дунава прелазили, и римске землѣ, гди су могли, пустошили и узнемиривали. Єсу ли плаћали Римлянима данакъ какавъ, и єсу ли стояли подъ законы римски, то незнамо. Познано намъ є, да су стояли подъ истимъ онимъ владѣтелѣмъ, подъ конмъ су и дошли у Сербїю, Римлянн

были су имъ покровителы. Сами Цариградски историцы кажу, да су Србльи были слуге римске, но неголкую то далѣ, а кажу, да су имали своє рођене владѣтелѣ, како трєба, да разумѣмо то, да су были слуге Римляна? и ко ће намъ истолковати, како су имъ служили, имаюћи своє владѣтелѣ? Цариградски историцы нису написали имена ни владѣтеля оногъ, кои є превео Срблѣ у Сербїю, ни оны, кои су 800 године до владали њомъ.

§. 36.

Како прећу Србльи 640 године преко Дунава у римске землѣ, и станесе у Илирику, назвавши га Сербїомъ, таки замоли єдна часть ньи Цара Ираклїя, да їи крсти. Царъ Ираклїє позове свештенике изъ Рима, и крсти ту часть Србаля. Друга часть пакъ остане некрштена до Цара римскогъ у Цариграду Васїлїя Македона, т. є. до 870 године, а онда се крсти и она, и постане Хрїстяны.

§. 37.

Како прећу у Сербїю, таки се раздѣле на више части, коє су свака свое народно име имале. Такви су были Захолмцы, Требиньцы, Каналите, Пагани, Бошняцы и Далматинцы. Сви ови былису найпре особити народи Србски, и ималису собєтвенє свое владѣтелѣ — бане —;

познїє топрвь покорилисусе сви єдноме владѣтелю, кои се називао Србскимь и Далматинскимь. И мы ћемо описати народе ове онако, како можемо; недостаточность Цариградски историка мора да пређе и на насъ; они су їй описали не само на кратко, но и врло смешено. Ньи су се држали и западни историцы новїи: Штритерь у кньизи своїой: Memoriae populorum, olim ad Danubium, Pontum Euxinum, etc. etc. incolentium, e Scriptoribus Hiftoriae Byzantinae erutae et digeftae a Johanne Gotthilf Strittero; и Шлецерь у своїой, Allgemeine Nordifche Geſchichte von Schlötzer; и описалису народе речене овако:

Захолмцы, Захлумите.

Називалисусе они Србльи, кои су живили иза Холмова. То су данашньи Рагузинцы илити Дубровничани. На ове су прве године, како су се населили иза холмова, таки 641 године, ударили Авари, и одвели їй у робство, а сву Захолмїю опустошилису. Захолмцы су имали онда градове Стонь, Мокришићь, Јозле, Галумаєникь и Добришићь. У предѣлу ономь стои великїй Холмь, а на врру нѣговоме былису градићи Бона и Хлумь. Градь Рагуза пакь бьо є найпре о себе, и плаћао є и владѣтелю Захолмскоме, и Требинь-

єкомъ данакъ за вїнограде, коє є имао на међи и єдне и друге државе. После населивши се опетъ былису подъ Римляни; но дуго после смрти Ираклїєве ослободесе одъ Римляна, а у време Васїлїя Македона дођу опетъ подъ Римляне 867. Године 917 ималису владѣтеля, именомъ Мїхаила, но незнамо, шта є было съ ньимъ.

Требиньцы, (Тербунїяни) Каналите.

Требиньцы и Каналите пребывалису заедно у єдной земльи. До 870 године, тако до Властимира србскога, былису о себе, а онда су се саставили съ осталомъ браћомъ, и владѣтельи ньини стоялису подъ Србльима. То су данашньи Ерцеговцы. Кажу, да є дано земльи истой и. Требинь зато, што є было у ньой млого шврдыня, а шврдынѣ, кажу, називалесусе у оно доба требинѣ. Каналикаже, називалесусе у оно доба требинѣ. Каналите пакъ названи су отуда, што су оправляли роботе своє на коли, а каналъ значїо є пупъ, коимъ се кола на возе. Оба народа пребывала су у весима Требиню, Хорму, Ризени, Лукавети и Зетливи. И они су се отели одъ Римляна Цариградски после 640 године, но 867 дошлису опетъ подъ ньи.

Пагани.

Прозвани отудъ, што се нису одма, како су дошли у Србїю, крстили, а то се звало у Србаля быти їоште Поганимъ. Пагани називаюсе другоячїє и Наренпани, што су живили у Наренти, данашньой Нерепви. Градови паганьски былису: Мокро, Беруля, Остроцъ и Лабинеца. Живилису одъ стада оваца своїи, и одъ грабежа по мору, узнемириваюћи друга римска поселѣнїя. И они су се опѣли одъ Римлана, и опетъ су пали подъ ньи, и крстилисе. Паганїя простираласе одъ Оронцїя до Цетынѣ.

Дїоклейцы.

Србльи измећу Дурача, Антивара и Котара, имали су само єданъ градъ, кои се називао Дїоклеа, но саставлялису особите люде. У Дїоклеи той ималису позніє владѣтельи Далматински свой престолъ.

Бошняцы.

Народъ србскїй на рѣцы Босни; былису до 949 године са Србльима, но после су се раздѣлили одъ ньи, и саставляли особиту банїю Босну

Далматинцы.

Сѣ почетка былису и они са Србльи; но 994 поддадусе Млѣтчанима.

§ 38.

Одѣ 640 до смрти Ираклїеве былису Србльи римскомѣ царству у Цариграду покорни. А по смрти нѣговой отргнусе одѣ ньи, и прогласе себе самосталнимѣ подѣ роѣенимѣ своимѣ владѣтельима, коє су називали жупани велики; маньи жупани звалисусе у одношенїю кѣ овима бани. — Константинѣ Порфирогенита и остали историцы Цариградски описую Срблѣ їошт' одѣ 640 године, и кажу, да су имали владѣтелѣ своє, но некажу имена ни єдноме одѣ ньи. Само веле, да с владао у Србаля после смрти оногѣ владѣтеля, кои їй извео изѣ Боике, синѣ нѣговѣ, а по овоме унукѣ, и тако сви, кои су произлазили одѣ нѣга. Измеѣу овы споминю владѣтеля:

---

*) Западни народи називалису онда већѣ Цариграђане Грцы. И мы ћемо їй одсадѣ тако називати.

§. 39.

I. Воислава — Воисестлава.

Но нити нажу, кадЪ є, нит' како є владао, нити кадЪ є умрео. Само му споминю име, а о годинама и несаиаю.

§. 40.

II. Радослава — Радостлава.

Ни о нѣму непишу ништа више до имена. Тако и о

§ 41.

III. Просегою.

Некажу ништа.

А после нѣга починѣ време ово бывати мало извѣснїє, и написано є у историјама, и снабдѣно є и годиiама. И важнїє є, зашто су Србльи претога живили у миру сЪ оближньи народы, а сада су већЪ почели водити ратове са Бугары, и тиме се прославляти. Тек' око' 870 године налазимо Жупана СрбскогЪ

§. 42.

IV. Властимира.

(870. 880.)

Подъ ньимъ су се покорили Србльи опетъ Грцыма; кои нису были їошше кршшени, молилису Цара Цариградскогъ Василїя Македона, да їй крсши. И онъ пошлѣ имъ свешшенике, и крсши їй, и назначи имъ владѣшеля одъ племена, коє су они найволели. Властимиръ быо є прьый одъ владѣшеля или жупана србски, подъ коимъ су се Србльи завадили са Бугары. Краль Бугарскїй Пресїямъ удари на Срблѣ, кшевшїй, да їй себи покори. Трн године шрало є ратъ, Властимиръ побїє Пресїяма, узбїє га съ великимъ губишомъ Бугара, и задобїє више часшїй бугарске землѣ. Властимиръ имао є 3 сина: Мунтимира, Строимира и Гойника. — Незнамо, кадъ є умрео Властимиръ. Послѣнѣга владалису у Сербїи Жупани

§ 43.

V. VI. и VII. Мунтимиръ, Строимиръ и Гойникъ,

(880 — 890)

Сынови Властимирови. Дошлису на жупанспво око' 880 године. Готово шаки за тимъ

удари на ньи краль Бугарскїй Боришъ, радъ будући, да освети погибель оца свога Пресїяма' кога є отацъ ньинъ Властимиръ избїо. Но и нѣга избїю браћа Мунтимиръ, Строимиръ и Гойникъ. Око' 886 године пакъ завадесе браћа иста између себе. Мунтимиръ, најспаріи одъ ньи, отера Строимира и Гойника у Бугарску, а остане самъ Жупаномъ Србскимъ, задржавшїй синовца своґъ Петра Гойниковића, сина Гойникова. Мунтимиръ имао є 3 сина: Привислава, Бранка и Стефана. Незнамо, кадъ є умрео. После нѣга дође на жупанство србско

§. 44.

VIII. Привислав.

(890. —)

Синъ Мунтимировъ. Но нїє владао задуго. Братъ одъ стрица му Петаръ Гойниковићъ, истый онай, кога є отацъ Привислављевъ у Сербїи задржао, удари на нѣга, и истера га изъ очевине, а прогласи себе Жупаномъ Србскимъ самъ

§. 45.

IX. Петаръ Гойниковићъ.

(890 — 911.)

Синъ Гойника, брата Мунтимирова. Како стуни на престолъ, а на нѣга се дигну стричевићи нѣгови, синъ Мунтимировъ, Бранко, и синъ Строимировъ Клонимиръ. Но Петаръ ій побїе, и растера 890 године. За тимъ є владао 20 година мирно. Године 910 буде облаганъ Сїмеону, Кралю Бугарскоме, да се договара съ Цариградомъ, и да га Царъ Леонъ наговара, да удари на Бугаре: Сїмеонъ се разяри на то, и пошлѣ войску таки 911 године на Сербїю. Воѣа бугарскій, заклевшїйсе свакояко, да му нѣће ништа учинити, позове Петра, да дође къ нѣму на састанакъ, да се договараю о миру. Петаръ дође, а Бугари счепаю га, окую у гвожђе, и одведу у Бугарску, противъ свака права народна, да, непазећи ни на заклетву собствену, кою су му задали, да му нѣће ништа учинити. Год. 911. умре Петаръ у Бугарской. А мѣсто нѣга пошлѣ Сїмеонъ у Сербїю

§. 46.

X. Павла Бранковића.

(911 — 920.)

Унука Мунтимирова, а сина Бранка Мунтимировића. Но и онъ є владао 8 или 9 година. Грчкїй Царъ у Цариграду, Константинъ Порфирогенита, пошлѣ 919. Захарїю, сина Привислављева, унука Мунтимирова, у Сербїю, да є освои за себе. Бранковићъ пакъ дочека га, и побїє поштено, уваши, и пошлѣ Бугарима окована, да га они држе. Мало за тимъ посваћасе са Бугары, и Сїмеонъ пошлѣ Захарїю Привиславића, да сбацы Бранковића. Бранковићъ буде 920 године сбаченъ. Незнасе, кадъ є умрео. Жупаномъ Србскимъ постане на то истый

§. 47.

XI. Захарїя Привиславичъ.

(920 — 924.)

Синъ Привислављевъ, а унукъ Мунтимировъ. Но нїє было ни онъ дуго на престолу. Око' 924. године почне држатисе съ Цариграћаны; и Сїмеонъ Бугарскїй удари на Сербїю; опустоши є са свимъ, превари боляре Србске, да дођу къ

нѣму, да се поклоне Чеславу Клонимировићу, сину Строимира Властимировића, а после изсѣче ïй све до єднога, слабо є ко и утекао; одведе Срблѣ гомилама у робство, и учини Сербїю шумомъ и крчевиномъ тако, да нїє остало у престолномъ граду Достиннику ни 5о ловаца, и то неоженѣны, Захарїя самъ буде принуђенъ, да бѣга у Рватску. Незнамо, кадъ є умрео. Но седамъ година после постане жупаномъ Србскимъ

§. 48.

XI. Чеславъ (Цїяславъ) Клонимировићъ.

(931 — 949).

Синъ Строимира Властимировића. Одведенъ такође у опустошенїю ономъ Сербїє одъ Бугара, избѣгне нѣкако одъ ньи, пређе у Сербїю, и яви то Србльима, расткавшимсе по Рватской: Србльи се опетъ скупе са свїю страна. И тако понови Чеславъ Сербїю опустошену, и подигне градове разорене године 938. Съ Цариградомъ бьо є у толикомъ прїятельству, да є покорїо сву землю Царевима Цариградскимъ.

§. 49.

Безцарствїе.

(одъ 949 — 1015).

И одъ године 949 до 1015 незнамо више о Сербїи и нѣны владѣтельи, само то, да се отргла по смрти Цара Цариградскогъ Романа одъ Цариграда, а после му се опетъ покорила. Године пакъ 1015 настає:

Треће Време историје Србске одъ године 1015 до 1165 после Христа; илипи време, одкада су почели владати кралѣви у Сербїи, до кралѣва одъ племена Неманићева.

Време ово естъ щога ради важно, што починю 1015 година владати у Сербїи КралѢви: Но незнамо управ', како су постали, и у Сербїю дошли. Изъ историје други ближиви народа дознаємо, да су између 950 и 1015 године

далматинскя владѣтельи завладали Сербїомъ; но нїє се ни єданъ одъ ньи називао и Србскимъ Кралѣмъ, до:

§. 50.

I. Краля Владимира,

(1015 —).

Сина Петрославлѣва, Краля 33. у Далмацїи, или, као што Енгелъ суди, роѣака каквогъ Клонимировића Чеслава, последнѣгъ Жупана Србскогъ. Владимиръ є имао кћерь Самуила, Краля Бугарскога, Косару за супругу. Самуило бьо му є сь почетка найвећїй непрїятель; но познїє помирїосе сь ньиме за любовь кћери своє. Владимиръ є бьо и врло миранъ и правдолюбивъ, и одвећъ добродѣтелянъ. Но нїє дуго владао. Самуило Бугарскїй умре, а синъ нѣговъ Владиславъ убїє брата свога Радомира, и науми, да завлада и Сербїомъ. Позове зета свога Владимира, да дође на границу, да се договори сь ньиме о одржанїю землѣ нѣгове у цѣлости. Владнмиръ поипти на позванїє то, а слуге Владиславлѣве убїю га, противъ сваки права народны, у самой цркви, у кою се бьо сврапїо, да се Богу помоли. И тако издане Владимиръ 22. Маїя 1015.

године после Христа. А мѣсто нѣга ступи, по свой прилицы, на престолъ кралѣвскїй у Сербїи

§. 51.

II. Владиславъ

(одъ 1015—1017.)

Краль Бугарскїй. Но само є 2 године владао, и умрео є 1017 напрасно у стану, у комъ є было съ войскомъ своїомъ, съ коїомъ є пошао на Дурачъ, область грчку. Войска, то видивши, разбѣгнесе, и Цариграђани освоє и Бугарску и Сербїю, простревши власть свою до Дуѵава.

Тако дођу Србльи подъ Грке Цариградске, и буду подъ ньима до 1030 године. Царъ Мїхаилъ Палеологъ пошлѣ у Сербїю Теофїла нѣкогъ за намѣстника, и овай почне Срблѣ мусти. Зато удари на нѣга, и истера га изъ Сербїе, Кралѣмъ себе назвавшїй

§. 52.

III. Воиславъ или Доброславъ

(одъ 1039 — 1042).

Стричевиѣъ Владимировъ. Жао му є было, што гнѣче Грцы Срблѣ олако, и науми, да ослободи отечественике своє. Отиде у Цариградъ,

и каже Грцима, да Срблѣ треба палицомъ владати, а Срблыма почне исподъ руке поручивати, да є стидно и срамно, Грцыма тако подаимъ быти. Тимъ лукавствомъ учини, те га почну и Грцы и Србльи назити, они даду му чести и богатства, а ови позову га, да дође къ ныма, и да їй ослободи одъ Грка, на коє мрзе, као на ђаволе. Воиславъ то учини, и будући да нађе Срблѣ, да су преправни, Грцыма се осветити, то урочи данъ, у кои ће и Србльи и Далматинцы ударити на Грке, и све їй погубити. Тако є и было: єдва є могао намѣстникъ Теофило да се спасе. И тако буде 1040 године Краљемъ Србскимъ (и Далматинскимъ) проглашенъ. Грцы пошлю пиаки войску на ньга подъ Провантомъ, но ова изгине сва у шумама, єдва се Провантъ спасао. Воиславъ ударао є за тимъ на грчке землѣ, и пустошїо їи. Цару Міхаилу Пафлагону буде послано млого новаца у Солунъ, но дуне якій вѣтаръ, и натера ладьу, на коме су были, къ бреговима србскимъ, Воиславъ увати є, и задржи новце за себе; а Царъ пошлѣ войску на ньга, 60,000 глава велику. Воиславъ засѣдне у планине, и погуби 40,000 Грка стрѣлама и каменѣмъ, валянимъ са планина. Године 1042 дође на престолъ гр-

§. 55.

VI. Радославъ.

(1080 — 1082).

Братъ Мїхаиловъ, владѣтель добродѣтелянъ. Но нїє дуго остао на престолу. Бодинъ, синовацъ нѣговъ, отме му кралѣвство, а нѣга пошлѣ у Требинь заєдно сь 8 синова нѣговы, и прогласи самъ себе Кралѣмъ Србскимъ

§. 56.

VII. Бодинъ.

(1082 — 1106).

Како ступи на престолъ Србскїй, а онъ удари на бане Раскога и Босанскога, кои су были одступили одъ нѣга; побїє и єдногa и другога; и постави у Расїи две вѣрне слуге Марка и Вука, а у Босни Стефана бана. Око' 1085 почео се бити сь грчкимъ Царемъ Алексїємъ Комниномъ, и бїосе до 1090 године. Онъ є готово све рођаке своє поубїяю, двоица или троица спасласусе и побѣгла у Цариградъ; кь томе га є наговарала Кральица му Яквинта, коя се бояла, да не дође другїй ко на престолъ србскїй, а не синъ нѣнъ најстарїи. Бодинъ є умрео после

26годишнѣга владѣнїя. А мѣсто нѣга ступи на престолъ Србскїй

§. 57.

VIII. Доброславъ

(1106 — 1106).

Синъ Радослављевъ. Синъ Бодиновъ Мїхаилъ трудїосе сваколико, да дође на престолъ. Но народъ, омрзнувшїй и на нѣга и на матерь нѣгову Яквинту, нїе ктео, да га прими; већъ изберс Доброслава. Доброславъ пакъ почне бѣснити; народъ омрзне и на нѣга, и пошлѣ къ кнезовима онимъ, кои су подъ Бодиномъ у Цариградъ побѣгли, позове їй, да дођу у отечество, и да ступе на престолъ. Ови дошавше, завадесе сѣ баномъ Раскимъ, и буду принуђени, да побѣгну изъ Србїе, а на то устане

§. 58.

IX. Вукъ.

(1106 — 1106).

Банъ Раскїй, и прогласисе Кралѣмъ. Народъ пакъ, нектевшїй ни єднога одъ оны, кое є Бодинъ подигао, и немогавшїй толику сметню да трпи, избере за Краля свога

§. 59.

X. Владимира.

(1106 — 1115).

Унука Мїхаила Краля. Кропакъ бывшїй и добаръ позвао є све растеране кнезове куће, и примїо їй милокрвно. Но удова Яквинта, супруга Бодинова, науми, да и нѣга смакне, и наговори слуге нѣгове, те га опрую. И тако умре и онъ године 1115. А ступи на престолъ Србскїй

§. 60.

XI. Георгїє.

(1115. — 1115).

Синъ Бодиновъ и Яквинтинъ. На нѣга пођу рођацы Радославлѣви, бывши у Цариграду, съ войскомъ грчкомъ, и побїю га, тако, да є морао да бѣга са престола свога. На то прогласи 1115 Царъ грчкїй, као господаръ Србски краљева, Краљемъ Србскимъ и Далматинскимъ

§. 61.

XII. Грубешу.

(1115 — 1122).

Унука Краля Радослава, а сина Бранисла-

влѣва. Но и онъ є едва 7 година владао. Георгїе Бодинновъ удари на нѣга съ войскомъ Раскомъ; и Грубеша погине. За ньимъ є дошао на престолъ опетъ

§. 62.

XIII. Георгїе Бодиновъ.

(1122 — 1122).

Но наскоро отступи народъ одъ нѣга, свеже га, и пошлѣ у Цариградъ, гди и умре. За ньимъ ступи на престолъ Србскїй

§. 63.

XIV. Урошъ.

(1122 — 1136).

Синовацъ Вулкана, Жупана Раскога. Онъ се називао Белимъ Урошемъ зато, што є бѣлу косу имао. За супругу имао є Францускиню нѣку. 1122 године ударилису Србльи на Грке, но Іоанъ Комнинъ, бывшїй онда Царъ, побїо їй срећно, и растерао. (Кћи Урошева Єлена была є за Кралѣмъ Мађарскимъ Беломъ Слѣпимъ, и родила му є сина Геизу). Око' године 1136 пакъ умре; на нѣгово мѣсто ступи на престолъ Србскїй

§. 64.

XV. Чедомиль.

(1136 — 1158).

Синъ Урошевъ, одъ Грка названъ Бахиномъ. 1150 године завадисе съ Грцы, кадъ се ови зарате са Сїцїлїомъ. Чедомиль изишао є самъ грчкомъ Цару Емануилу Комнину на мейданъ, но овай є быо вѣштїи, и избїо му мачъ изъ руке, а тиме га учинїо робомъ, и принудїо, да му тврду вѣру зада, да ће га за господара своґъ признавати, и да ће давати Цару грчкомъ 500 войника у помоћь, ако поведе Царъ ратъ какавъ у испоку, а 2000, ако се са западцы повади. Незнасе, кадъ є умрео. — После нѣга постао є Краљемъ Србскимъ

§. 65.

XVI. Примиславъ или Урошъ.

(1158 — 1160).

Братъ Белушевъ, уйца маћарскога Краля Гензе. Онъ се трудїо, да сбацы грчкїй ярамъ, но нїє могао; и быо є принућенъ, да зада Цару вѣру, да ће му бытн покоранъ. (Маћарскїй историкъ Праїй потврђує, да є Белушъ наговорїо

Уроша, да се подда Мађарима, и да є Урошъ то учинїо, будући да му се досадїо ярамъ грчкїй. Одъ тогъ доба називалисусе кралѣви мађарски и кралѣви србски). 1159 године завадесе Грцы са Мађари: и Царъ помисли, садъ є време, да се и Примиславу освети. Народъ пакъ, убоявшїйсе Цара, сбацы брже болѣ 1160 Примислава са престола, и постави на нѣга

§. 66.

XVII. Белуша.

(1160 — 1161).

Овога потврди и самъ Царъ грчкїй. Год. 1161 умре Краль мађарскїй Геиза, и Белушъ одречесе своєвольно кралѣвства, отиде малолѣтномъ Кралю мађарскомъ Стефану III., и кодъ нѣга умре, незнамо, коє године. *) Србльи пакъ предложе Цару грчкомъ 2 кандидата, Примислава или Уроша, старогъ Краля, и сина нѣгова Тешу. Царъ потврди 1162 године за Краля србскогъ

---

*) Одъ нѣга се назову после и кралѣви мађарскй кралѣви србски, бывши сродни съ овима.

§. 67.

XVIII. Тешу, или Тихомиля.

(1162 — 1165.)

Но и онъ се неодржи дуго. Почне се договарати са Мађары, кои су съ силнимъ и лукавимъ Царемъ грчкимъ Мануиломъ одъ 1163 до 1165 године непрестано ратъ водили. Царъ дочує то, и позове Тешу, да му дође съ войскомъ своїомъ, као господару своме, у помоћь. Теша дође, а Царъ увати га, окує, и пошлѣ у Цариградъ; мѣсто нѣга пакъ постави 1165 на престолъ Србскїй Стефана Немању, наймлађега сина Тешина, одъ кога се, почнѣ четврто време исторіе србске.

Кратькїй прегледъ времена Пренеманићева.

Гди и знамо у времену овомъ, ко є владао, незнамо опетъ, кадъ є и докле є владао, и шта є радїо. И сва повѣсть она замршена є яко, ніе є нико другїй списивао кромѣ Грка, а и ови су были у многоме небрежльиви, и нису є точно списивали. Но изъ свега видилисмо, да су Србльи показивали силу и крѣпостъ крозъ све оно време.

Они су были толико пута навладани, и одъ Грка готово и истребљени и растерани, но опетъ су се скупляли, и у редъ ставляли, и страшно се били, свакояко трудећисе, да се учине независимимъ одъ Цариграђана, рекао бы стидећисе, да мораю онако слабимъ и мекимъ людма покорми быти.

Одъ Стефана Неманѣ починѣ

Четврто Време историѣ Србске одъ год. 1165 до 1371, или време, одкако є дошло племе Неманићево на престолъ кралѣвскїй у Сербїи донде, докле нїє дошао К. Лазаръ на нѣга.

И ово време морамо раздѣлити на три части:

Прва одъ године 1165 до 1346, илити одъ Краля Стефана Неманѣ до Цара Стефана Душана.

Друга одъ године 1346 до 1367; илити одъ Душана до Вукашина.

Трећа одъ 1367 до 1371, илити одъ Вукашина до Лазара.

Прва часть времена 4. одъ Стефана Немањъ до Цара Стефана Душана.

§. 68.

XIX. Стефанъ Неманя I.

(1165 — 1195.)

За Стефана Неманю незнамо, кадъ є рођенъ. Име ово, кажу, да є самъ себи надео, говорећи, да є неманьїи одъ праотаца своїи у сили владѣтельской. Іошт' године 1165, великимъ Жупаномъ, а не Кралѣмъ, Србскимъ називавшїйсе, почне се трудити, да увелича државу свою. Год. 1169 употреби слабость Мађара, кои су се съ Грцы завадили, на свою ползу, и покори себи Босну, кою су ови одъ Сербїє отели, и укроти све манѣ жупане. Зажели, да добїє и Котаръ и Рвацску, а почне и у грчке землѣ упадати. Царъ Емануилъ пође тога ради на нѣга съ войскомъ; Неманя покорисе Цару, и смирисе съ ньиме. 1171 побуне га Млѣтчани, коима су Грцы Далмацїю одузели, да се Цару непокорава. Но како войска царска дође, а онъ се покори опетъ Цару, самъ у станъ царскїй дошавшїй.

1180 године пакъ умре Царъ Еманоилъ; Бугари побунесе противъ Грка, и Немања устане на њи, отмесе одъ њи, и освои градове Петрникъ, Стубъ, Землянъ, Велбуждъ, Призренъ и Нишъ. 1188 почасти немачкога Цара Фридриха I., кои є съ крстоносномъ войскомъ у Єрусалимъ пошао бьо, у Сербїи врло гостолюбиво. И назове првый себе Краљемъ Раскимъ, сву Сербїю освоившїй. 1192 удари опетъ на Грке, освои Скопїю, и разори є, ако га и єсу побили Грцы на Морави. Но позніє заключи миръ съ Царемъ Исаакомъ Ангеломъ Комниномъ, и добіє синовицу царску Евдоксїю за супругу сина свога и наследньика Стефана. И Царъ прогласи га на то Деспотомъ Србскимъ по обычаю Цариградскомъ. — Немања є исперао расколнике изъ Сербїє, кои су истина Хрїстяни были, но у млогоме различно вѣровали, него што црква наша држи. Кажу, да се самъ онъ топрвъ 30 своє године крстїо. Патронъ њговъ бьо є архангелъ Мїхаилъ, образъ архангеловъ бьо є на свимъ Неманьинимъ хоругвама. Нѣколико година пре смрти своє покалуђерисе, а владѣніє преда 1195 године сину своме Стефану. У Неманѣ была су 3 сина: Стефанъ, Вукъ и Рацко. Овай се покалуђерїо у свепой гори, и Немања описао є 1197 године, као ка-

луђерѣ, къ нѣму, и положїо є темель манастиру Хилендару, кои є ктео да зида; но и не доживи, да се сазида, већъ умре 1199 у светой гори. И супруга нѣгова Анна, Бошнякиня, покалуђерилась.

Синъ нѣговъ Рацко, покалуђерившїйсе, буде названъ Сава. Постане познїє архїепископомъ у Сербїи, посветисе дѣли своїи, и буде првый просвѣтитель Србскїй.

Іошт' за живота Неманьина ступїо є на престолъ Србскїй

§. 69.

XX. Стефанъ Првовѣнчаный (Немањићъ I.)

(1195 — 1204).

Како ступи на престолъ, а Андрея, Војвода Рватскїй и Далматинскїй, братъ Краля мађарскога Емерика, удари на нѣга, и натера га, да да среднѣмъ своме брату Вуку Хулмъ и Ерцеговину. Садъ науми Вукъ и то, да обори брата свога, и прибѣгне Папи. Стефанъ, боєћисе силе западне, пише Папи, и замоли га, да га брани одъ Вука, и да му даде шиплу краљевску. Папа заповѣди епископу Албанскоме, да

вѣнча Стефана на престолъ краљевскїй: но чувшїй, да є то кралю маџарскоме врло противно, оканисе намѣренїя. Краљ маџарскїй пакъ, кои се се такође називао Краљемъ Србскимъ по сродству своме са Белушомъ, 1161 године краљевавшимъ, дозна, да є Стефанъ Папи прибѣгао, и да є Папа намѣравао, да га постави краљемъ, удари на нѣга, и отера га, а мѣсто нѣга постави 1204 године Краљемъ Србскимъ

§. 70.

XXI. Вука (Волкана) Неманића II.

(1204 — 1205.)

Брата Стефанова. Пише и Папи, да Вука Краљемъ постави, и онако є ктео найпре да Стефана на престолъ вѣнча. Но Папа неускте опепъ, то да учини. То дознавшїй братъ ньинъ Сава, кои є дотле веће постао био архїмандритомъ, дође изъ свете горе у Србїю, и помири Вука са Стефаномъ. Вукъ призна погрѣшку свою, и покаєсе, замоли Стефана за опроштенѣ, и завѣтує му се, да ће быти съ Холмомъ и Ерцеговиномъ задоволянъ. Тако дође по другїй путъ на престолъ Србскїй

Стефанъ Првовѣнчаный.

(1205 — 1224.)

Док' є траяла свађа између нѣга и брата му Вука, дотле онъ отера Кральицу свою Евдоксїю, коя є викала на нѣга, да пїє. Потвори на ню, да се држи съ другима, и отера є у танкой, и то їоште изсѣцканой, кошульицы, да їой месо крозъ ню вирило; а после нѣ оженисе, и узме Анну, кѣерь доже Млѣтачкога Дандула, ова є была западнога вѣроисповѣданїя. Она приведе га опетъ на ту мисао, да се склони западноме вѣроисповѣданїю. И заиста пошлѣ 1216 године посланике своє Папи Онорїю, и овай пошлѣ му Іоана Кресценцїю, да га вѣнча на престолъ Србскїй. То и буде 1217 учинѣно. И будући да є онъ првый између владѣтеля србски био, кои є, као што треба, на престолъ вѣнчанъ, то буде названъ Стефаномъ Првовѣнчанимъ. Титула нѣгова гласила є овако: „Стефанъ божїею милостїю Србліи, Дїоклеи, Трибунїи, Далмацїи и Охлумїи вѣнчаный Краль. “ Папа Онорїй забрани їошт' Кралю Мађарскоме, да се неназива више кралѣмъ србскимъ, као што є имао пре обичай, називатисе. Стефанъ є био вѣнчанъ одъ

папиногъ посланика, ако и єстъ братъ нѣговъ Сава онда у Сербїи бьо, и свакояко се трудїо, да распространн вѣроисповѣданїє восточно. Подъ старость свою приклонисе Стефанъ опетъ къ восточницыма, и ожени найстарїега свога сина Радослава съ кћерю Теодора Ласкара, грчкогъ Цара у малой Азїи. Године 1221 отиде Сава у Никеу, и предложи, да Никейцы пошлю утврђенїя ради восточне вѣре у Сербїи, архїепископа у Сербїю: а Никейцы принуде нѣга самогъ, да онъ тамо иде. Сава примисе архїепископства: тако га и заепископе, и заархїепископе у Никеи. Сава враписе на то у Сербїю, и вѣнча брата свога Стефана по другїй путъ, но по обичаю восточномъ, на престолъ Србскїй, помаже га єлеємъ помазанїя, обуче га у порфиру, и положи му на главу круну кралѣвску, кою є одъ Цара Ласкара донео; и установи 12 епархїя Србски, и архїепископску столицу. Све то нїє было повольно Емерику, Краљю Маћарскоме; и Сава отиде къ нѣму, ублажи га, и заключи вѣчный миръ измећу нѣга и Стефана Првовѣнчанога. Наскоро за тимъ разболесе Стефанъ яко, и издане; но Сава поврати га къ себи, покалуђери га брже болѣ, и даде му име Сїмеонъ; но Стефанъ издане за тимъ по другїй путъ — и

и умре 1224 године, а пре смрти їоште преда владѣнїє Србско

§ 71.

XXII. Радославу илити Стефану Храпавомъ (Неманићу III.)

(1224 — 1230.)

Сину своме. Овога вѣнча архїепископъ Сава таки исте године 1224, коє є Стефанъ Првовѣнчаный умрео, на престолъ србскїй у Призрину граду. Храпавимъ звалису га зато, што є рчећи говорїо. Боећисе млађегъ брата свога Владислава, да га нестера са престола, отера га у Драчъ. Међу шимъ пошлѣ Радославъ и Папи Онорїю, да га и онъ вѣнча на престолъ србскїй; Папа пошлѣ посланика свога на то, и вѣнча Радослава по другїй путъ на кралѣвство. У времена нѣгова умре Бугарскїй Краль Іоаникїй безъ наслѣдства, и породисе велика буна у Бугарской, Радославъ удари войскомъ на ню, и освои велику часть Бугарске. Узме и освоєне Бугаре у помоћь, удари на грчке землѣ, и освои одъ ньи млого областїй. Међу тимъ ударе Мађари на Сремъ, кои є нѣму припадао, Радославъ завадисе съ ньима, побїє їй, и ослободи Сремъ. Знамо

да є отерао брата свога Владислава у Драчъ, тимъ раздражи народъ противъ себе, овай стане хулити на нѣга, и викати, да му є да Владиславъ дође на престолъ. То огорчи Радослава тако, да сврне мало памећу; но и пре нїє био са свимъ велике памети, и што є имао, изгубїо є тиме, што є био женскомъ полу врло склоньнъ. И архїепископъ Сава покалуђери га брже болѣ, по 6годишньмъ владаню нѣговомъ 1230 године; а мѣсто нѣга вѣнча на престолъ Србскїй

§. 72.

XXIII. Владислава (Неманића IV).

(1230 — 1237.)

Брата Радославлѣва, имавша за супругу кћерь Асена, краля Бугарскога и Загорскога. Како ступи на престолъ, а оно се стану нѣколико страна грчки и албански нѣму противити, но онъ їй утиша опетъ и покори. За тимъ стане га Князъ Дурачкїй, Іоанъ Ангелъ узнемиривати, но и овога укроти, увати, и одведе у Сербїю, а после врати га на молбу Цара грчкогъ, кои му є био рођакъ. Тако умирившисе са свїю страна науми, да и обогати кралѣвство своє, и почне првый одъ Кралѣва Србски рудекопати,

тога ради доведе више Немаца, вѣшты у копаню руда, у Сербїю. Тимъ начиномъ обогатисе яко, и стане велелѣпнїе живити, него досадашны праоцы нѣгови. Год. 1237 умре архїепископъ Сава, а мало за тимъ исте године и самъ Владиславъ, и буде погребенъ у манастиру Милешеву, кои є самъ сазидао. Владиславъ нїє имао дѣце, и зато є ступїо, по смрти нѣговой, на престолъ Србскїй

§. 73.

XXIV. Урошъ, Великїй Краль (Немањић V.)

(1237 — 1272.)

Онъ се звао управо Драгославомъ, но самъ се назвао Урошемъ, по примѣру прадѣда своїи. Было є наймалѣйй братъ Владислављевъ, и претѣйй синъ Стефана првовѣнчанога. Урошъ было є у пріятельству са сви околны народы. За супругу узео є Францускиню нѣку, именомъ Єлену, кѣерь Балдвина Курпенейска, и съ ньомъ є родїо синове Драгутина и Милутина. Год. 1241 ударе на Сербїю Татари, изъ Мађарске дошавши. Урошъ нїє имъ могао довольно противостати, и они оплѣне Сербїю, и врате се. Годи-

1244 пошлѣ Краль мађарскїй Бела IV. Субићa, графа Бребирскога, да буде баномъ у Рвацской, Далмацїи и Славонїи, а прећашнѣмъ бану, зету своме, Расиславу заповѣди, да иде у Бѣоградъ, Бѣограду пакъ припадало є и єдно парче землѣ Урошеве и тако омрзне Урошъ на Мађаре, а Мађари на Уроша. Год. 1255 почне киньити Ласкара Теодора, кои се съ Албанскимъ Мїхаиломъ завадїо бьо; и опустоши предѣлъ Китапскїй и Прилѣпскїй, войску грчку растеравши. Урошъ є бьо и Бели IV. у помоћи противъ Отокара чешкоѓъ. 1261 године бьо є и онъ у Вїєни на заключаваню мира измећу ове двоице. Томъ приликомъ ожени сина свога Драгутина съ Катариномъ, кћерю Мађарскога Стефана, сина Белина, и обећа Драгутину, да ће му уступити за живота свога престолъ србскїй и поморскїй. — Кадъ се исте године съ Грцы мало завади, и войскомъ на ньи пође, а Драгутинъ стане Уроша опоминяти, да му, по обећаню своме, престолъ уступи, никако нїє ктео, да се приволи, да їошт' коє време почека. Но међу тимъ спадне Драгутинъ съ коня, пребїє ногу, и оканисе оца. А Урошъ науми, да ожени и сина Милутина. Запроси одъ Цара грчкогъ Мїхаила Палеолога кћерь нѣгову Анну. Царъ обсћа є Милутину,

но пошлѣ найпре люде своє, да виде, каква земля Сербїя, и какви су у ньой обичаи, оће ли моћи быти кћи нѣгова онако примљена, као што є одъ матере своє оправљена; посланицы грчки нађу, да є у Сербїи све просто и у средню руку, виде, како старя сна кралѣва, супруга Драгутинова, сѣди и преде вуну, у просто одѣло обучена, чую, како се Краль чуди оправи ньиной, како Србльи само одъ лова живе, нип' имаю углађены столова нип' столица; врашесе у Цариградъ, и яве Цару, а Царъ неускше више одржати рѣчи, и удати Анну за Милутина. Сватови се покваре. Међу тимъ оздрави Драгутинъ, и стане опетъ опоминяти оца, да му престолъ уступи, Урошъ неускше то учинити, и зато га сбацы Драгутинъ са престола србскогъ. Урошъ побѣгне у Дурачъ, и умре наскоро одъ єда исте 1272 године, а на престолъ Србскїй дође

§. 74.

XXV. Драгутинъ (Немањићъ VI).

(1272 — 1275.)

Старїи синъ Уроша Великога, кои є, да бы на престогъ дошао, войскомъ и помоћу Краля Маћарскога Сшефана V. на оца своегъ ударїо,

и побїо га. Іошт' є имао толико човечества, те є кости очине ископао, и у манастирЪ СопоћанЪ пренео, и тамо сараніо. А матери Єлени дао є парче землЂ у Скодри, да се одЪ нЂ живи. Како ступи на престолЪ, а онЪ стане издавати указе противЪ неправде, лихоимства, крађе, излишества и гордости. Но тек', што постане КралЂмЪ, а онЪ се раскає, што є онако оца свога гоніо, и пошлЂ по млађега свога брата Милутина, и преда му 1275 и круну и скиптарЪ кралЂвскіій подЪ тимЪ уговоромЪ, да МилутинЪ уступи Србско кралЂвство сину нЂгову (Драгутинову), малолЂтну Владиславу по смрти Драгутиновой. СамЪ пакЪ отиде у Мачву, коју є одЪ таста свога узЪ Катарину добіо, а оданде у СремЪ, гди є ДобрацЪ за свой престолны градЪ огласіо. Мало за тимЪ покаєсе и за то, и отера Милутина са престола. МилутинЪ буде сЪ тиме задоволянЪ, и почне зидати манастире. ТимЪ приволи себи свештенство. Ово стане Драгутину представлати, да се грЂхова своіи, и сваченія очина са престола, и отерања Милутинова сЪ нЂга, покає, и да остави ради тога брата своегЪ Милутина у чину кралЂвскомЪ. Драгутинъ учини то, и покалуђерисе подЪ именомЪ Теоктиста: пређе у СремЪ натрагЪ, и пребы-

ваше' на Дунаву кодЪ Карловца у такозовомомЪ Мапею, гди се и данЪ данашньїй зидине нѣке виде, за коє кажу, да су одЪ нѣга. Драгутинъ є покрстїо више єзичника, и патарина изЪ Босне, и шиляо є дарове у Єрусалимъ и на гору Сїнайску, и у више свепы мѣста. У дворЪ нѣговЪ долазилису и роми и клисьи, и глуви и нѣми и добїялису онЪ нѣга дарове и благодѣянїя. Не знасе управо, кадЪ є умрео, но кажу, да є 1317 године, 22 Марта издануо. ОнЪ се каяо свакояко за грѣхе своє: лежао є на трню и опшпряштимЪ камичцыма, и облачїосе у врећу одЪ длака и пп. д. Знамо, да є мѣсто нѣга їошпъ 1275 године, и за живота нѣгова, ступїо на престолЪ Србскїй

§. 73.

XXVI. Милутинъ Стефанъ Урошъ II. (Неманићъ VII.)

(1275 — 1321).

Милутинъ быо є врло младЪ, кадЪ є ступїо на престолЪ. Восточни и западни списатєлы пишу о нѣму, да є быо испина храбарЪ, но да є быо и похотльивЪ; и да се четири пупа женїо, свакїй путЪ женећисе, прошасту супру-

гу отеравши; да є последню своју супругу Симониду, кћерь грчкога Цара Андроника, їошт' ии 5 година неимавшу, себи обручїо, и 8 године веће бракосачетиао, а тимъ є покварїо тако, да му нїє могла дѣце рађати: да, да су морале и невѣсте, коє су сватовски кући младоженьиной вођене, и покрай двора нѣгова пролазиле, прву ноћь съ ньиме спавати; и да є живїо са снаомъ Катариномъ Драгутиновомъ недозволѣнимъ начиномъ, док' се Драгутинъ каяо за грѣхе своє у Срему. Но архїепископъ Данило бьо є воспитатель Милутиновъ одъ дѣтинства, и описао є животъ нѣговъ и дѣла, и неявля ништа о томе, да се четири пута, и прошасте жене теравши, женїо, и да є онако похотльиво живїо; їошт' назива га преизреднимъ владѣтелѣмъ. Восточни и западни списатељи былису у многоме пристрастни, моглису те ствари и потворити на Милутина; а Данило морао є бранити воспитаника свога и Краля; тако незнамо, коме да вѣруємо. Бранећи, што є наше, треба да се држимо архїепископа Данила. Іошт' године 1271 оженїосе съ Єлисаветомъ, кћерю Краля Мађарскога Андреє III., и родїо є съ ньоме сина Стефана Дечанскога, (за кога други кажу, да є съ туђомъ женомъ рођенъ); но ова му умре, и 1303

год. узме кћерь цара Андроника старїега Симониду, кол є онда была 16 година већь велика, и сь ньомь родїо є сина Константина. Милутинь жедніо є за ратомь. Іошт' 1275 године помогао є брату своме Драгутину противь два зликовца, Куделина и Дрмана, кои су ктели да се одь Драгутина отму, у Ждрлу и Браничеву утврдивше се. Милутину є было врложао, што су Грцы были толико надувени, да су ктели, да Србльима, као господари, владаю. И зато оправи 1279 године страшну войску, удари на земль Цариградске, и освои Скопїю, Злѣтову и Пїянаць. Тога ради пошль Міхаиль Палеологь 1280 год. велику войску подь Константиномь Порфирородниимь на Милутина; но Константинь нїе могао укроти Србль да, само є умирїо нѣкогь Котаницу, кои се одь Цара бьо отргао, и Милутину прилѣпїо. 1284 науми Палеологь, да самь иде на Милутина, и поведе на нѣга грчку, фрижку, татарску и турску войску; но и невиди Сербїє очима, умре трећїй дань по полазку своме изь Цариграда: а наследникь нѣговь Андроникь поступи сь войскомь истомь до Липляне и Призрена: Милутинь уступи у планине, а Андроникь не ускте, иѣи за ньимь, и остави войводу Галбу, да узнемирує сь войскомь Татарскомь

Милутина. Год. 1285 освои одъ Грка Струму и Серскъ, Хрїстополь и Дабрскъ. Око' 1292 удари Шишманъ, началникъ Видинокїй, на землю Драгутинову, а Милутинъ удари на Видинъ, и опустоши предѣлъ онай. Шишманъ се замоли, да се съ њиме премири, Милутинъ заключи миръ съ њиме, и даде му кћерь свою Неду за супругу. На то се расрди Ногасъ, ханъ татарскїй, и пође на Милутина: Милутинъ устрашисе, и заиште мира, кои му и буде данъ, но морао є да да у залогъ своги сина Стефана, кои є после прилику улучїо, избећи изъ Видина, и вратитисе у Сербїю, єдни кажу помоћу султанке, кодъ кое се бшо додворїо, а други веле помоћу Татарина нѣкогъ. 1196 стане Милутинъ опетъ на грчке землѣ ударати: Грцы, кои су у исто време ратъ имали съ Персїяны, нису знали, како да се нѣга опросте, већъ почну му говорити, да се женитбомъ съ њима сроди, и онако є бшо удовъ; и даду му кћерь Цареву Симониду за супругу. Мати нѣна, Царица Єрина, мрзила є на Цара свога, и говела є зету своме Милутину свакоякo, послала му є и круну, кою є Андроникъ носїо, да се њомъ вѣнча, и да састави и кралѣвство Србско и царство Грчко у єдно, па да постане владѣтелѣмъ одъ

обадва. Видивши пакъ, да то неможе быти, а и мрзивши на сина Милутинова Стефана, пасторка кћери своє Симониде, стане о томъ радити, како бы довела после смрти Милутинове єдногъ одъ синова своїи на престолъ Србскїй: тога ради шиляла є Милутину неброєно благо и дарове, и испразнила є касу царску у Цариграду. А кромъ тога послала є и синове своє Димитрїя и Теодора у Србїю, да се обуче земльи и обичаима тамошньимъ. Но мекушцы Грцы немогоше да се привикну, и вратесе кући, ратосиљућисе и престола Србска и вѣнца краљевска у Србїи. Стефанъ, то дочувши, а извѣштенъ, да се Милутинъ плану єрининомъ приволїо, дигнесе, и науми, да опште оцу за живота їошште круну србску. Привуче и више боляра на свою страну, и пође съ великомъ войскомъ на оца. Но раскаєсе, и дође предъ оца, клекне предъ ньимъ на колѣна, и замоли га за опрошштенъ. Милутинъ препворисе, да му прашта, но после свеже га, и окує, и заповѣди, да му се очи ослѣпе усїянимъ гвожђемъ превученимъ. А 1307 године пошлъ га у Цариградъ заєдно са синовы нѣговы Душицомъ и Душаномъ: и Стефанъ пребывао є тамо, непрестано очи везане имавшїй, ако и нїє было са свимъ о-

слѣпїо. 1304 године почне се Милутинъ Папи приволяваши; у то време завадилисусе Грцы съ Кароломъ Валойскимъ, синомъ Филипа Краля францускога, кои є имао Цариградкиню нѣку за супругу, и кои се тога ради прогласїо Царемъ грчкимъ. Милутинъ пакъ стане се приволяваши Папи, да бы му добро было у случаю, ако буде Валоянъ онай напредовао, съ почетка давао му є и войске у помоћь противъ рођенога свога таста. Но наскоро оканисе Валоянъ истый намѣренїя свога, и Милутинъ одпусти посланике Папине, изговараюћисе, да несмѣ одъ брата свога Драгутина и одъ пунице своє Єрине, у католичко вѣроисповѣданїє прећи. Год. 1313 удари Милутинъ заєдно съ братомъ своимъ Драгутиномъ на Маћаре, и Папа заповѣди западновѣрцыма, да сви иду на Милутина; незнамо, како се ратъ овай окончао. У исто доба ударе Персїяни на Цариградъ, Андроникъ позове Милутина у помоћь, и Милутинъ дође му у помоћь, и побїє Персїяне до ноге. Тимъ се ободри Андроникъ, и замоли Милутина, да му даде нѣшто войске, да удари на Персїяне и у Азїи. Милутинъ одабере найхрабрїє Србле подъ войводомъ Гребострекомъ, и ови учине чудеса по малой Азїи. Год. 1316 завадисе съ Ду-

бровничаны сбогъ острова нѣкога, но опетъ се помири, Дубровничани моралису да му плаћаю данакъ. Год. 1317 Марта 22 умре му братъ Драгутинъ; Милутинъ увати сина нѣгова Владислава, и освои землъ Драгутинове. У то време умре му пуница Царица Єрина, и свештенство склони Милутина, да позове сина свогъ Стефана изъ Цариграда; Милутинъ учинито, и опредѣли му Дїоклеу за престолный градъ. Год. 1319 дигнусе на Милутина Мађари, и Сїцїлїянцы, они зато, што су Србльи Мачву, банїю мађарску, подъ собомъ имали, а ови зато, што су ктели Дурачъ да освоє: Папа опомене и Епирце, да иду на Милутина: Милутинъ изгуби не само Мачву, но и Босну, а у Епиру буде срећнїй; Папа пакъ побуни на нѣга и римскога Цара Фридриха, и Польскога Краля Владислава Локѣтка, и Чешкога Іоана, и Херцога Австрїйскога Леополда, и Хайнриха Карингскога: Краля мађарскога забуне собствени нѣгови поддани-цы; и тако престане савъ ратъ. Милутинъ є ктео їошт', да помогне млађемъ Андронику противъ старїега; но умре 1321 године, 5. Новємвра у престолномъ своемъ граду Неродимльи, и буде погребенъ у манастиру Ст. Стефана у Банской, кои є самъ зидао. Милутинъ є знао,

миръ и поредакъ у земльи своїой држати, а было є врло вѣштъ у томе, да удальи одъ граница своїи ратъ. Онъ є украсїо Хиландаръ, распространїо га, и обкопао ярковы и кулама, а за землю, на коїой стои, платїо є Цару грчкомъ; поклонїо є манастиру истомъ и више землѣ и вїнограда, да ньима господствує; сазидао є и у самомъ Цариграду на мѣсту Продрому и манастиръ и болницу, и купїо имъ више земаля одъ Цара. Милутинъ є довео и свештенство у больїй редъ, и установїо є 15 епархїя, а сазидао є више црквїй, и више їй поновїо. Аджїяма и сиротиньи указивао є велика благодѣянїя. После нѣга владао є Сербїомъ

§. 76.

XXVII. Стефанъ Дечанскїй, Немањићъ VIII. (Стефанъ Урошъ III.)

(1321 — 1336.)

Синъ Милутиновъ, рођенъ съ Єлисаветомъ мађарскомъ, првомъ супругомъ Милутиновомъ. После смрти Милутинове остане велико число войске у Сербїи, у ньой є было и млого страинь войника, и ови почну узнемиривати грађане, а после завадесе између себе, и

стану отимати добитъ єданъ другоме. У той смутньи пошлѣ свештенство по Стефана, кои є їошт' пребывао у Дїоклеи. Стефанъ дође, и покажесе народу, и каже му, да є чудомъ божїимъ прогледао, и да неће више носити свезе на очима, видећи лѣпо, као и други люди. И онъ се назове Урошемъ, а Дечанскимъ прозванъ є отуда, што є сазидао манастиръ Дечане. Вѣнчаваюћисе на престолъ год. 1321, обећа сину своме старїему Стефану Душану, да ће му дати половину земаля своїи и половину блага свога. Тек' што ступи на престолъ, а братъ млађїй Константинъ, рођенъ са Гркињомъ Симонидомъ, поручи Стефану, да се мане престола, ко є икадъ видїо, да слѣпъ людма влада. Стефанъ неодговори му на то ништа, веће скупи войску, и пође на Константина; позове га найпре, да му дође братски, и да буде као братъ Кралѣвъ прьый до нѣга, но Константинъ неучини то; и оба брата побїюсе съ войскомъ своїомъ, Константинъ погине у бици, и тако остане на престолу Стефанъ. И Владиславъ, синъ Драгутиновъ, тако братъ одъ стрица Стефану, дотле пребывавши у Срему, пође на Стефана, но Стефанъ побїє и нѣга, и отера га у Мађарску. Стефанъ се женїо

два пута; првый путь имао є кћерь Краля Бугарскога Смильца за супругу, и съ ньомь є родїо Душана и Душицу, а другїй путь, удовь оставши, узео є кћерь влашкогь Войводе Влайка, и съ ньомь є изродїо више дѣце. Године 1326 ударе Мађари на Влашку: Влайко позове зета свогь Стефана Србскогь у помоћь, онь му дође, и Власи побїю Мађаре подь Каромь Робертомь I. А год. 1330 заведесе у ратъ са Бугары: Краль ньинь Михаилъ Страшимировићь отера супругу свою Неду, кћерь Милутинову, тако сестру Стефанову, изь Бугарске, и узме сестру Андроника Палеолога за супругу. Страшимировићь гордїосо яко и поносїо, Стефанъ му є писао, да се мане рата, и да непролива крви христанске; но Страшимирь одговори му, ако му таки супраданъ недође, и предь нѣга неклекне, да зна, да ће га свега оковати, и дотле мучити, док' неизда-не. Съ Страшимировићемь био є и Краль Мађарскїй Робертъ. Стефанъ Дечанскїй поступи до рѣке Струме или Стримона, гди су непрїятельи стояли; и побїєсе съ ньима 16. Юлїя 1330, рѣка Струма буде крвлю Бугара боядисана, и Душанъ освѣтла образъ оцу своме: Страшимировићь спадне съ коня, буде уваћенъ, и Стефану доведенъ, но умре четвртый данъ одь

рана, заданы му у битки, и Стефанъ погребе га честно. Садъ падне и Бугарска подъ Сербїю. Другъ Страшимировићевъ и саюзникъ бьо є шура нѣговъ новый, Андроникъ млађїй: овай чувши, како є прошао Страшимировићъ, вратисе съ войскомъ своїомъ у Цариградъ. Стефанъ Дечанскїй уђе на то у Бугарску, постави Неду опетъ Краљицомъ Бугарскомъ, и потврди све бояре у чинови своїи: а нову Краљицу, сестру Андроникову, пошлѣ у Цариградъ Таки на годину 1351 науми Стефанъ, да с' освети Андронику, зато, што се съ Страшимировићемъ држао: Андроникъ нїє могао бранитисе одъ нѣга; Стефанъ отме му Велесъ, Просекъ, Штипъ, Треште, и Добрунъ, и покори себи више маньи грчки владѣшеля: освоєно разда Срѣльима войницыма, а сину свомъ Душану даде Зенту за награду храбрости нѣгове и мужества. Ратомъ овимъ обогатїосе Стефанъ тако, да є могао, манастиръ Дечани раніє саздати, и 1358 године довршити. Западцы пишу, да се и Стефанъ Дечанскїй съ Папомъ договарао, могуће є, да є и то чинїо, но опетъ є остао вѣри своїой вѣранъ. Іошт' 1331 године, тако, кадъ се Дечанскїй съ Андроникомъ борїо, завадисе Душанъ съ оцемъ своимъ, што му нїє по-

ловину блага и земаля своїи дао, као што му є быо при ступаню на престолъ обећао: а Царославникъ пише, да є Душанъ управ' намѣравао, да самъ ступи на престолъ Србскїй. Нађусе и подбадачи, кои и єдну и другу страну їошш' већма раздраже. Привржениць Душанови прогласе Душана Кралѣмъ Србскимъ; отацъ удари на то у њѣгове землѣ, и оплѣнииї. Но помиресе опетъ. Год. 1334 састанесе Стефанъ Дечанскїй съ Царемъ Андроникомъ, и заключи съ њиме уговоръ саюзническїй. То небуде Душану повольно; мислећи, да се саюзъ тай противъ њѣга прави, скочи на оружїє, обколи оца свога изненада у Неродимльи, и уваши га; но раскаєсе, и замоли оца за опроштенъ. Бояри пакъ боєћисе, да се како и непомири съ оцемъ, наговоре га, да Стефана запвори у Звечане; Душанъ то учини; а ноћу дођу люди нѣки къ Стефану Дечанскомъ, и удаве га 1336 године, проклинюћа на последнѣмъ концу и сина Душана и потомке. — Тако постане Кралѣмъ Србскимъ синъ Стефана Дечанскога

§. 77.

XXVIII. Стефанъ Душанъ, Силный. (Неманићъ IX.)

(1336 — 1356.)

Ньимъ настає

Друга часть времена 4., одъ године 1346 до 1367, или-ли време Царева Србски.

Душанъ вѣчаосе на престолъ 1336 године. Наскоро за тимъ ожени се, и узме за супругу Єлену, кћерь министра грчкогъ Іоана Кантакузина. Раићъ описує дѣла Душанова врло кратко: зато морамо се држати други списателя; Енглъ описує ïй пространїє. Како ступи на престолъ, а онъ стане о томъ мислити, како бы наудїо Цариграђанима, кои су му оца яко кињили. И водїо є принайпстъ ратова съ Грцы. Године 1337 зарати се првый путъ съ Цариграђаны, и пређе у ньине землъ, освои Струмицу, покори себи сву Македонїю до Тесалоника, Костуръ и Янину, и пошлъ нѣшто войске подъ самый Цариградъ: обколи и самога цара Андроника у Солуну тако, да є овай было принуђенъ, да га моли за миръ. Душанъ заключи съ ньиме миръ 1340, и даде му повећу часть изгубљены зе-

маля као на дарѣ, а задржи градове Ахру, Прилепѣ, Костурѣ, Струмицу, Хлеринѣ, Желѣзнацѣ, Воденѣ, Германѣ, Аверїю, Серезѣ Трикалу, Янину и Хванину. — У то време умрео є Данило архїепископѣ, а мѣсто нѣга постао є историкомѣ србскимѣ Григорїє, игуманѣ Дечанскїй. — После рата овогѣ установи Душанѣ орденѣ Сп. Стефана, и уреди придворне чинове по обичаю западника, а раздѣли државу свою на 8 намѣстничества, у свако одѣ ни постави по єдного управителя подѣ именомѣ жупана. Године 1341 завадисе Царица грчка Анна сѣ министромѣ своимѣ Кантакузиномѣ, и овай се прогласи Царемѣ грчкимѣ. Садѣ є, помисли Душанѣ у себи, време, да могу што уловити безѣ велика зноя; подье на Грке по другїй путѣ, и обколи градѣ Едесѣ. Кантакузинѣ буде одѣ непрїятеля своїи побїєнѣ, и доѣе Душану у Сербїю, Душанѣ прими га госполюбиво и прїятельски. Царица Анна и Грцы писалису Душану три и четири пута, да имѣ изда Кантакузина мртва или жива, а да ѣе му они уступити сву землю до Филипополя и Хрїстополя: но Душанѣ одговорїо имѣ увѣкѣ срамно на то, да не бы ни за животѣ главе то учинїо. Вечѣ даде їоште Кантакузину 20 бояра своїи сѣ више илада Србаля

у помоћь; съ ньима обколи Кантакузинъ Серезъ: но войска србска неумѣрисе у єденю воћа, поболесе, и изгуби одъ срдоболѣ 1500 войника, то принуди Кантакузина, да се врати у Србїю, и Душану покорисе єдиный Едесъ. То є было Душану трећій ратъ са Грцы. Године 1343 досадисе Кантакузину пріятельство Душаново, и улучи прилику, побећи изъ Србїє; тимъ учини, те се Душанъ яко разяри на нѣга, и управо се зарати. То є четвртый ратъ Душановъ съ Грцыма: но нису ни дошли до тогъ, да се побїю. Године 1344 пакъ буде озбыльскїй и петый ратъ, и Кантакузинъ пише турскомъ султану Амуру у Смирни, да му пошлѣ войске у помоћь, Амуръ учини му то. Душанъ съ своє стране сдружисе тѣшнѣ и съ Царицомъ Аниомъ и съ Бугары. Но Турцы побїю Србльѣ кодъ Сафаніяне поштено, и Душанъ се врати кући, да попуни войску свою. Године 1345 зараписе Душанъ шестый путъ съ Грцы, дође предъ Серезъ, и обколи га. У то доба отиде Кантакузинъ у Цариградъ, а Душанъ поступи тако, да га сва Македонїя призна за своґъ господара. Године 1346 обколи опетъ Серезъ, и освои га; то є седмый ратъ Душановъ с Грцы. Како освои Серезъ, а онъ се прогласи Царемъ србскимъ, гр-

кимъ, и бугарскимъ, положи царску круну на главу свою, и устрои дворъ свой и начинъ живлѣня своґъ са свимъ по вкусу грчкомъ, а сина своґъ Уроша поспави кралѣмъ србскимъ, и остави га, да влада у старой Сербїи одъ Іонїйскоґъ мора и Дунава до Скопїє и до рѣке Вардара. Таки постави и патрїярха у Сербїи, тимъ се завади съ Цариградскимъ патрїярхомъ Калликстомъ, и овай искључи Душана одъ причешћа. Таки у почетку 1347 године пише Кантакузинъ Душану, да се са свимъ помире, и да му врати Душанъ све, што одъ грчки земаля има; но Душанъ неприволисе томе, и Кантакузинъ обяви муратъ: ово є Душану осмый ратъ са Грцы. Кантакузинъ доведе и 10000 Турака подъ Солиманомъ, но и не побїюсе са Душаномъ, већъ се врате у Азїю. Таки на годину, 1348, обяви Кантакузинъ деветый ратъ Душану; — и у овомъ непобїюсе, и Кантакузинъ разболесе. Године 1349 пакъ обколи Душанъ градъ Солунъ, и тому є десетый ратъ са Грцы, но Кантакузинъ одбїє обсадителѣ одъ града, уватши 30 србски бояра, и пошлѣ їй и безъ коня и безъ оружя Душану, а свои Едесъ. Исте године постане Душанъ племићемъ Млѣтачкимъ, и изда царству своме книгу закона са 101 членомъ, за кое

каже списатель немачкій Рысъ у своме руководству къ исторіи средњегъ вѣка изданоме 1817 године у Вїени, да су прави и особити споменици средњега вѣка, и да диши найблагороднїиме и найблажїиме духоме. Године 1350 почне градъ Скопїя договараписе съ Кантакузиноме, да му се преда, Душанъ дозна то, и обяви Кантакузину ратъ; то му є єданайстый ратъ са Грцы. Душанъ доведе толико войске, да се Кантакузинъ устраши и побѣгне у Солунъ. Године 1351 ступи у саюзъ съ другиме зетоме Кантакузиновиме Палеологоме, и съ Кралѣме Бугарскиме Александроме, сестрићеме своиме, пропивъ Кантакузина; и обяви Кантакузину ратъ; то му є дванайстый ратъ съ Грцы. Но Грцы побїю Србље, помоћу Турака, тако поштено, да є єдва ко живъ и остао. Године 1352 поведе Душанъ ратъ съ Кралѣме Маћарскиме Лудовикоме I., кои є закптевао, да Душанъ пређе у католичку вѣру, да му даде, Сремъ и да призна Маћаре за господаре своє. Душанъ доведе толико войске, да се Маћари одъ нѣ устраше, и нагну на Саву, гди їй млого изгине, неимаюћи моста, да се превезу. Год. 1354 удари Лудовикъ по другїй путъ на Душана съ већоме силоме; Душанъ пише Папи, да га закрили одъ Маћара, и Папа одврати

Лудовика одъ рапа, надаюћисе, да ће Душанъ прећи у вѣру католичку. А кадъ дођу посланицы Папини Душану, а онъ стане закпевати одъ ньи, да га полюбе у ногу, посланицы по неучине, и Душанъ забрани Србльима, да се нико неусуди, службе папины посланика слушати, већъ кои оће, да му се очи изводу. Лудовикъ се завади у то доба са Млѣтчаны, и остави Душана на миру. Душанъ ожени садъ єдинца своґъ Уроша, и узме му за супругу кћерь Влашкога господара Єлену. Год. 1356 укопаюсе Турцы у Галиполю, Кантакузинъ одречесе престола, и Душанъ понпи паки, да Турцыма предѣлъ положи, да далѣ неиду, а при томъ и да се самъ Царемъ грчкимъ прогласи. Скупи 80,000 войника наумивши, да освои сву Тракію, и Романію, а найпосле и самъ Цариградъ, и да с' освети патрїярху Каллисту, што га є проклео, и одъ причешћа исключїо. Но у мѣсту Дяволу уватп га яка грозница, и умре одъ нѣ исте 1355 године 8 Декемвра, 20 година, коє кралѣвавшїй, а коє царовавшїй. — Душану су име Душана дали родительи одъ милина, а народъ назвао га є Силнимъ зато, што є онолико земаля покорїо, и у ратови силанъ бно. За ньимъ є слѣдовао єдинацъ нѣговъ

§. 78.

XXIX. Царъ Урошъ V.
(Немањићъ X. и последньїй)
(1356 — 1367).

Знамо, да га є отацъ за живота їоште поставїо Кралѣмъ Србскимъ, да влада у старой Србїи. Како Душанъ умре, а Урошъ вѣнчасе на престолъ царскїй, 1357 године; онда му є было 19 година. Како ступи на престолъ, а намѣстникъ Акарнанїйскїй Симеонъ устане на нѣга, да присвои себи достоинство царско. У исто време побунисе и бывшїй намѣстникъ Албанскїй Никифоръ, кога є Душанъ протерао. Симеонъ нїє ништа издѣйствовао, но Никифоръ отео є Тесалїю, и узео тетку Урошеву, сестру матере нѣгове Царице. Тако почну и остали гувернатори, поставлѣни одъ Душана, укрѣпляваши градове своє и твердынѣ, а найпосле и непризнаю Уроша за Царa свога. Найпагубнїи одъ свїю быо му є Вукашинъ, нѣму є имао Урошъ найвеће повѣренїє, и назове га Кралѣмъ, а задржи себи достоинство царско. И толико є быо слабъ, да є спокойно гледао, како се два намѣстника, Лазаръ Сремскїй и Мачванскїй, и Вукашинъ По-

дунавскїй, ваде, и 1359 године ратомъ єданъ на другога иду, и њгово наслѣдїє пустоше. Лазарь є бьо у рату пюмъ срећнїи, и побѣдїо є Вукашина помоћу Мађара. Вукашинъ є бьо свимъ сметнама, у Сербїи поставшимъ, кривъ, а Урошъ нїе кшео да слуша старїє люде, и любителъ отечества свога, и да се отресе Вукашина, већъ є и пребывао кодъ њга, и само њгове савѣте слушао. Вукашинъ є и раанїо Урошa њко време; а после оправи га Лазару, да га и онъ раани, познїє га дозове къ себи, и наговори, да отера супругу свою прву, а да узме кѣерь њгову. Найпосле досадисе Урошу, гди мора подданицыма своимъ быти покоранъ, и управо одъ ньи живити; и наумн да побѣгне у Дубровникъ; но дочує Вукашинъ, изведе га у ловъ, и убїє га на полю Косову недалеко одъ Неродимлѣ 1367 године, 2 Декемвра. Тако неста не племена Неманићева на престолу Србскомъ. И ступи на њга са свимъ странный човекъ

§. 79.

XXX. Вукашинъ Мрнявићъ,

(1367 — 1371).

Бывшій намѣстникъ србскій одъ Сереза до Дунава.

Њимъ настаје:

Трећа часть времена 4. одъ године 1367 до 1371; или-ли време одъ уграбителя престола Србскога Вукашина, до К. Лазара Гребељановића.

Како ступи 1367. на престолъ, а онъ заключи уговоръ съ Іоаномъ Палеологомъ, да ослободи и Цариградско царство одъ Турака, које су и Власи наговарали на Вукашина. Муратъ пође 1370 године на Вукашина, и овај изиђе му неустрашимъ на сусретъ; и побїе Турке. Но Муратъ умножи таки войску свою, и сукобисе съ Вукашиномъ на рѣцы Тенари; удари ноћу на Србље, їошт' дубоко спававше, разбїе їй са свимъ, и натера, да бѣже. Множество Србаља подавесе у Тенари, и Вукашинъ нагне бѣгати. У бѣганю томъ убїе га слуга нѣговъ Арсоєвићъ, комъ є златанъ ланацъ о врату Вукашинову у очи пао. Тако сконча и Вукашинъ после че-

творогодишнѣга владаня престоломъ Србскимъ, и дѣца нѣгова недобїю ни залогая земаля нѣговы, Лазарь, Сремскїй намѣстникъ, покори їй све себи, како Вукашинъ погине. Краљевиѣь Марко, пѣсмама преузвишеный, и храбрый пїянацъ, быо є синъ Вукашиновъ, и држаосе Турака, и погинуо є у битки турской са Власы кодъ Країове. За Вукашиномъ ступи на празный престолъ Србскїй

Лазаръ Гребеляновиѣъ, Кнезъ.

Примѣчанїє о времену Неманиѣеву.

Племе Неманиѣево одржалосе свега 212 година на престолу србскомъ. 185 година траяло є краљевство, а ни подпуно 27 година царство србско. За све то време было є у Сербїи више промѣна у престолонаслѣдїю, сбацываню владѣтеля са престола, и убїяню њиномъ, нег' у другимъ државама просвећене Европе. И ратовалису браиъ на брата, синъ на оца, и отацъ на сина, нечовечески єданъ сь другимъ поступавши. — А сама честность трає на вѣки!

Пето време исторїе Србске одъ године 1371 до 1428, или време, одкако є дошао К. Лазаръ на престолъ Србскїй до времена, кадъ є дошло племе Бранковићево на нѣга.

Знамо, да є после смрти Вукашинове ступїо на престолъ Србскїй

§. 80.

XXXI. Князъ Лазаръ Гребељановићъ.

(1371 — 1389.)

Бывшїй намѣстникъ Сремскїй и Мачванскїй подъ Душаномъ, и племену Немањићевомъ тиме сроданъ, што є имао прапраунуку Немањину Милицу за супругу. Съ њомъ є изродїо три сина: Стефана, Вука и Лазара, и 5 кћерїй, кое су све биле добро и за велике люде удате. Како Вукашинъ погине, а Князъ Лазаръ освои землѣ нѣгове, и подѣли съ господаромъ Зентскимъ Балзомъ, зетомъ своимъ, и Алпоманомъ господаромъ, стране Хелмске. Князъ Лазаръ

быо є мужь, кои є могао свезама удадбе њиерїй своїи и сяйность Сербїє повратити, и падаюће царство Србско подупрети. Лазарь премѣсти престоль свой у Призрень, вѣнчасе 1376 године на престоль Србскїй, и прогласи себе Царемь Србскимь; но нїє се изь смиреномудрїя назвао Царемь, веће само Кнезомь, зато га и налазимо свуда именована Кнезомь Лазаремь. Како прїйми владѣнїє србско, а синь Алтомановь, Никола Алтомановићь, удари у предѣле Лазареве, и стане їй плѣнити, Лазарь пакь оружа войску свою, и побїёсе сь ньиме, увати га у Ужицы, и изводе му очи Како умре Краль Мађарскїй Лудовикь, а Кнезь Лазарь удари на Бѣоградь, и разруши га, да не бы могли Мађари у напредакь тамо гньездитисе. Кромѣ тога придобїє и Мачву, и састави сь ньомь сву землю између Саве и Дунава, и Тисе, тако, да се владѣнїє нѣгово простирало одь поморїа кь истоку до Дунава и Бугарске кромѣ баната Темишварска, и заключавало у себи Ерцеговину, Рассїю, Сербїю, Сремь и Банатъ. У исто време владао є у Босни Тварткo. Како се вѣнча К. Лазарь на престоль, а онь пошлѣ таки посланика свога у Цариградь, да скине проклетиню, коїомь є патрїярхь Каллистъ сву Сербїю

проклео: оидашньій патрїархъ Теофанъ учини то Лазару, но подъ тимъ уговоромъ, да Србльи никадъ више неудараю на Цариграђане. После укрђенїа Алтомановићева была є Сербїя до 1386, тако пуны 10 година, мирна, и К. Лазаръ имао є времена, да зида цркве, и землъ имъ дає. А 1386 године пођу Турцы на Сербїю, К. Лазаръ устрашисе одъ ньи, и заключи съ ньима миръ обећавши, да ће имъ плаћати данакъ, и давати 1000 войника. Зетъ ньговъ Гарай стане га тога ради укораватн — и К. Лазаръ позове све сасђдне Хрістяне и Твартка Босанскога, и Шишмана Бугарскога, и Балзу Албанскога, и Кастрїоту Скупарскога, да се съ ньиме саспаве, и бїю Турке, кои ће данасъ супра све ньи прогутати, ако имъ се сада добро не одупру. Кастрїота побїє пре, него се сви саюзницы саспаве, више одъ 15,000 Турака подъ Ламомъ Шахомъ. Како чує то Муратъ Турскій, а онъ поити 1389 године на К. Лазара, и побїє га у битки на полю Косову 15 Юнїя 1389 године, уватн га, и погуби, но и самъ ту погине, убїє га Срблинъ Милошъ Обилићъ. — Битка Косовска крива є паденїю царства Србскогъ, кое є за тимъ послђдовало, зато є морамо и мы описати подробно. Обе войске, и

ербска и турска, стану на полю Косову, една близу друге, обе и страшећисе и надаюћисе, која ће страна сада побѣдити. У исто доба, кадъ се войске исте тако стану, почне превелика ненависть у найглавнїимъ Србскимъ войводама владати; а особито завадесе два зета Лазарева, Вукъ Бранковићъ и Милошъ Обилићъ сбогъ жена своїи, које су се една другой хвалиле, да є нѣнъ мужъ лчїи и храбрїи одъ другога. То раздражи Вука яко, и стане се трудити, да оцрни Милоша Князу, тасту нѣиномъ, и каже му, у истый ма, кадъ су войске една спроћу друге биле, да є Милошъ наумїо, изневѣрити и Цара и царство. К. Лазаръ вѣровао є то Вуку, и изобличи Милоша явно за вечеромъ у очи дана битке Косовске, да є Милошъ невѣра. Милошъ се разяри на то, устане одъ трапезе, и рекне: „Сутра ћемо видит' Кнеже! које вѣра, кол' невѣра; невѣра Ти сѣди узъ колѣно.“ Када сутра данъ осване, а Милошъ узме їоште два пріятеля Милана Топличанина, и Ивана Косанчића, са собомъ, и оиде у станъ турскїй, оборивши коплѣ къ земльи, за знакъ, да ће да се преда, а овамо намѣривши, да га пусте само Цар'— Мурату подъ шаторъ, па да учини, што є наумїо. Ка-

ко уђе подъ шаторъ, а онъ се сагне, да полюби Цара у руку, истргне у истый ма ножъ изъ нѣдара, и прободе Цар' Мурата тако, да су му црева изъ трбуа полетила. Тимъ є ктео, да забуни войску турску, и смете є, а Србльи, то чујући, да се болѣ побуде, и на Турке ударе. Но войска Србска, незнајући, кудъ се Милошъ део, помисли заиста, да є прешао Турцыма, и да є изневѣрїо Цара свога, зато се мало као и сбуни. Док' є Милошъ, изъ шатора Муратова изишавшїй, био одъ Турака свладанъ и свезанъ, дотле се започне битка. Крило, коимъ є Кнезъ Лазаръ самъ управляо, држалосе одвећъ храбро; но друго, кое є подъ Вукомъ Бранковићемъ было, нагне бѣгати, самъ Вукъ био є прьвый, кои є почео, коня мамузати, да с' уклони изъ битке. Око' 8 часова у вече уморисе конь, на коме є био К. Лазаръ, зато сиђе съ нѣга, и узяши на другога. Войска, видивши пре тога К. Лазара, свагда напредујућа, а сада га изгубивши изъ очїю, помисли, да є и онъ ил' погинуо, ил' побѣгао, сметесе, и у сметньи той стане бѣгати. Лазаръ узяши брже болѣ на другога коня, и стане викати за Србльима, да небѣже: но непоредакъ и сметня былису веће ушли у войску тако, да є морао и самъ К. Лазаръ

да бѣга. Конь му се потакне, и Лазарѣ падне у яракѣ нѣкїй, ту га увате Турцы, и одведу Мурату у шаторѣ, гди є Милошѣ лежао везанѣ. И Лазарѣ и Милошѣ буду їоште оно вече погублѣни, и саранѣни, а Муратѣ издане такође. У битки Косовской было є до 300000 Турака, а 100000 Србаля: у ньой су изгубили Србльи и велико число найзнаменитїи своїи юнака, између коїи су и 9 Юговића были, коима се К. Лазарѣ поносити могао. Тѣло Лазарево извађено є после 2 године и 8 мѣсецїй изѣ землѣ, и пренешено є у манастирѣ Раваницу, а оданде у Раваницу у Срему, и тамо лежи и данѣ данашнъїй цѣлокупно — Како издане Муратѣ, а Турцы поставе царемѣ своимѣ сина нѣгова Баязита, одѣ овога є и зависила сада Сербїя. И онѣ удѣли є синовима Лазаревимѣ; и тако дођу на престолѣ Србскїй, не знамо подѣ каквомѣ титуломѣ, заєдно

§. 81.

XXXII. Царица Милица и Стефанъ Лазаревићъ

(1389 — 1406).

После битке Косовске ктео є Вукѣ Бранковићѣ, да постане самодржцемѣ Србскимѣ, но

то нїє могао да учини: Баязитъ нїє га потребовао, већъ постави господаромъ србскимъ и Цариду Милицу и Стефана Лазаревића подъ тимъ уговоромъ, да ће ићи съ њиме у све рапове, да ће му плаћати сваке године данакъ, и дати кћерь и сестру свою Милеву за супругу. Стефанъ Лазаревићъ био є три пута за 5 година у рапови Баязитови, коє є овай съ Бугары, Власы, и Бошняцы имао. Тимъ начиномъ ослабила є сила Србаля яко, и садъ є хтео Вукъ Бранковићъ да се ползує слабосћу томъ, и испера племе Лазарево изъ Сербїє. Милица пакъ потужисе Баязиту, зету своме, овай га увати, и затвори, а после отрує 1398 год. 6 Октовра. Стефанъ Лазаревићъ био є у битки Баязитовой съ Тамерланомъ Татарскимъ, онъ є и избавїо са Србльима своимъ сина Баязитова Сулеймана изъ руку непрїятельски, пробившисе храбро кроз Татаре, и у Цариградъ избћгши. У Цариграду договорисе съ Царемъ грчкимъ Мануиломъ Палеологомъ, да обоица прогласе Сулеймана Царемъ Турскимъ, на овога се Муса, млађій братъ нћговъ, оружао. У Цариграду добїє титулу и круну деспотску. 1403 године оженисе, и узме Єлену Кантакузинку, но нїє имао съ њоме дћце. 1405 године пође Муса

реченый на Сулеимана, и побїесе сь њиме; но буде помоћу Стефана Лазаревића побѣђенъ одъ Сулеимана. Исте године завадисе сь Сулеиманомъ, кои є поставїо сина Вука Бранковићева, Ђорђа Бранковића, повелителѣмъ войске своє, а Ђорђе є быо найвећїи непрїятель Стефановъ; Стефанъ пошлѣ тога ради Сигмунду Мађарскоме, и замоли га, да му даде помоћи противъ Сулеимана. Сигмундъ учини му то, но морао є да подложи Сербїю Мађарской. Побїесе сь Турцы на Косову, и побѣди їй до ноге. Напрочивъ тога побїє му браша Вука Лазаревића Ђорђе Бранковићъ, кои є ушао у наслѣдїє оца свога. Међу тимъ морао є Сулеиманъ да иде у Азїю: пре тога помири Стефана сь Бранковићемъ, и овай добїє очевину свою. Садъ є имао Стефанъ времена, да залѣчи ране землѣ своє, и путовао є по њой, примириваюћи свађаюћесе. Кромѣ тога придобїо є и нѣку часть своїи земаля, коє су Турцы были обладали, и Бѣоградъ, кои су Мађари држали. 1406 године умре му мати Царица Милица, као калуђерица, и садъ остане на престолу деспотъ

§. 82.

XXIII. Стефанъ Лазаревићъ.

(1406 — 1427.).

Прогласившїйсе исте године деспотомъ Србскимъ, и вѣнчавшїйсе на престолъ деспотскїй. До 1400 год. указивао є новый деспотъ Србскїй Стефанъ Лазаревићъ свештенству и сиротиньи благодѣянїя усугубльѣномъ ревносћу, и даню и ноћу новаца дѣлећи имъ. Онъ є сазидао манастиръ Ресаву. У владѣнїю нѣгову было є све уредно и умѣрено. Године 1408 пакъ завадисе са роћенимъ братомъ своимъ Вукомъ Лазаревићемъ, кои є закпевао, да му Стефанъ даде половину Сербїє. Вукъ добїє помоћь одъ Сулеймана, побїє Стефана, и добїє закпевану половину земаля. 1409 године добїє Стефанъ деспотъ часть нѣку Босне одъ Сигмунда Маћарскога. 1410 године убїє Муса браћу Стефанову Вука и Лазара, кои су држали страну Сулейману у малой Азїи. Како Вукъ погине, а Бранковићъ заиште одъ Стефана земль Вукове, но Стефанъ побїє га помоћу Маћара 1411, и укроти га. Год. 1412 помирисе сь ньиме, и Бранковићъ завѣтує му и прїятельство нерушимо, и привржености. Год. 1413 пође Муса на Стефана, и побїє га

на Врбицы до ноге. Год. 1414 договорисе Стефанъ съ пређнимъ синомъ Баязитовимъ Махметомъ, и обоица ударе на Мусу на рѣцы Исхри, иобїю Мусу, уваше га и удаве. Како се ратъ овай сврши, а Махметъ прогласи себе великимъ султаномъ и западны и восточны Турака, Стефанъ пакъ себе самодржцемъ Србскимъ; и огласи Сребрникъ престолнимъ градомъ своимъ. Стефанъ се пазїо врло са Махметомъ до 1420 године, онда пакъ удари, незнамо за што и кромъ што, Махметъ на Сербїю, и опште Никополь и друге подунавске градове одъ Стефана. 1422 године умре Махметъ, и млоги стану говорити Стефану, да бы сада было време, да удари на Турке, и освои своє, отепе, землѣ: но Стефанъ се подвезао Махмету, да ће му и синове пазити, зато нїє ктео ни на Мурата II., сина Махметова, да удара, кои се съ Грцы бїо. 1427 године заболу деспота Стефана ноге, излѣчесе мало, но после почну га на ново тако болети, да Стефанъ предвиди, да ће умрети; сазове началнике и войводе и свешшенике србске, и наименує, неимаюћи самъ своє дѣце, ни браће, деспотомъ Србскимъ Ђорђа Бранковића; и умре 1427 године 19 Юнїя. Тако нестане и Лазарева племена на престолу србскомъ; а мѣ-

сто нѣга ступи племе Бранковићево на владѣнїе.

Прегледъ времена Лазарева.

Изъ свега видимо, да се нїе могла Сербїя све сбогъ међусобны распра и управо ратова одржати противъ Турака, кои су се били яко укопали у Европи. Лазаръ є имао съ Вукашиномъ кавге: битка на полю Косову была є изгубљена, може бити, найвише сбогъ кавге између' оба зета нѣгова Вука и Милоша, и сбогъ издае и невѣрства Вука истога. Синъ нѣговъ Стефанъ Лазаревићъ морао є да се чупа и са Вукомъ Бранковићемъ, и са синомъ нѣговимъ Ђорђемъ Бранковићемъ, и съ рођенимъ братомъ своимъ Вукомъ Лазаревићемъ, док' се на престолу одржао. Све те распре употребљавалису Турцы на свою ползу, и завађалису Србље їоште већма. А колико бояра нису прешли къ Турцыма, видећи, да їй ови дижу у достоинства већа, како су їй обрѣзивали. Но народъ Србскїй показиваосе за све ово време и врло храбаръ. Милошъ Обилићъ показао є, колико може човекъ презирати животъ свой, и любити отечество свое; сви Юговићи жертвовалисусе отечества ради, и былису войницы.

И К. Лазарь и синь нѣговь деспотъ Стефанъ о-свѣдочилису више пута, да се смѣю и прси у прси са Турцыма бити.

Шесто време исторїе Србске одъ године 1428 — 1460, или време, одкако є дошао Бранковиħъ на престолъ Србскїй, и изселїосе у Мађарску съ нѣкомъ часћу Србаля изъ Сербіе (подъ именомъ деспота).

После смрти деспота Стефана Лазаревиħа ступи на престолъ Србскїй деспотъ

§. 83.

II. Ђурађъ Бранковиħъ,

(1428 — 1457).

Средньїй синъ Вука Бранковиħа, тако рођакъ племена Неманьина по женской страни. Жедниви-щиїй за престоломъ Србскимъ, као и отацъ, у-

дарао є два пута на отечество своє подъ деспотомъ Стефаномъ Лазаревићемъ, но ніє могао ништа свршити. А како Стефанъ Лазаревићъ издане, а онъ угради прилику 1428 године, кадъ є Муратъ II. бьо у Азіи, и прогласи себе деспотомъ Србскимъ у 6отой своїой години. Старій братъ нѣговъ Григорїе умрео є їоште за живота Стефана Лазаревића, а синовима нѣговимъ Ђорђу и Іоану избоо є Бранковићъ овай очи, да бы тако самъ завладао Сербїомъ. млађегъ брата свога Лазара лишїосе тиме, што є овай ишао на Мусу са Сулеиманомъ, и Муса га уватїо, и убїо. Іошт' 48 своє године оженїосе деспотъ Ђурађъ, и узео є за супругу Єрину, кћерь Іоанна Кантакузина, бывшегъ Цара Трапезунтскога: съ ньомъ є имао 3 сина; Гргура, Стефана и Лазара, и две кћери: Катерину и Мару. Године 1430 вратисе Муратъ II. у Европу, и заиште одъ деспота Ђурђа Сербїю, говорећи, да по Милеви, бывшой за дѣдомъ нѣговимъ Базитомъ, нѣму принадлежи. Деспотъ Ђурађъ, устрашившійсе одъ нѣга, обећа му, да ће му плаћати знатанъ данакъ на годину, и да ће му дати млађу кћерь свою Мару за супругу, — старію Катерину бьо є веће удао за маћарскогъ графа Улриха Цїлейскога — а кромъ тога да ће

му уступити и часть Сербїє и Босне, нѣму о-ближнѣ, а прекинути пріятельство са Мађары. Но 1433 године почие опетъ Бранковићъ пазитисе са Мађары: и договорисе преко зета свога графа Цїлскога съ ньима, да имъ онъ даде Бѣоградъ и предѣлъ Бѣоградскїй, а они да дају нѣму за то у промѣну добра у Мађарской, како бы имао кудъ прибѣћи, ако га истераю Турцы изъ Сербїє, кои су све више и више на ню зїяли. Добра та быласу: Сланкаменъ, Келпа, Бечей, Вилагошъ, Мункачъ, Токай, Таля, Ргецъ. Сатмаръ, Бесерминъ, Дебрецїнъ, Туръ, Варшань, и кућа єдна у Будиму, да има гди пребывати, када дође у Будимъ. Србльи су жалили яко за Бѣоградомъ, и слутилису, да ће быти и по ньи и по Сербїю зло. 1435 године вѣнчасе Бранковићъ круномъ, кою му є послао Іоанъ Палеологъ: то разяри Мурата яко, и удари на Поречъ, и Островицу, и освои їй, а манастиръ Раваницу разруши. 1436 године умре Краль Мађарскїй Сигмундъ, и Муратъ натера Бранковића, да му пошлѣ кћерь свою Мару за супругу, као што му є обећао. Год. 1437 падне Мурату на умъ, да освои Мађарску, и заиште одъ Бранковића, да му допусти, да стави войску турску у Смедерево, да бы могао лакше ући у

Мађарску. Бранковићъ опомене га уговора учинѣны, но Муратъ удари таки на Сербїю. Бранковићъ позове Мађаре у помоћь, ови побїю Турке, и одбїю одъ Смедерева. Год. 1438 удари Муратъ опетъ на Сербїю. Бранковићъ побѣгне у Мађарску, заєдно съ благомъ своимъ и съ новцы. Међу тимъ освои Муратъ Смедерево, Новобрдо и више други градова, и постави пашу турскогъ у Сербїи, а синове Ђурђеве Ђорђа и Стефана уватти, и изводе имъ очи. Године 1440 оставн Бранковића народъ, као што є и онъ народъ оставїо; и Бранковићъ побѣгне у Баръ илити Антиваръ, кои є быо єдиный градъ, кои му є остао вѣранъ. Чувшїй, да є Муратъ Барцыма писао, да му га жива или мртва предаду, побѣгне изъ Бара у Дубровникъ, и однесе све своє благо тамо. Но Муратъ нїє му дао ни тамо мира; зато науми Бранковићъ, да се опетъ врати у Мађарску; а остави све своимъ нїє у Дубровнику, кажу, да є остала и архива сербскогъ царства у нѣму. Године 1441 буде Янко Хунядїй поставлѣнъ войводомъ Ердельскимъ и баномъ Тамишкимъ подъ Кралѣмъ Мађарскимъ Владиславомъ, къ комъ є быо дошао Бранковићъ. Хунядїй почне бранити Сербїю одъ Турака: Бранковићъ пакъ давао є новаца къ ску-

пляню войске: Хунадїй побїо є Турке четири пу-та 1443 године, и 'узбїо їй до Софїє. Године 1443 појависе Скендербегъ у Епиру, онъ нїє давао жи-ва мира Турцыма до 1467. Године 1444 оправесе Мађари на Турке, намѣривше, да їй испребе изъ Европе са свимъ. Муратъ науми садъ, да при-воле себи Бранковића, и яви му, да ће му дати Сербїю за половину досадашнѣгъ данка, а по-шлѣ му и 2 сина нѣгова Ђорђа и Стефана, кое є уватїо у Смедереву, и очи имъ избоо. Бранко-вићъ обрадуєсе томе яко, и наговори и Краля Владислава и Хунадїя, да се премире съ Мура-томъ; Мађари то учине, и заключе премирїє съ Турцы на 10 година. Бранковићъ поклони Ху-надїю зато, што га є послушао, Вилагошваръ съ 10 други села. Но Мађари неодрже рѣчь, задану Турцыма, ни єдну годину, и оправесе на Турке; побїюсе 10 Декемвра 1444 кодъ Варне украй цр-ногъ мора, и буду до ноге избїени одъ Турака. Бранковићъ не само што се нїє ктео садъ да држи Мађара, кои су му толико добра чини-ли; но їошт' не пусти ни Скендербега Епирско-га, кои є было пошао Мађарима у помоћь, да пре-ђе крозъ Сербїю, као што є было уговорено. Го-дине 1448 удари Муратъ на Скендербега, Мађа-ри пођу му упомоћь, и позову Бранковића у дру-

штво, но онъ нїє кшео да се држи ньи, већъ їошт' яви Мурату, кадъ є прешао Хунядїй Дунавъ, и како се треба съ ньиме бити. Муратъ манесе сада Скендербега, и пође на Хунядїя, побїєсе съ ньимъ на полю Косову, и избїє га тако, да є морао Хунядїй да бѣга у Сербїю, и да є слабо ко одъ Мађара и остао. Бранковићъ, чувши то, учини наредбу, и уватн Хунядїя, и затвори у Смедерево. Таки скупесе Мађари на саборъ у Сегедину, и почну Бранковићу претити, а онъ се одговори, да є зато затворїо Хунядїя, што се бояо, да га како Турцы недочепаю, зато га и пусти. Таки 1449 године станесе Хунядїй оправлятн, да с' освети Бранковићу. А 1450 сазове све државне савѣтнике на саборъ, и порекне судейски сва обећанїя, коя є задао Бранковићу у тѣскоби своїой; удари на добра Бранковићева у Мађарской, истера све чиновнике нѣгове изъ ньи, и пође на саму Сербїю. Бранковићъ позове Мурата у помоћь; но овай не само недође му у помоћь, веће стане їошт' оправлятисе, да му се освети, што є пропустїо онако Хунядїя; пође и онъ на Сербїю. У той тѣскоби пошлѣ Бранковићъ посланика своґъ мађарскимъ савѣтницыма, и замоли їй, да га помире съ Хунядїемъ, кое и учине. Године 1453 умре Муратъ; а синъ

њговъ Маометъ обколи 2 Априла исте године Цариградъ, и освои га 27 Маїл, ни Мађари ни Србльи подъ Бранковићемъ да су се крочили, да притекну Цариграду у помоћь: Бранковићъ пошлъ му їошт' посланике своє, и честита му, што є освоїо Цариградъ, и плати му 12000 дуката данка. — Год. 1454 пошлъ Маометъ посланика свога Бранковићу, и почне искати, да му даде Сербїю, коя нѣму не принадлежи, већъ Турцыма, коима припада сродствомъ и женитбама съ Србкинама. Бранковићъ се препадне, отиде самъ у Мађарску, и заиште помоћи. Хунядїй удари на Бугарску, да одвуче Турке одъ Сербїє, у кою су веће были ушли, и 50000 глава у робство одвели. Но Турцы улуче прилику, и обколу Смедерево, Хунядїй и Бранковићъ поште на Турке, и ови одустану одъ Смедерева; Маометъ вратисе къ Єдрену, а остави Ферисбега са 32000 войника кодъ Крушевца на Морави, да оданде удара на Сербїю на ново. Но Хунядїй побїє Турке, и увати Ферисбега жива. Године 1455 почну се Турцы опетъ оружати на Сербїю, и Бранковићъ замоли Мађаре, да му дођу у помоћь; Мађари обећаю му, да ће му дати помоћь, ако вѣру своју остави, и прими католичку, Бранковићъ нїє то хтео ни-

пошто да учини. Међу тим међу Турцы 1456 управо на Бѣоградъ, и Мађари, оближньи будући, боявшисе, да га неосвоє, и у Мађарску непродру, пошлю Хунядїя съ войскомъ на ньи, и одбїю Турке одъ Бѣограда. Ту се Хунядїй утруди толико, да га увати яка грозница, и умре Августа 4. исте године. Зетъ Бранковићевъ графъ Цїлскїй препираосе єднако съ рођацы Хунядїєвы, и по смрти Хунядїєвой стане їошт' већма на ньи оружатисе, у томе га є помагао и Бранковићъ. Братъ Хунядїєвъ Міхаилъ Силађїй постане повелителъмъ Бѣоградскимъ одъ стране Мађара, кои су га ослободили одъ Турака, на нѣга су се графъ Цїлскїй и Бранковићъ и оружали найвећма. Бранковићъ науми да га уваши, кадъ є єданъ путъ мимо нѣговы земаля ишао, но Силађїй одбранисе, и измакне. За тимъ пође Бранковићъ у Купиникъ 1457; а Силађїй засѣдне съ войницы у прекраякъ, и удари на нѣга, да га уваши, свлада га у борби, уваши, и заптвори, но после опетъ пусши. Бранковићъ є бьо у борби овой ранѣнъ у десну руку, и умре одъ исте ране 1457 Декемвра 24 у Смедереву, престолномъ своме граду, 91 године старости, а 29. или 30. де-

спотованя свога. По смрти нѣговой постане деспотомъ Србскимъ.

§. 84.

III. Єрина

(1457 — 1459.)

Супруга деспота Ђурђа Бранковића. Њой су се три сина нѣна, Гргурь, Стефанъ, и Лазарь повиновала; но кадъ стане о томъ радити, да постави деспотомъ србскимъ најстарїега сина, кои є слѣпъ быо; а наймлађїй синъ Лазарь отрує є наскоро после смрти очине; науми, да у истый данъ смакне и брађу свою; но браћа дознаю то, и разбѣгнусе, Гргурь отиде къ Турцыма; а Стефанъ пређе къ Мађарима, одведе млого Србаля у Мађарску, и насели Сремъ. Тако остане деспотомъ Србскимъ самъ

§. 85.

IV. Лазаръ Георгїевићъ или Ђурђевићъ,

(1457 — 1457.)

Наймлађїй синъ деспота Ђурђа и деспотовице Єрине. Но како чує, да є наумїо Маометъ, да удари на Сербїю, а онъ се устраши, и умре 1458 године другїй мѣсецъ прве године владѣнїя свога. За ныимъ постане деспотовицомъ

§. 86.

V. Єлена.

(1457 — 1459.)

Удовица Лазара Ъурђевића, родомъ Гркиња, одъ племена Палеологова. Она прибѣгне таки Мађарима, да є одбране одъ Турака; но Мађари недођу їой у помоћь. А сами србски бояри омрзну на ню, и постидесе, да се жени покоре, позову сами Маомета, да дође у Србїю; Маометъ дође, и освои Смедерево, а Єлена побѣгне у Мађарску.

Тако дође Србїя 1459 године са свимъ подъ Турке, и ови одведу 200,000 душа у робство.

Седмо Време историє Србске одъ године 1460 до 1526, илити време Турака у Србїи, и Србаля у Мађарской до битке Моачке.

Турцы, овладавши Србїомъ, поставе деспотомъ Србскимъ 1459 године

§. 87.

VI. Михаила Абоговића,

(1459 — 1459.)

Бывшегъ великогъ войводу кодъ деспота Лазара. Онъ уђе таки у Смедерево, и стане њимъ владати, ïошше за живота Єлене, деспотовице и супруге Лазара Ъурђевића. Єлена позове га таки испе године, да ïой дође на ручакъ, свеже га и бацы у тамницу. У исто време одржаласусе ïошше; два Србљина независима одъ Турака

§. 88.

VII. VIII. Исакъ и Павао,

(1459 — 1463.)

Бывши бояри србски. Обоица владаласу у крайњимъ планинама Србïє, Босне и Ерцеговине, и наималасу често Мађаре, и плѣнила турске предѣле. Но и Исакъ и Павао држаласусе само до 1463 године, докле нису Турцы и Босну освоили, а онда су пропали и они. Међу тимъ, и до тога времена, признавалису єдни Србљи за деспота свога

§. 89.

IX. Маомета II.

(1463 — 1465.)

Цара Турскога, названога Великимъ, сина Муратова, одъ племена Баязитова. Но подъ Маометомъ почело є већъ достоинство владѣтельско у Сербїи губитисе, и по времену изгубилосе са свимъ; а Србльи су были подъ Турцыма, као подданицы ныни, или, болѣ рећи, сужницы, изложеии свакой своєвольности и мучительству господара своїи. Напротивъ Маомета прогласи себе КралѢмъ Србскимъ, и Деспотомъ Раскимъ

§. 90.

X. Стефанъ Томашевићъ,

Краль Босанскїй, и изванъ брака роћеный синъ Стефана Томе, Краля Босанскога, а зетъ Лазара Бурћевића, деспота Србскога. Томашевићъ помисли у себи, кадъ се може турскїй Царъ по Сербїи ширити, зашто се не бы могао и я КралѢмъ називати? Но отацъ Стефанъ живїо му їошпе у Босни, нїє знао, како ће се нѣга опростити. Найпосле облаже га Краљу Маћар-

скоме Матїи Корвину, да є быо кодъ нѣга (оца свога) самъ Маометъ, преобученъ у одѣло калуђерско, и да га нїє Стефанъ Тома уватїо и Матїи предао, већъ га їоште угостїо, и съ даровы одпустїо, а да є кромѣ тога и прїятельство съ ньиме уговорїо. Матїя заповѣди Томашевићу, да сбацы невѣрнога оца свога са престола босанскога, а да самъ ступи на нѣга. Томашевићъ увати оца своѓъ, и удави, а после изнесе, да га є ударъ поразїо. Но и нѣгово владанѣ небуде дуговѣчно; убїйство нѣгово, коимъ є оправїо оца свога, дознасе, и сама удовица Стефанова тужи Томашевића и Папи и Маомету II. Томашевићъ обећа Маомету, да ће му данакъ плаћати, само да му помогне противъ удовице Стефанове; а Папи се изговори, да се кає тога, што є обећао Маомету данакъ, да є готовъ, сву Босну Папиной столицы покорити, и да ће дати Мађарскоме Кралю тврдынѣ, коє къ Турской страни леже. Ову рѣчь неодржи, а їошт' къ томе завадисе и съ Турцы, и Маометъ пођe 1463 године на Босну. Томашевићъ затвори се у тврдыню Ключъ: но ту се преда Маомету; и овай садере му кожу съ жива нѣга речене 1463 године.

У исто време пакъ и їошт' пре коначнога паденїя Сербїє подъ Турке, їошт' 1460 године, буде наименованъ деспотомъ Србаля, у Мађарску изселившисе

§. 91.

XI. Стефанъ Бурђевићъ,

(1460 — 1467.)

Средньїй синъ деспота Бурђа Бранковића, изселившїйсе у Мађарску стра ради одъ брата своґъ наймлађега Лазара. Стефанъ Бурђевићъ извео є млого Србаля изъ Сербїє у Мађарску, и населїо є ньима Сремъ. Више пута кушао є срећу, не бы ли се могао установити у Сербїи. Но Србльи, нису никако ктели, да га приме, и за деспота свога признаю, волећи єдни Моамепу, а други Томашевићу Босанскоме да се покараваю. 1461 године пакъ напераю га, да мора да бѣга изъ отечества своґа у Албанїю. Тамо се ожени, и узме Ангелину за супругу, коя є нама подъ именомъ матере Ангелине свепа, и роди съ ньоме 2 сина: Георгїя и Іоана. А кадъ почну Турцы, по смрти Скендербеговой, претипи, да ће и Албанїю да освоє, а Стефанъ побѣгне оданде 1467 године у Италїю, и тамо умре. Племе нѣгово пакъ пређе изъ

Италіє у Ердель, и 1485 године изъ Ерделя у Сремъ. Како отиде Стефанъ у Албанію, а изъ ње у Италію, таки 1471 прогласе Србльи у Мађарской бывши, деспотомъ своимъ

§. 92.

XII. Вука Гргуревића,

(1471 — 1497.)

Найстарієга сина Бранковића Гргура. Онъ є освѣтлявао образъ више пупа тако, да су га Србльи називали Змай Деспотъ Вуче. Краль Мађарскій Матія Корвинъ, млађій синъ Янка Хунядія, кои се съ дѣдомъ Вуковимъ Ђурђемъ Бранковићемъ пазіо, облюби га тако, да га у деспотству србскомъ и потврди; у Мађарской значила є титула та толико, као баронъ. Вукъ Гргуревићъ назовесе таки, како постане деспотомъ, Вукомъ Бранковићемъ. Но, ако и естъ био унукъ Бранковића Ђурђа, опетъ зато ніє добіо одъ Мађара све градове, коє му є дѣдъ Бранковићъ у Мађарской у промѣну за Ѣвоградъ имао; већъ є сѣдіо у Сланкамену, мѣга му є поклоніо К. Матія 1474 године после войне, коју є съ Казимиромъ Польскимъ имао, и у коіой се Змай Деспотъ Вуче особито храбаръ показао. Іошт' 1471 године био є Змай

Деспотъ Вукъ у биткама, кое су имали Турцы са Мађары на Сави кодъ Шабца; у њима є бывао часъ срећанъ, а часъ несрећанъ. 1475 ударе Турцы на банатъ Темишварскїй, и оплѣне га яко. Змай Деспотъ Вукъ буде оправљенъ одъ Краля Матїє на њи съ више мађарски војвода, и побїє Турке тако, да су нагли бѣгати Дунаву, и млоги се подавили у нѣму. 1476 ударе Турцы на Смедерево съ 40000 войника, кромѣ тога поћу и на Штирїю, и Корошку (Каринтїю), и Крайнску, К. Матїя оправи на њи Емерика Нифору и Змая Деспот' Вука; ови истераю Турке, и продру у Босну, гди попале Сараєво и Сребрницу. — 1479 године ударе Турцы опетъ на землѣ мађарске украй Саве, Дунава и Драве, и одведу 20000 душа у робство. У то доба био є К. Матїя коцъ Беча, завадившисе съ Царемъ Фридрихомъ. 1480 године поиди Змай Деспотъ Вукъ на њи и разбїє їй; продре до рѣке Мораве у Сербїю и понови у Браничевской земльи више разорены мѣста и градова. Исто тако уђе Змай Деспотъ Вукъ и 1481 године у Сербїю, по смрти Маометовой, опустоши мачемъ и огнѣмъ предѣлъ Браничевскїй, и враписе, на заповѣсть Кралѣву, у Мађарску. 1482 године био є и онъ кодъ Смедерева, кадъ су Турцы на градъ

истый ударали, но одъ Мађара и Србаля побїєни были. 1484 ударе Турцы у Крайнску, и Мађари подъ Геребомъ и Франгепаномъ, а Срблы подъ Змаємъ Деспот' Вукомъ побїю їй на потоку Онавицы. 1490 умре К. Матїя, и постане Кралємъ Мађарскимъ Владиславъ II. Чешкїй, но нѣму се успропиве и брапъ нѣговъ Албертъ, и Максимиліянъ, поставшїй после Царемъ. Змай Деспотъ Вуче быо му є и садъ вѣранъ, и браніо га войскомъ своїомъ. 1494 године завадисе К. Владиславъ II. съ нѣколико своїи велможа, и пође съ войскомъ на ньи; єдну часть нѣ водїо є Змай Деспотъ Вукъ, и освоїо єградъ Дмипровицу и Ракоцу близу Пожеге. 1497 године пакъ умре Змай Деспотъ Вукъ Бранковићъ у Сланкамену, у великой старости, и 26 година Срблъима деспотовавшїй.

У исто време съ Змаємъ Деспот' Вукомъ прешлису изъ Сербїє и више србски бояра, а понайвише рођака Бранковићевы у Мађарску, и борилисусе за Мађаре и храбро и юначки. Будући да и они увеличаваю славунашу, даймо и ньинимъ сѣнима вѣнацъ заслужены, и опишимо и ньи на кратко. Найглавнїи излеђу ньи былису: Кнезъ Павао, и Димишарїє Якшићъ.

Кнезъ Павао.

Кнезъ Павао (Paulus Kinisius) было є сродникъ Бранковићевъ. Мужъ одвећъ якъ и храбаръ и дрзновенъ. Носїо є обично два мача, и борїосе често обема рукама, машући обема мачевы; єданъ путъ є счепао зубы оружана войника, и играо є съ ньиме, носећи га у зуби. Іошт' 1468 године, тако за живота Деспот' Стефана Ђурђевића, было є при обколћнїю Шпилберга подъ повелителствомъ Мађара Блазїя. 1474 наперао є Кнезъ Павао Казимира Польскогъ, да се мири са Матїомъ, Кралћмъ Мађарскимъ. 1479 буде наименованъ баномъ Темишварскимъ, и побћди Турке у Ерделю кодъ Сасъ-Вароша. 1481 продре у Сербїю до Крушевца. 1482 побїє Турке кодъ Смедерева. 1484 побїє Турке на Бечкеречкомъ полю до ноге. 1485 было є и онъ съ лаки своїи србски войницы пре обсаћенїю и освоєнїю Вїене, и палїо є села око' Вїене. 1490 године побїє Іоана Корвина на рћцы Шарвицы. При вћнчаню Кралћвомъ носїо є онъ мачъ кралћвскїй предъ Владиелавомъ II. Исте године поставлћнъ є Кнезъ Павао фелдмаршаломъ, и воєвао є противъ брата Владиславлћва Албертa; онъ є было прьый, кои є прегазїо глибове рћке Шара, на коїой є была битка, и побїо непрїятелћ Кралћве. 1492

године бїо є Кнезъ Павао Турке у Славонїи. 1493 умири Сегединце съ войницыма, кои су у оно доба тамо пребывали, и грађане гнѣчили; а познїє изсѣче и повата войнике речене све до єднога. 1494 године пређе преко Дунава къ Смедереву, и поплѣни предѣлъ онай, враћаюћи заямъ Турцыма, кои су были прешли преко Саве и Драве, и плѣнили до Петаве. Исте године порази га ударъ, и узме му десну страну и єзикъ тако, да нїє могао говорити. 1494 године буде именованъ судїомъ курїє (Iudex Curiae), и удари у Сербїю, пређе преко Дунава, на коме є ледъ стояо, и изведе млого Србаля у Мађарску. А познїє умре и безъ дѣце и безъ тестамента.

Димитрїє Якшићъ.

Одъ стара племена Якшићева, было є зетъ деспота Лазара. И онъ є было у свимъ войнама К. Матїє и съ Турцы и съ осталы народы їошт одъ 1470 године. 1473 побіо є са 500 Србаля раз бойнике нѣке, кои су остали на границама польскимъ и мађарскимъ. 1474 было є войводомъ и у утишаваню чешки буна. 1490 у рату польскомъ было є одъ стране Поляка Татаринъ нѣкїй, и хваліосе, да неима у мађарской войсцы ни єдноga юнака, кои бы смѣо, съ ньиме битисе. Но

Димитрїє Якшићъ замоли Краля Матїю, да се бїє съ Татариномъ. Краль допусти му то, Якшићъ убїє Татарина тога, човека одвећъ грдна и яка. На то изиђе и другїй Татаринъ, и позове Якшића, да се бори и съ ньиме, Якшићъ убїє и нѣга. Єдва трећїй Татаринъ рани Якшића, кои се веће бьо уморїо одъ борбе са двоицомъ. Те исте зиме буде предъ Смедеревомъ убїєнъ, подъ кои є дошао, тераюћи Турке, на кое є Князъ Павао съ 5ооо войника ударїо.

За Змаємъ Деспот' Вукомъ Бранковићемъ, кои нїє имао свое дѣце, постала є деспотицомъ Србскомъ.

§. 93.

XIII. Ангелина.

(1497 — 1497.)

Супруга деспота Стефана Ђурђевића, коя є съ ньимъ заедно 1461 године у Италїю побѣгла. Ангелина вратиласе са 2 своя сина Георгїемъ и Іоаномъ изъ Италїе у Ердель, а 1485 изъ Ерделя У Сремъ. И будући да є онда веће Змај Деспотъ Вукъ деспотовао, то нїє могла она ништа друго имати, до єдине титуле деспотске. А како умре Змај ВукъБранковићъ, а она прогласи себе деспотицомъ србскомъ, а синове свое Георгїя и Іоана деспоты,

но наскоро умре и она, и деспотомъ Србскимъ постане

§. 94.

XIV. Деспотъ Георгїе.

(1498 — 1499.)

Синъ Ангелининъ и Стефана Ђурђевића, тако унукъ Бранковићевъ. Но наскоро покалуђерисе, подъ именомъ Максима, постане архїепископомъ, и уступи деспотство

§. 95.

XV. Іоану Бранковићу.

(1499 — 1503.)

Брату своме и млађему сину Ангелининомъ и Стефана Бранковића. Онъ є имао за супругу Єлену, синовицу славнога Димитрїя Якшића, и родїо є съ њоме само єдну кћерь Марїю, коя се удала за рватскогъ графа Фердинанда Франгепана. Како постане Іоанъ Бранковићъ деспотомъ, а Турцы почну ударати на Купиникъ, престолъ нѣговъ, и онъ се пресели тога ради у Беркасово 1503. Но исте године и умре тамо. Вобще неима нигди написана имена нѣгова, да є био у каквой битки или войни. Знамо то само,

да се свађао сѣ архїепископомѣ Калочкимѣ, за десетакѣ, кои нїе ктео да му плаати одѣ добара свои.

Одѣ Ангелине, Георгїя и Іоана имамо и златанѣ новацѣ, кои є превѣшенѣ даной одѣ ньи дипломи манастиру Ст. Петра и Павла у светой гори 1496 године. На нѣму стоє сѣ єдне стране сви троє изображени сѣ овимѣ надписомѣ: „Госпожа Деспотица Аггелина, Господинѣ Деспотѣ Георгїе, Господинѣ Деспотѣ Іоаннѣ. А сѣ друге стране изображенѣ є св. великом. Георгїє сѣ овимѣ надписомѣ: „Святый великомученице Георгїе помилуй насѣ раби свое.

По смрти деспота Іоана Бранковића називаласе деспотицомѣ Србаля у Срему

§. 96.

XVI. Єлена.

(1503 — 1521)

Супруга Іоана Бранковића. 18 година после смрти Іоанове, тако до 1521 године, називаласе она деспотицомѣ. Но видивши, да Турцы удараю на землѣ нѣне вешма, и да године 1521 Бѣоградѣ освоише, а Єлена пребѣгне сѣ млоги свештеницы, и бояры србски и са светимѣ мошима

зету своме графу Франгепану у Рватску. И тамо умре: и Србльи у Срему падну са свимъ подъ Мађаре. Међу тимъ су прелазили одъ 1522 године починюћи Србльи славнїи єданъ за другимъ из Сербїє у Сремъ. 1522 прешлису 6 браћа Бакића, и Радићъ Божићъ, и освѣтлявалису образъ роду своме, наносивше Турцыма шайкама своимъ великїй вредъ и штету. — 1526 прешао єизъ Сербїє Монастирлићъ нѣкїй, и превео є више Србаля у Сремъ. Исте године была є битка съ Солиманомъ, Царемъ Турскимъ, кодъ Моача, ню су изгубили Мађари, непослушавше Срблѣ, како да се бїю са Турцы.

Осмо време историє србске одъ 1526 године до 1711; илити време лажльивы деспота до смрти последнѣга деспота Бранковића у Мађарской.

По изумртїю племена Бранковићева поставе Мађари 1526 деспотомъ србскимъ у Мађарской

§. 97.

XVII. Стефана Берислова.

(1526 — 1527)

По свой прилицы господина Вранска. Тимъ су были ради, да побуде Срблѣ већма противъ Турака, обнадеждаваюћи їй, да ће и на Сербїю ићи, и гледати, да є ослободе одъ Турака. Но Стефанъ Берисловъ носїо є титулу ту само єдну годину, и 1527 године прогласисе деспотомъ Србскимъ у Срему

§. 98.

XVIII. Иванъ Чарновивъ.

(1527 — 1528)

Бывшїй пре тога малый нѣкїй чиновникъ, и издавшїйсе за сродника деспотице Ангелине. То су му Србльи у Срему и вѣровали, и признаю га за деспота свога. Вобще пишу сви списатели исторїє србске, да нїє Иванъ Чарновићъ одъ племена Ангелинина, и тако деспотска, веће да є титулу деспотску силомъ узео. У нѣгово доба было є муѣусобный ратъ у Маѣарской, єдна часть была є подъ Іоаномъ Запольомъ, а друга подъ Фердинандомъ Австрїйскимъ. И Иванъ

Чарновићъ држаосе часъ єднога, а часъ другога, како га є кои подмытїо. Было человекъ врло суровъ, живїо є отиманћмъ туђи добара и туђега блага тако, да є Заполя послао Петра Перињїя на нћга, да га укроти. Но Иванъ побїє Перињїя поштено, и овай преће къ Фердинанду, а епископъ Варадскїй Цїбакъ сакупи войску Перињїеву, и удари опетъ на Ивана, и рани га у битки тако, да є морао да бћга. Тек' што оздрави одъ ране те, а онъ уђе у Сегединъ, и оплћни богатыра нћкогъ Заканьїю, ту буде яко ранћнъ, а оданде однешенъ у село Туритo; Валентинъ Терекъ, то дознавши, дотрчи къ нћму, извуче га, онако ранява, изъ постелъ, одреже му главу, и пошлћ Заполи 1528. А войска Иванова преће къ Цару Фердинанду, и онъ даде їой за наслћдно притежанїє село Селиште на рћцы Вагу за награду услуга, коє му є она противъ Заполћ чинила. Тако остану Срблы у Мађарской безъ деспота свога.

§. 99.

Часть времена србске историје безъ деспота у Мађарской, и деспота, кои су се силомъ назвали деспоты.

Године 1529 удари Солиманъ на Цара Фердинанда, и дође подъ Бечъ 26. Септембра речене године. У Бечу было є онда 18000 войника, Србљинъ Павао Бакићъ био є са 200 Србаля у нѣму, и чувао є мостове. Излети єданъ путъ изъ града, уватии више Турака, и доведе у Бечъ. Одъ ньи дозна, да є Солиманъ наумїо, да удари на Бечъ юришомъ до 3 дана, и ако га онда неосвои, а оно да ће одступити одъ нѣга. Бакићъ каже то Фердинанду, и Фердинандъ се преправи; а кадъ Солиманъ види, да су Немцы преправни, и да є одданъ, а онъ одступи одъ Беча. Тако имаю Бечлїє захвалити Србльима, што су излетили изъ града, уватили Турке, и дознали намѣренїє Солимановo, и осуєтили. Бакићъ погинуо є 1537 кодъ Осѣка, оправлѣнъ одъ Кацїянера, да управля уступанѣмъ войске царске одъ Осѣка къ Иванки.

Године 1532 чує Солиманъ, да ће и Царъ Каролъ доћи Бечу у помоћь, на кога є наумїо да удари, враписе напрагъ, оплѣни Славонїю, и одведе велико число Србаля у робство.

То исто повтори 1537 године. Фердинандъ пошлѣ у Рватску Петра Крусића, да ню брани.

1541, 42 и 45 ударе Турцы опетъ на Сремъ и долню Мађарску, и освоє Шиклошъ, Печуй, Сигетъ, Острогонь и Тату, да, и самъ Столный Бѣоградъ.

1552 освоє Турцы Банатъ Темишварскїй, и Банаћани Србльи дођу опетъ подъ ньи.

Млоги Србльи изселесе онда у Влашке землѣ, и пребываюћи млого времена тамо, изгубе и єзикъ свой, и обичає србске.

У ово доба појависе новый деспотъ Србскїй

§. 100.

XIX. Яковъ Василїевићъ Ираклїйскїй,

(1552 — 1563).

Родомъ Гркъ, раванъ лажльивомъ деспоту Ивану Чарновићу, и, као и овай, зїявшїй за чесћу, достоинствомъ и владѣнїємъ. Додворисе ласканѣмъ своимъ Александру Войводи Молдавскоме, и супруги нѣговой Роксанди, и докаже, да

є сродникъ нѣзинъ; може бити, да є и био, но Богъ зна, одъ коє є лозе произишао, и одъ когъ колѣна роѣакъ ньойзи био. Довольно, онъ се прогласи деспотомъ Србскимъ у Влашкой и Молдавской. Буде после облаганъ, да намѣрава, сбацыши Александра съ господства, и постати самъ господаромъ Молдавскимъ, и зато побѣгне у Брашову, а оданде у Кезмаркъ, тамо претвори се, да є умрео, и даде закопати сандукъ, но празанъ; а самъ скупи войску, и отиде у Молдавїю, побѣди Александра, непреправлѣна бывша, и погосподисе мѣсто нѣга 1561 године. Александръ удари опетъ на нѣга, но Яковъ побѣди га и другїй путъ. Яковъ био є и зао и неситъ, а и скупъ; зато наложи народу одвећъ велике данке. Кромѣ тога намѣри, да уведе обичає римске у цркву нашу; и узме и супругу туѣе вѣре и народа. Зажели, да освои и Ердель, и постави брата Роксандина Димитрїя Бранковића господаромъ Влашкимъ. Но бояри Молдавски, омрзнувши на нѣга, разгласе, да Татари иду на Молдавїю, и скупе войску, а наговоре Якова, да имъ и онъ даде нѣшто своє войске. Яковъ учини то; а бояри они побїю войску ту. Власи преваре Якова, те имъ даде їошт' 500 войника, но и ове побїю све до єдног, и поѣу подъ вой.

водомъ Томшиомъ управо на Сочаву, престолный градъ Яковлѣвъ, и принуде деспота, да къ Томши дође; а кадъ дође, а оно стану га войницы Томшини бити, и избію га на мртво име; Татаринъ нѣкій дође на то, и одсѣче му главу, коя буде у Цариградъ послана 1563 године. Тако нестане титуле деспота Србскога по трећій путъ после Єлене, супруге Іоана Бранковића, бывшегъ доспота 1500 године.

§. 101.

Године 1566 удари Солиманъ на градъ Єгру. Но кадъ Зриньій съ Вукомъ Папротовићемъ Србљиномъ побіє и погуби пашу нѣговога Мехмета, враћаюћасе у Босну, кодъ Шиклоша, а Солиманъ окренесе къ Сигету, и освои га. Ту су освѣтлали образъ войвода Очаровићъ, и капетани Дандовъ, Радованъ, Новаковићъ, све сами Срби.

1566 умре Солиманъ, а мѣсто нѣга постаме Царемъ Турскимъ синъ нѣговъ Селимъ, и премирисе съ Царемъ Максимиліяномъ за 8 година, а 1574 године умре и онъ, и дође на престолъ турскій Амуратъ III.

Међу тимъ су разграбили Турцы сву Молдавїю, а особито оружалисусе на Србље, и гледали, да оне искорене, кои су избѣгли у Молдавїю, и пребывали у ньой подъ именомъ Бранкована или Бранковена, а прелазили Србльима у Янополь подъ именомъ Бранковића, и съ титулама Кнезова и Деспота Бранковића. Такви су были: Димитрїє, Георгїє, АвраамЪ, и Георгїй графъ БранковићЪ. Турцы су мислили, да су они заиста одъ лозе деспотске старогъ Бранковића, и да ће се Србльи ньима прилѣпити, и за господаре своє изабрати ій, па су ій зато и гонили. Но сви ови Бранковићи єсу похитителъи титуле и достоинства деспотска, нећу рећи имена Бранковићева, зашто є могло быти и више Србаля, коима є было име Бранко, одкуда єпроизишло презиме БранковићЪ, и да нису были сродни старой лози Бранковићевой. Да су Бранковићи тїи похитителъи титуле и достоинства деспотска, и да нису одъ старе лозе Бранковића, доказуємъ тиме, што су сви они говорили, да су потомцы Кнеза нѣкогъ Лазара, за когъ веле, да є быо синъ Гргура Бранковића, а унукъ Ђурђа Бранковића, и братъ Змая Деспот' Вука, године 1497 у Сланкамену умрша; и да имъ є была рођака супруга Алексан-

дра Молдавскога Роксанда. А ни єдно ни друго ніє истина. Прво неналазимо у свой повѣсти оны времена, да є Гргуръ Бранковићъ имао другогъ сина кромѣ Вука, кои є после названъ Змай Деспотъ Вукъ, тако ніє ни могао Лазаръ ньинъ пропзлазити одъ лозе Бранковићеве. Друго, Роксанда речена, супруга господара Молдавскога Александра у год. 1560, за кою ови кажу, да є съ ньима сродна, ніє ни была Србкиня, већъ Гркиня одъ лозе Ираклїеве, тако ніє ни могла быти Србльима сестра; веће су были Дымитрїє и Георгїє речени у служби Молдавской, па да дођу у већа достоинства, а они се додворе лажю ономъ кодъ Роксанде. Треће, самъ господаръ Молдавскїй Александръ предао є Димитрїя Бранковића Войводи Влашкомъ Мирчи, кадъ є Димитрїє ктео, да у Влашку дође, и мѣсто Мирче погосподисе, и Мирча одсѣче Димитрїю десну ноздрву; то не бы было учинїо Александръ, да є быо Димитрїє братъ Роксандинъ, као што се издавао. Четврто, неима ни у каквомъ списателю повѣсти Србске написано, да є после деспота Іоана Бранковића и супруге нѣгове деспотице Єлене 1521 године їоште кои Бранковићъ остао. Петто, позивасе графъ Бранковићъ на списателя Ишпванфїю, да му докаже, да су Бран-

ковићи 1560 године и далѣ служили у Молдавской: но истый Иштванфіій сумнясе у книзи своїой, изданой 1724 године у Келну, на страни 276 највећма о родословїю Бранковићевомъ, говорећи, да има више людій, кои су тако суетни, да веле, да су одъ найславнїи и царски племена и т. д. — Но будући да су и ови, Бранковићи назвавшисе, были мужеви храбри, и началницы войска, и будући да су се Кнезови и Деспоти Србски називали, то морамо, поредка ради и дѣйствителна существованя ныина у достоинству томе, и ныи и дѣла ныина описати по Бранковићу, и онако їй називати, као што су сами себе у домовини Србали, у Янополю, и у Влашкой и Молдавїи називали, Кнезовы и Деспоты Србски.

§. 102.

XX. Димитріє Бранковићъ,

(1561 — 1563)

Бывшій у служби столнической у Александра, господара Молдавскога, 1561 године, у време, кадъ є ишао лажльивый деспотъ Яковъ на Александра. Съ Яковомъ испымъ држаосе и Димитріє Бранковићъ, надаюћисе, кадъ побіію Александра, а они да ударе на Мирчу Влаш-

кога, и да Димитрїє постане господаромъ Влашкимъ. Но кадъ Яковъ 1563 године пропадне, и Александръ дође опетъ у свою землю, а Димитрїє буде уваћенъ, и посланъ Мирчи; и овай одсѣче му десну ноздрву, да тако небуде никадъ способанъ, владати. Кадъ є умрео, незнамо.

§. 103.

XXI. Георгїє Бранковиħъ.

(1563 — 1596).

Братъ Димитрїевъ, и бывшїй постелникъ у Молдавїи и за живота Александрова и Роксандина, и за времена Арона, Войводе Молдавскога. Године 1595 сдружисе Аронъ овай са Жигмундомъ, Кнезомъ Ердельскимъ, и Михаиломъ, Войводомъ Влашкимъ, да ударе на Турке; и пошлъ Георгїя Бранковиħа као посланика свога Жигмунду, да уговори саюзъ съ ньиме тврђе. Георгїє сврши налогъ свой добро, и потужисе Жигмунду, како су Турцы оплѣнили отечество нѣгово, и како неима садъ ни куће ни кућишта, а Бранковиħъ будући. Жигмундъ смилуєсе, и даде му часть нѣку земаля, гди су Србльи онда пребывали, и коє су Турцы завоєвали, а Жигмундъ одъ ньи опетъ отео; то су была мѣста Паникота,

Ширїя, Арадъ и Чанадъ; Георгїє уђе у ньи, и насели їй Србльи, кои су са свїю спрана врвили къ нѣму. И онъ се назове Жупаномъ Янопольскимъ. Исте године поћу саюзницы речени на Синан' Пашу, и Георгїє Бранковићъ буде наименованъ Войводомъ Србскимъ, и побїє заєдно съ осталы саюзницы Синан' Пашу до ноге, имаюћи подъ повелителствомъ своимъ Србљ, Влае, и Козаке. Године 1596 пође Синанъ Паша на Влашку, да їой се освети за ланьску обиду, и поведе 100,000 войника са собомъ. И ту побїю христяни Синан Пашу; ту єбыо Георгїє Бранковићъ заєдно съ дебелимъ Новакомъ, и обоица освѣтлаю образъ. Исте године врашисе кући, и назида више градова, у конма су пребывали Србльи, кои су се спекли изъ збегова своїи къ нѣму. Ожени сина своѓъ Аврама съ Якшићевомъ Аномъ, и назовесе Кнезомъ Србскимъ. Но нїє дуго после шога живїо, умре, и буде саранћенъ у Ширїи.

§. 104.

XXII. Аврамъ Бранковићъ,

(1596 — 1630.)

Синъ покойнога Георгїя Бранковића, быо є у служби Ердельской кодъ Кнеза Жигмунда. 1597 године удари Солеиманъ Паша на Липово, и Жигмундъ пође на нѣга, Авраиъ Бранковићъ буде наименованъ войводомъ србске войске, и побїє Турке, кои су оставили Липово, и пошли на Темишваръ. Враписе за тимъ у Янополь, и огласисе Кнезомъ Србскимъ. Авраиъ Бранковићъ имао є више синова, измећу ньи Мойсеа, Георгїя, и Данила; Мойсей покалуђерисе, и постане епископомъ; Георгїє быо є фелдмаршалъ влашкїй подъ именомъ Ђорђа Србина, а Данило роди синове: Петра, Лазара и Іоана Бранковића. Лазаръ Бранковићъ покалуђерисе подъ именомъ Лонгина; за Петра непише Бранковићъ, кудъ се део; а Іоанъ роди синове Симеона, Михаила, Василїя и Георгїя; Симеонъ се покалуђери, и назовесе Сава, Михаилъ и Василїє умру съ оцемъ заедно одъ куге, 1630 године, а ше године настане безцарствїє.

Безцарствіє одъ 1630 — 1688)

§. 105.

XXIII. Георгіє Бранковићъ,

(1688 — 1711.)

Наймлађій синъ Іоана Бранковића, остане самъ у Јанополю, у служби Ердельской кодъ Михаила Апафія. 1663 буде посланъ у Дренополь, да однесе Цару съ Петромъ Јанкомъ данакъ годишньій. Петаръ Јанко умре, а Турцы непусте Георгія Бранковића, да се пре кући врати, док' недође другій посланикъ у Дренополь. Апафій пакъ постави нѣга посланикомъ своимъ за време. У то време дође србскій патріархъ Максимъ I., изъ Јерусалима враћаюћисе, у Цариградъ, и чуе, да се налази у Дренополю Бранковићъ одъ старе лозе деспота Бранковића, отиде къ нѣму, и прогласи га деспотомъ Србскимъ. Тако буде

Деспотъ Георгіє Бранковићъ

и одъ патріярха Арсенія Чарновића у Будиму деспотомъ србскимъ потврђенъ, 1688 године и одъ Цара Леополда Великога за деспота признанъ, кадъ є съ влашкимъ посланичествомъ

у Вїєну дошао, пре тога їошт' барономъ, а позніє и графомъ поставлѣнъ. Іошт' 1668 године было у Русїи, и искао є помоћь къ сазиданїю црквїй Янопольски, кое су два пута погореле одъ Турака, Царъ Алексїє Михаиловићъ примїо га драговольно и честно. Вратившисе изъ Русїє пребывао є їошше нѣко време у Ерделю, но у нѣму су почели онда Калвини гнѣчити цркву србску, и Бранковићъ утекне у Влашку къ войводи Шербану, и стане се договарати съ ц. австрїйскимъ дворомъ, како бы извео Србљѣ, подъ Турцы стенюће, у землю австрїйску, и пише то и патрїярху Чарновићу, кои є єднакога мнѣнїя было съ ньиме. Године 1680 поведесе ратъ турскїй и австрїйскїй, немачка войска кренесе управ' къ Нишу и Видину, и освои Видинъ 1689 Октовра 14, и маркграфъ Баденскїй, фелдмаршалъ войске немачке, побѣди Турке више пута. Деспотъ Бранковићъ дође съ привржениць своїи къ нѣму у станъ, а фелдмаршалъ уватн га, и заповѣди, да га однесу у Оршаву, а после у Сибинь. Незнасе ни данъ данашньїй, зашто є поступано тако съ Бранковићемъ; или нїє было двору австрїйскоме повольно, што се онъ деспотомъ прогласїо, или су подозрѣвали што на нѣга. Таки 1690 године пише Царъ Лео-

полдѣ патрїярху Арсенїю Чарновићу, да прево-ди Народѣ Србскїй у австрїйске землѣ, и обезбѣди народу слободу богослуженїя, и покровѣ свакій. И заиста преће патрїярхѣ реченый сѣ 37000 Србски племена у Сремѣ и Славонїю, и населисе сѣ ньима и у Бачкой, и око' Будима и Ст. Андрее у сели Помазу, Калазу, Чобанцу, Збегу, а постави патрїяршїю свою у Ст. Андреи. Царѣ Леополдѣ даде имѣ права и привилегїе разне. Год. 1691 у-чине депутати Србски епископѣ Исаїя Дяковићѣ и Адамѣ Фелдварїій изѣ Комората, те се даде Србльима, да имаю собствената свога войводу, но само нижнѣга. И тако постане войводомѣ тимѣ Іоанѣ Монастирлїя. Они су молили и за де-спота, но дворѣ нїе бьо извидїо кривицу нѣгову, па нїе могао ништа ни одговорити имѣ, ће ли га пустити, или не. Исте године покажесе войвода Монастирлїя кодѣ Сланкамена противѣ Турака, и отме 27 хоругва одѣ ньи. Садѣ се у-велича Србльима привилегїя ньина тиме, што имѣ се даде, да зависе одѣ архїепископа свагдашнѣга и у мїрски дѣли: познїе буде то укинуто. 1695 буду Србльи ослобоћени одѣ даваня десетка рим-скимѣ епископима; кромѣ тога потврди имѣ се, да могу избираши 7 епископа. Исте године и поз-нїе бывао е войвода нижньій Србскій у сваком бип-

ии, кою су имали Австрїяни сѣ Турцы, Србльи су освѣтлавали у свакой образѣ, у свакой по 4 до 5ооо ньи бывши, кои су увѣкѣ, по указу већи повелителя, напредѣ ишли, неимавше ни плаће ни леба одѣ Цара, веће придржаваюћи одѣ добита и себе и конѣ свое. Међу тимѣ сѣ є дїо патрїярхѣ Арсенїє готово непрестано у Бечу, и искао є милости царске за народѣ, нити му є Царѣ што одбїяо, кромѣ єдне молбе за деспота Бранковића. Године 1700 побунисе Ференцѣ Ракоцїй, унукѣ Ракоцїя, кнеза Ердельскога, противѣ царства; буде уваћенѣ, и затворенѣ, но побѣгне као у Польску, а тамо стане купити войску на Цара. 1704 године позове и Срблѣ, да се држе сѣ ньиме, и пише патрїярху, да наговори народѣ свой, да пређе кѣ нѣму. Патрїярхѣ пакѣ, Цару вѣранѣ бывшїй, пошлѣ писмо нѣгово управ' у Бечѣ, и Србльи побѣде, подѣ Монастирлїомѣ, Мађаре Ракоцїйне више пута, чуваюћи Дунавѣ одѣ Будима до Осѣка. У то доба буде деспотѣ Бранковићѣ одведенѣ у Бечѣ, а оданде у чешкій градѣ Егрѣ; и тамо буде ставлѣнѣ подѣ градску стражу. 1706 године потврди и Царѣ Іосифѣ I. привилегїє, дане Србльима. Исте године умре патрїярхѣ Арсенїє Чарновићѣ у Бечу, тѣло буде му пренешено у м. Крушедолѣ. 1708

постане архїепископомъ србскимъ епископъ Исаїя Дяковићъ, и онъ се замоли, да се даду Србльима єднака права, а наложе єднака бремена, као и осталимъ подданицыма. Све то сбывалосе їошше за живота деспота Георгїя Бранковића, затворена. А 1711 године, 19 Септемвра умре и онъ у Егру у 66 години старости, а 22 затвора свога; после 37 година пакъ буде му тѣло у м. Крушедолъ пренешено, и саранѣно. — У нѣму исчезне титула србски деспота у царскимъ земляма, и Србльи остану, єдни подъ Турцы, а други подъ Христяни, подъ Австрїомъ.

Девето Време историе србске одъ 1711 године до нашы времена, илити време одъ смрти Бранковићеве до 1821.

§. 106.

Србльи остављи подъ Турцы у Сербїи.

После Стефана Томашевића, Краля Босанкога, ком се око' 1460 године називао и Кралѣмъ

Србскимъ, тако после паденїя и Сербїе и Босне, былису Србльи, оставши у отечеству своме Сербїи, подъ Турцы, немилостиво сѣчени, и робльѣни, и гонѣни свакоякo. Нити знамо, како су три до четири вѣка живили, списатели нису написали ньина дѣла, но гледалису Србльѣ, бывше у Мађарской. Колико изъ приключенїя, у овы Србаля догодившисе, знамо, толико ћемо и о оной браћи нашой явити. Године 1461, тако после Павла и Исака, бояра србски, кои су се одржали независими одъ Турака, а после погубилисе, нису кпевли Србльи, оставши у Сербїи, да приме Стефана Ђурђевића, сина деспота Ђурђа Бранковића, кадъ є прешао къ ньима изъ Срема, да ïй одъ Турака ослободи: и напераю га, да бѣга у Албанїю. Године 1475 удари Змай Деспотъ Вукъ Бранковићъ на Турке кодъ Смедерева, операïй, и остави Сербїю, но опиде у Босну, и попали Сараєво и Сребрницу.

Године 1475 продре испый Змай Деспотъ Вукъ у Сербїю до Мораве, и понови више градова у Браничевской земльи.

Године 1521 освоє Турцы Бѣоградъ, и деспотица Єлена, супруга Іоана Бранковића, пребѣгне зету своме графу Франгепану у Рвацску.

Године 1690 пређе патрїярхъ Србскїй Арсенїє Чарновићъ са 37000 племена србски изъ Сербїє на царску страну у предѣлъ Будимскїй и Сп. Андрейскїй.

Године 1718 обколи князъ Евгенїє Бѣоградъ, и освои га 8 Августа, а тимъ покори себи и горню часть Сербїє до Мораве, и стане понавлятп Бѣоградъ изъ царске касе. 1724 буде донешена столица архїепископа Србскогъ у нѣга.

Године 1737 уђе войска австрїйска у Нишъ и Ужицу, поведши ратъ са Турцы, но врати їй Турцыма исте године. Томъ приликомъ препоручесе Србльи, оставши у Сербїи, царскомъ двору преко патрїярха свога Арсенїя Іовановића; но Турцы дознаю то, и казне поглавице србске яко, єдва се уклони патрїярхъ у станъ царскїй съ малимъ нѣкимъ числомъ Србаля.

Године 1739 науме Турцы, да освоє Бѣоградъ, и побїю царску войску кодъ Гроцке, а буду побїєни кодъ Панчева, но освоє Бѣоградъ исте године 2. Септемвра. И онда преселисе столица архїепископска у Карловце у Срему, а Сербїя и Бѣоградъ буду враћена Турчину.

Године 1788 буде Бѣоградъ опетъ отетъ Турцыма одъ Австрїяна, но познїє опетъ враћенъ. А

Године 1804 побунесе Србльи, у Сербїи оставши, подъ Цриимъ Ђорђемъ Петровићемъ, противъ Турака Даїя, кои су їй глобили и мучили. Мѣсеца Февруара исте године исѣку Турцы више србски кнезова, и науме, да посѣку и Црнога Ђорђа. Онъ избѣгне у планине скупи више браће своє, удари на Даїє, кои нису, были ни самоме Цару турскомъ повольни, и истера їй за 2 године до 1806 изъ свїю градова србски. Године 1806 пакъ освоє Србльи и Бѣоградъ; — онда стану одупиратисе и противъ самогъ Цара Турскогъ; и одрупиралисусе до 1813 године, више пута срећни и несрећни бывши противъ Турака. За све време одъ 1804 былису установили и совѣтъ у Бѣограду; а завелису и велику школу, и почели руде копати, топове лити, и барутъ правити, понайвише помоћу Руса, кои су се у то доба заратили съ Турцы, и Србльима войске нѣшто шиляли, и резидента свогъ држављанина Родофиникина у Бѣограду држави. Управитель ньинъ бїо є Црный Ђорђе, часъ по налогу совѣта, а часъ о своїой глави владавшїйсе, заєдно съ осталымъ већимъ поглавицама, кои су свакїй своє привржснике имали, и по ньима се у свачему владали. А године 1813 падну опетъ подъ Турке. Већи

ньини поглавари: Црный Ђорђе, Младенъ Миловановићъ, Яковъ Ненадовићъ, Сима Обркнезъ и митрополитъ Леонтїє, а заньима после и маньи, прећу у Австрїю, а већи они оданде у Русїю; тамо добїю сви до єдного пензїєцарске. Турцы, 1813 године обладавши опетъ Сербїомъ, былису мало милостивїи Србльима, него пре, но опетъ не са свимъ милостиви. И зато непроћу ни 2 године после найновїєга паденїя, а Србльи се дигну 1815 године на Турке подъ Милошемъ Обреновићемъ, и доведу за 2 за 3 мѣсеца Турке коє оружїємъ своимъ, а коє посредствованїємъ австрїйскога и русїйскога двора дотога, да буду задовольни, да имъ плаћаю Србльи сваке године 8000 кеса гроша арачіа, а да сами собомъ посредствомъ кнезова своїи и господара своґъ Милоша Обреновића управляю, а Турцы само у градови пребываю и држе мало гарнизона у тврдыняма. Одъ тогъ доба имаю Србльи и депутацїю свою у Цариграду, коя се договара са диваномъ царскимъ о дѣли народни непосредствено. Године 1818 нагие Црный Ђорђе изъ Весаравїє, гди є пребывао у Хотиму, у Сербїю, но буде убїєнъ. Незнамо, шта є намѣравао.

Обстоятелю описанїє воєваня овогъ Србаля у Сербїи противъ Турака, и одржанїя землъ своє за 9 година противъ онолике силе; равно и описанїє свїю заведенїя ньины, совѣта и школа и т. д. пристои Србльима, кои су у исто доба у Сербїи самой были, и све очима сами гледали. Мы, у овой страни бывши, неможемо све подробно знати.

§. 107.

Србльи, живећи у царскимъ австрїйскимъ земляма.

Године 1713 потврди привилегїє, дане Србльима, и Царъ Каролъ VI.; и писмо покровително противъ оны, кои су забраньивали Србльима, да незидаю цркве, и кои су истезали одъ ньи десетке, и удомлаванѣ войника, одъ чега су были ослобођени.

Године 1716 пође Ахметъ III., Султанъ Турскїй, на Цара Карола съ 200000 войника, намѣри ударити на Варадинъ, и освоити га, прећи Саву, доћи у Сремъ, оплѣни и побїє множество Србаля, у австрїйскимъ држава ма бывши, докле непобїє Евгенїє и нѣга, и неотера изъ Срема, а 1718 необколи Бѣоградъ и неосвои га.

Године 1724 буде дано више добараСрбљима у Срему и Славонїи. Исте године почне дворъ ц. австрїйскїй устрояваши регименте граничарске. Исте године премѣстисе столица митрополитска, бывши досадъ у Крушедолу, у Бѣоградъ у Сербїи.

Године 1730 и 35 былису Србльи, у австрїйскимъ земляма живећи, у рату у Италїи противъ Спанскогъ Краля Карола, кои є кшео Флоренцїю да освои. Вобще бывалису Србльи овостранни у сви ратови австрїйски и противъ Турака до 1788, и противъ Француза одъ 1793 до 1815 године, и показивалисусе увѣкъ храбри и вѣрни.

Године 1739 преселисе столица митрополитска, по освоєнїю Бѣограда одъ Турака, опетъ у Сремъ, но не у Крушедолъ, већъ у Карловце.

Године 1743 потврди и Царица Марїя Терезїя привилегїє Србаля у австрїйскимъ државама, додавши къ томе и те рѣчи, да су се показали Србльи и храбри и дрзновени и у Баварскй и Чешкой и Италїи.

Године 1749 опредѣлесе архїепископату 9000 фор. на годину за штету, кою є имао у последнѣмъ турскомъ рату.

Године 1751 буде Банатъ састављенъ са Мађарскомъ, и више иляда Србаля пређу изъ австрїйски држава у Русїю, и населе тамо Нову Србїю, сви бывши ради, да остану на вѣки войницы, као што су и пре были.

Године 1756 буде установлѣна иллирическа депутацїя у Осѣку; и она изда уредбе поради празника, и права зидания црквїй.

Године 1771 изданъ є Србльима регламентъ, и заведена србска придворна печатня у Вїєни одъ Іосифа Курцбека.

Године 1776 издао є конгресъ Србскїйу Карловцы мнѣнїє своє о регуламенту горнѣмъ.

Године 1777 изданъ є другїй регламентъ; у нѣму се уређує, да Србльи непоуњятивши се могу имати добра само у генералату, а не у вармеђама Рватской и Славонской.

Године 1791 Марта 5 установлѣна є придворна иллирическа канцелларїя, у коїой є Мађаръ графъ Францъ Балаша президирао. А

Год. 1792 Юлїя 4 укинута є; дѣла нѣна дана су придворной мађарской канцеларїи, и уређено є, да буде у ньой србскїй епископъ, као придворный савѣтникъ и референдаръ. Исте године заведена є гимназїя Карловачка подъ архїепископо-

помъ и митрополитомъ Стефаномъ Стратимировићемъ.

Год. 1793 купїо є печатню сербску одъ Курцбека бывшїй агентъ Србљинъ Стефанъ Новаковићъ. А

Год. 1795 прода є свеучилищу Пештанскомъ, погађавшисе пре тога съ Осѣчаны Србљи, и съ Србљиномъ Пештанцемъ Ігнятомъ Станковићемъ, да є ньима прода.

Године 1807 отиде српскїй епископъ Темишварскїй Стефанъ Аввакумовићъ изъ Вїене, и остави референдарство.

Године 1809 падне генералатъ Карлштатскїй са 6 регимента подъ Наполеона.

1812 године заведусе училища препарандска подъ савѣтникомъ Урошемъ Несторовићемъ Србљиномъ.

1813 буде одузетъ генералатъ Карлштатскїй одъ Наполеона, и дође опетъ подъ Австрїю.

Године 1816 буде генералатъ придань новопостављномъ краљѣвству Илирїи.

Године 1817 осную Србљи Новосађани гимназїю у Новоме Саду.

САДРЖАНІЄ.

Сѣченїє Прво.

Ступлѣнїє у исторїю србскогѣ народа.

	Стр.
§. 1. Народи славенски, изселившисе у Илирикѣ.	1
§. 2. Полѣ историѣ ньине	—
§. 3. Исторїя ньина, часть историѣ свемїрне.	3
§. 4. Важность историѣ народа Србскогѣ.	—
§. 5. Важна пытаня у призрѣнїю Србаля.	4
§. 6. Србльи народѣ славенскїй	5
§. 7. Єзикѣ србскїй рођакѣ славенскїй.	—
§. 8. Редѣ, укомѣ стоє Србльи у призрѣнїю осталы Славена	7
§. 9. Име Србаля	—

Стр.

§. 10. Време, одкада су Србльи на свѣту. 9
§. 11. Землѣ, у коима Србльи живе . . 11
§. 12. Пребывалища Србаля у найстарїя времена. 13
§. 13. Долазакъ Србаля у Илльрикъ . . 14
§. 14. Границе земаля србски данашньи . 17
§, 15. Призрѣнїе обичая Србски. . . . 18
§. 16. Вѣроисповѣданїе Србаля . , . —
§. 17. Владѣнїе Србаля 19
§. 18. Свойства Србаля физическа. . . —
§. 19. — — моралнa. . . 20
§. 20. — — умна . . . . —
§. 21. — — политическа. . . 21
§. 22. Различїе Србаля одъ Сорба. . . —
§. 23. Недостаточность исторїе србске . 22
§. 24. Списательи исторїе србске. . . 24

Сѣченїе Друго.

Исторїя Србскогъ Народа.

§. 25. Раздѣлѣнїе исторїе србске. . . 25
Прво време исторїе Србске пре 640 године после Христа; илипи време пре, него су дошли Србльи у Илльрикъ. . 27

Стр.

§. 26. Неизвѣстность нѣгова . . . 27
§. 27. Живљењ Србаља у то време . . 28
§. 28. Владѣнїє — — — . . —
§. 29. Вѣроисповѣданїє — — . . 30
§. 30. Обичаи — — — . . —

Друго време историје србске, илити време одъ 640 године после Христа до 1015 године, илити време, одкадъ су прешли Србльи у Илирикъ римскїй, названъ одонда Сербїомъ, и кадъ су были владани одъ Жупана 31
§. 31. Прелазакъ Србаља преко Дунава. . —
§ 32. Причине прелазка тога . . . 32
§. 33. Име, дано земляма преко Дунава одъ Србаља . . . . . —
§. 34. Границе Сербїє 640 године. . . 33
§. 35. Станъ Србаља после прелазка преко Дунава политическо. . . . . —
§. 36. Крштенъ єдне части Србаља . . 34
§. 37. Раздѣлѣнїє Србаља на више народа . 35
§. 38. Владѣтельи рођени у Србаља . . 38
§. 39. I. Воислављ — Воисеславъ . . 39

Стр.

§. 40. II. Радославъ — Радостлавъ . . 39
§. 41. III. Просегой. . . . . —
§. 42. IV. Властимиръ 40
§. 43. V. VI. и VII Мунтимиръ, Строимиръ и Гойникъ . . . . . —
§. 44. VIII. Привислав 41
§. 45. IX. Петаръ Гойниковићъ . . . 42
§. 46. X. Павле Бранковићъ 43
§ 47. XI. Захарїя Привиславићъ . . . —
§. 48. XII. Чеславъ (Цїяславъ) Клонимировићъ. 44
§. 49. Безцарствіе 45

Треће време исторіе Србске одъ године 1015 до 1165 после Христа; илити време, одкада су почели владати краљви у Србїи, до краљва одъ племена Неманићева 45
§. 50. I. Краль Владимиръ. 46
§. 51. II. Владиславъ 47
§. 52. III. Воиславъ или Доброславъ . . —
§ 53. IV. Неда Воиславићка. . . . 49
§. 54. V. Михаилъ Воиславићъ . . . 50
§. 55. VI. Радославъ 51

Стр.

§. 56. VII. Бодинъ 51
§. 57. VIII Добросланъ 52
§. 58. IX. Вукъ. . . . . —
§. 59. X. Владимиръ 53
§. 60. XI. Георгіє . . . . . —
§. 61. XII. Грубеша. . . . . —
§. 62. XIII. Георгій Бодиновъ. . . . 54
§. 63. XIV. Урошъ. . . . . —
§. 64. XV. Чедомиль 55
§. 65. XVI. Примиславъ или Урошъ . . —
§. 66. XVII, Белушъ 56
§. 67. XVIII. Теша, или Тихомиль . . 57
Краткій прегледъ времена пренеманичева. —

Четврто време исторіє Србске одъ год. 1165 до 1371, или време, однако є дошло племе Неманићево на престолъ кралѣвскій у Сербіи донде, докле нїє дошао К. Лазаръ на нѣга . . . 58
§. 68. XIX. Стефанъ Неманя I. . . . 59
§. 69. XX. Стефанъ (Првовѣнчаный) Немањићъ I. 61
§. 70. XXI. Вукъ Немањићъ II. . . . 62

Стр.

Стефанъ Неманићъ Првовѣнчаный . . 63
§. 71. XXII. Радославъ или Стефанъ Хрананый (Неманићъ III) 65
§. 72. XXIII. Владиславъ (Неманићъ IV). . 66
§. 73. XXIV. Урошъ, Великій Краль (Неманићъ V.) 67
§. 74. XXV. Драгутинъ (Неманићъ VI). . 69
§. 75. XXVI. Милутинъ Стефанъ Урошъ II. (Неманићъ VII.) 71
§. 76. XXVII. Стефанъ Дечанскій, Неманићъ VIII. (Стефанъ Урошъ III.) . 78
§. 77. XXVIII. Стефанъ Душанъ, Силный (Неманићъ IX.) 83
§. 78. XXIX. Царъ Урошъ V. . . . 89
§. 79. XXX. Вукашинъ Мрнявићъ. . . 91
Лазарь Гребеляновићъ, Князь . . 92

Пето време исторіе Србске одъ године 1371 до 1428, или време, одкако є дошао К. Лазарь на престолъ Србскій до времена, кадъ є дошло племе Бранковићево на нѣга 93
§. 80. XXXI. Князь Лазарь Гребеляновићъ. —

Стр.

§. 81. XXXII. Царица Милица и Стефанъ Лазаревићъ 98

Деспоти:

§. 82. I. Стефанъ Лазаревићъ . . . 101

Прегледъ времена Лазарева. . . . 103

Шесто време историје Србске одъ године 1428 — 1460, или време, одкако є дошао Бранковићъ на престолъ Србскїй, и изселїосе у Мађарску сь нѣкомъ часћу Србаля изъ Сербїе (подъ именомъ деспота). 104

§. 83. II. Ђурађъ Бранковићъ. . . . —

§. 84. III. Єрина 112

§. 85. IV. Лазарь Георгїєрићъ или Ђурђевићъ. . . . . —

§. 86. V. Єлена. 113

Седмо време историје Србске одъ године 1460 до 1526, илипи време Турака у Сербїи, и Србаля у Мађарской добипке Моачке. 113

Стр.

§. 87. VI. Михаилъ Абоговићъ. . . . 114
§. 88. VII. VIII. Исакъ и Павао . . . —
§. 89. IX. Маометъ II. 115
§. 90. X. Стефанъ Томашевићъ . . . —
§. 91. XI. Стефанъ Ђурђевићъ . . . 117
§. 92. XII. Вукъ Гргуревићъ. . . . 118
Кнезъ Павао. 119
Димитрїє Якшићъ. 122
§. 93. XIII. Ангелина 123
§. 94. XIV. Деспотъ Георгїє . . . 124
§. 95. XV. Іоанъ Бранковићъ . . . —
§. 96. XVI. Єлена 125

Осмо време историє Србске одъ 1526 године до 1711; илипи време лажльивы деспота до смрти последнѣга деспота Бранковића у Мађарской. . . 126
§. 97. XVII. Стефанъ Берисловъ . . . 127
§. 98. XVIII. Иванъ Чарновићъ . . . —

§. 99. Часть времена Србске историє безъ деспота у Мађарской, и деспота, кои су се силомъ назвали деспоты. 129
§. 100. XIX. Яковъ Василїевићъ Ираклїйскїй 130

Стр.

Србльи у Влашкой. Бранковани или Бранковени Бранковићи, похитителы достоинства деспотска 132
§. 101. XX. Димитрїє Бранковићъ . . 135
§. 102. XXI. Георгїє Бранковићъ . . . 136
§. 103. XXII. Авраамъ Бранковићъ. . . 138
§. 104. XXIII. Георгїє Бранковићъ. . . 139
Деспотъ Георгїє Бранковићъ . . . —

Девето Време историє србске одъ 1711 године до нашы времена, илиипи време одъ смрти Бранковићеве до 1821 . 143
§. 105. Србльи, оставши подъ Турцы у Сербїи. 145
§. 106. Србльи, живећи у царскимъ австрїйскимъ земляма 148

ИМЕНА ГГ. ПОДПИСАНИКА.

Арадъ.

Благор. госпоѣа Евстахїя Арсићка.

Н. Бечей.

Г. Лука Кисићъ.

С. Бечей.

Г. Г. Атанасїй Влаховићъ Парохъ, докторъ фїлософїе. Г. Исидоръ Стояновићъ.

Вїена.

ГГ. Стефанъ Константиновићъ. Симеонъ Янковићъ. Тома Симићъ. Георгїй Іовановъ. И

Браћа Владислави. Г. Преднигъ изъ Станишића, Госпоѣа Марїя Тиркина, благор. Демелићка.

Вршацъ.

Свѣтозаръ Димитрїевъ Пеша, ученикъ.

Госпићъ.

Господа: Тешо Оклопћия. Гавро Милеусничъ Танасїа Іовковићъ.

Грачацъ.

Г. Георгїй Іспировићъ. Никол. Іурковићъ, Постмайсторъ.

Загребъ.

ГГ. Кїрїлъ Сукнаићъ и Данїилъ Якшићъ.

Земунъ.

ГГ. Василїе Василїевићъ. Михаилъ Павковићъ. Милошъ Урошевићъ. ГГ. Томићъ и Лазаревићъ. Казино Земунскїй.

Карлштатъ.

Господа: Тома Ананићъ капетянъ изъ Сичелогурза. Іохан Кларићъ фелдв. изъ Кершлья. Госп. Глигор. Малешевићъ. Іосифъ Поповићъ. Никола Живковићъ. Сим. Роксандићъ. Михаилъ Владиславъ. Глигориа Кушевићъ. Михаилъ Паићъ. Никола Деметровићъ изъ Сент. Миклоша, калфа. Михаилъ Милићевићъ. Самуилъ Илићъ Учитель. Несторъ Пеовићъ.

Госпоѣе: Господична Софиа Сибинчићъ. Юлиана Роксандићъ.

Митровица.

Госп. Максимъ Радосављевићъ Купацъ.

Обрежъ.

Г. Николай Пожарацъ.

Точацъ.

Госп. Никола Бороевићъ.

Ст. Пазуе.

Госп. Оберлѣтнантъ Стефанъ графъ Бранковићъ. Г. Петаръ Димитрїевићъ, Г. Василїй Георгїевићъ. Г. Николай Янковићъ.

Пакрацъ.

Господа: Стефанъ Станковичь Архїмандрїтъ Ораховичкїй, Епарх. Консисторїума Пакрачкаго, и Сл. Комїтатовъ Веровїтїчкаго и Пыкешкаго Сосѣдатель. Іоаннъ Раичевичь Протопресвїтеръ Сѣверинскїй и Консїстор. Сосѣдатель. Петръ Мїоковичь Протопресвутеръ Градишкїй, и Консїсторїалный Сосѣдатель. Іоаннъ Вукашиновичь Намѣстникъ Притопресвутерата Градишкаго, и Консїст. Сосѣдатель. Викентїй Орлошичь.

Петриня.

Господа: Васили Петровићъ и Синъ. Петеръ Кавићъ. Демеперъ Тодоровићъ.

Петрово Село.

Госп. Марко Вукосавлѣвићъ, Парохъ.

Пешта.

Господа: Ігнатїй Станковићъ. Михаилъ Іоановићъ. Миловукъ и Добровоєвићъ.

Господѣ: Пулхерїя Каулицїйна, Єлена и Софїя Дїямандїйне.

Рума.

Г. Константинъ Мапићъ. 2.

Сегединъ.

Господа: Исаакъ Георгїевичъ. Димитр. Лотичъ. 2. Николай Чаковацъ. Іоаннъ Мирковичъ. Іоаннъ Жеравица. Николай Жеравица. Михаилъ Живановичъ. Романъ Сремацъ. Стефанъ Савичъ. Максимъ Бранковичъ. Авраамъ Брановацъ. Георгїй Вуичъ. Димитрїй Іанковичъ Трговач. Калфа. Аркади Пупичъ Трговацъ изъ Турске. Самуилъ Живановичъ и Синъ.

Новый Садъ.

Господа: Хрїстифоръ Пустеника Реторъ. Димитрїй Георгїевићъ Купецъ. Васїлїй Капдеморте Купецъ. Константинъ Хаджићъ. Исаакъ Грујићъ. Стефанъ Марковићъ. Александеръ Георгїевићъ Сунтаксиста. Димитрїй Радосављевићъ купеч. Калфа.

Сень.

Госпоѣа Мариета Милеусничъ. Александеръ Гашевичъ изъ Анконе. Юлиана Гашевичъ изъ Фїуме.

Сурдукъ.

Господа: Матей Вуєвићъ. Николай Вуєвићъ.

Темишваръ.

Господа: Пречеснѣишїй Гдинъ Архїмандрїтъ Бездински, Августинъ Петровичъ, Четнѣшаго Консїсториума, и Славнаго комит. Темїйсварскаго Ассесоръ. Іоанъ Васичъ Парохъ Градски. Атанасїе Звекичъ Конзистор. Нотаръ. (Ея Благородїе Госпоѣа Евфїмїа вдова Койчъ отъ Феребѣхаза.) Господична Іюлїана изъ Новаковичъ. Павелъ Георгъ Лазаревићъ Купецъ. Авксентїе Стойковичъ. Димча Николичъ. Петаръ Георгїевичъ. Госпоѣа Софїя благор. Видакъ.

Тителъ.

Госп. Тимотей Георгїевићъ. 3.

Трстъ.

Господа: Димитрїй Фрушићъ, лѣкаръ, и Г. Димитрїй Владиславлѣвићъ, учитель. Г. Петаръ Теодоровићъ 4.

Удбина.

Госп. Гаїо Омѣникусъ.

Шишатовацъ.

Г. Архимандритъ Лукїанъ Мушицкїй.

СЕРБІЯ.

Крагоевацъ.

Нїово Сїятелство Господаръ Милошъ Обреновиѣъ Князъ Сербски. 10.

Высокородна Госпоѣа Любица Обреновиѣка, Супруга Княза Сербскогъ.

Господаръ Миланъ Обреновиѣъ, Сынъ Княза Сербскога.

За две кѣери своє (Петрїю и Савку) 2.

За сиротну младежъ, коя се у двору садержава, и у школу иде, 7.

Пречестнѣиши Господинъ Прота Матеа Ненадовиѣъ, Членъ Великога суда народнога.

Радоица Жуевиѣъ, Членъ Великога Суда.

Благородныи Господаръ Павле Срепеновиѣъ, Членъ Великога Суда.

ГГ. Іованъ Обреновићъ, главни Кнезъ Нахїе Рудничке и Ужичке.

Димитрїе Георгиевићъ, главни Кнезъ Нахїе Ягодинске.

Никола Николаевићъ, Азнадаргъ Народный 10.

Лазаръ Теодоровићъ, I. Секретаръ Княза Сербскога.

Аврамъ П. Стѣкиый, II. Секретаръ Княза Сербскога.

Елагородни Господаръ Сима Паштрмацъ, булюгбаша Княза Сербскога.

Константинъ Александриди, Докторъ Медицине, и лѣкаръ Княза Сербскогъ.

Стойко Паунковићъ, I. Писаръ у канцеларїи Княза Сербскога

Павле Станишићъ, II. Писаръ у канцеларїи Княза Сербскога.

Вуле Глишовићъ, питомацъ Княза Сербскога.

Іованъ Ђорђїевићъ, Чибукчїа Княза Сербскога.

Ранко Матеевићъ, писаръ домаћи.

Марко Вилиповићъ Іагнилацъ, Кнезъ дворски.

Дамнянъ Милићевићъ, трпезаръ КнязаСрбскога.

Димитрїе Константинъ Веровали.

Сима М. Павловићъ.

Благородни Господаръ Васа Поповићъ, главни Кнезъ нахїе Пожешке.

ГГ. Петаръ Топаловићъ, Главни Кнезъ Нахїе Крагоєвачке.

Ђорђе Парезановићъ, Кнезъ одъ Лепенице.

Александ. Симићъ, Писаръ I. Господара Іоана Обреновића.

Андреа Поповићъ, I. Писаръ Господара Димитрїа Георгїевића.

Пречеснѣиши Господинъ Милое Букашиновићъ Прота Ягодинскїи.

Пречестнѣиши Господинъ Милосавъ Поповићъ, прота Крагоевачки.

Терговци: Господаръ Риста Іовановићъ терговаць Крагоевачки.

Митаръ Милоевићъ Терговоцъ Крагоевачки.

Петаръ Баиловићъ Мостараць.

Петаръ Веселиновићъ.

Господинъ Миянло Пантелїевъ Старчевићъ учителъ Крагоевачки.

Господаръ Карга Пеша Неимаръ Београдскїи.

Марко Попъ Филиповићъ изъ Трнаве у Ножешкој наији.

Господинъ Вукъ Стефановићъ.

Пречестнѣиши Господинъ Мелентии Павловићъ, Архимандритъ Монастира Враћешница.

Господ. Хаци Атанасїе Архимандритъ Монастира Никольа

ГГ. Самуило Яковлѣвићъ Архимандритъ Монастира Коленића.

Преподобни Отецъ Симонъ Максимовићъ Єромонахъ монастира Драче, бивши иногда Фрушкогорскога монастира Беочина, съ ученикомъ Своимъ Николомъ Чупићемъ.

Господарь. Стефанъ Поповићъ, 2. Писарь кодъ Господара Іована Обреновића.

Георгїе Петровићъ берберинъ Кияза Сербскога.

Никола Жуевићъ Дякъ.

ДАЛМАЦІА.

Его Преосвященство Г. Венедїктъ Кралѣвићъ, Епископъ Далматїйскїй, Боко-Которскїй, и Істрїйскїй. Пречестнѣйшїй Г. Отацъ Алексїй Ступницкїй. Честнѣйшїй Г. Отацъ Іаковъ Гїеровскїй. Честнѣйшїй Г. Отацъ Іаковъ Честинскїй. Честнѣйшїй Г. Отацъ Василїй Терлецкїй. Г. Арсенїй Поповићъ, Его Преосвященства Г. Епископа Егерь.

Скрадинъ.

Преч. Г. Архимандрїтъ Герасимъ Зелићъ. Преподобнѣйшїй Отацъ Г. Сїлвестръ Вучковићъ, родомъ изъ Босне, Постриженикъ Монастыра

Крупе, и Парохъ Скрадинскїй. Г. Симеонъ Сердићъ, родомъ изъ Босне, Купецъ Скрадинскїй. Госпоѣа Маріета Мирковића рођена Кирковића.

Шибеникъ.

Преч. Г. Кирилъ Цвѣтковићъ, урожденецъ Бококоторскїй, и постриженикъ тамошняго Мнтыра Саввыне сущаго близъ Ерцегъ Новога, Протосиггелъ, и Парохъ Катедралный у Шибенику. Честнѣйшїй Іерей Г. Теодоръ Шуша, Капеланъ Вароша Шибенискога. Г. Іліа Брацановићъ Купецъ. Госпоѣа Іоанна Милетићъ рођена Кулишићъ. Госпоѣа Марта Димитровићъ рођена Костићъ 2. Г. Пантелеймонъ Саблићъ. Г. Г. Теодоръ, Григорїй, Іоаннъ, Геѳргїй, и Анна Братїя Петраовићи.

ИЛЛИРІЯ.

Н. Превосход. Г. Мойсей Мїоковићъ, епископъ Карлштатскїй; и ц. к. и а. В. дѣйствит. тайный Совѣтникъ.

Честн. Пархъ Іозефовачкїй, Г. Георгїй благор. Мїоковићъ.

Ц. к. фенрихъ Оточке регим. Г. Максимъ благор. Мїоковићъ.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ
РПГр I 28
1821. 1